
TILINPÄÄTÖS 2019

LOHJAN KAUPUNKI

Sisällysluettelo

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
TOIMINTAKERTOMUS	2
1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN JA SISÄLTÖ	2
2. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS	2
3. LOHJA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	5
3.1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA HAASTEET	5
3.2. VÄESTÖ JA MUUTTOLIIKE	6
3.3. TONTINMYyntI JA RAKENNUSLUVAT	7
3.4. ASUMINEN JA ASUNTOTUOTANTO	8
3.4.1. ASUNTOKUNNAT JA ASUMISVÄLJYYS	8
3.4.2. ASUNTOTUOTANTO LOHJALLA	8
3.4.3. VUOKRA- JA ASUMISOIKEUSASUNTOTILANNE	8
3.5. TYÖLLISYYS JA ELINKEINOT	9
4. KAUPUNGIN HALLINTO	11
4.1. ORGANISAATIO	11
4.2. TOIMIELIMIEN POLIITTINEN JAKAUMA JA PUHEENJOHTAJAT	11
4.3. LOHJAN KAUPUNGIN HENKILÖKUNTA	12
5. ALUEELLINEN YHTEISTYÖ	13
5.1. SEUTUYHTEISTYÖ	13
5.2. NOVAGO YRITYSKEHITYS OY VUONNA 2019	13
6. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN	15
6.1. SISÄISEN VALVONNAN ORGANISOINTI JA PAINOPISTEET TILIKAUDELLA 2019	15
6.2. RISKIENHALLINTA	16
6.3. KAUPUNGINHALLITUKSEN KANNANOTTO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	19
6.4. KUNNAN JA SEN INTRESSITAHOIHIIN KUULUVIEN VÄLISET LIIKETOIMET	19
6.5. MUUT EI TALOUDELLISET ASIAT	19
6.6. KESKENERÄISET RIITA-ASIAT	20
7. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	21
7.1. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	21
7.2. INVESTOINNIT JA TOIMINNAN RAHOITUS	25
7.3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	27
8. KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	30
8.1. LOHJAN KONSERNIRAKENNE	30
8.2. KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	32
8.3. KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	33
8.4. KONSERNITASEEN TARKASTELU	34
8.5. KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMINEN	35

9. KAUPUNGINHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	36
9.1. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY.....	36
9.2. ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	36
9.3. ARVIO RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	36
10. TOIMIELINTEN VUODEN 2019 TOIMINTA JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	37
10.1. KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN	37
10.1.1. LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	37
10.1.2. KESKUSVAALILAUTAKUNTA	40
10.1.3. TARKASTUSLAUTAKUNTA	42
10.1.4. ELINVOIMA.....	44
KONSERNIHALLINNON TULOSALUE.....	51
PALVELUTUOTANNON TULOSALUE	54
KAUPUNKIKEHITYKSEN TULOSALUE	61
KAUPUNKISISÄLLÖN TULOSALUE.....	65
10.1.5. HYVINVOINTI.....	69
LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUALUE	72
TYÖIKÄISTEN PALVELUALUE	79
IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUALUE	85
10.2. LOHJAN KAUPUNKI, TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT).....	92
10.2.1. LOHJAN KAUPUNKI TULOSLASKELMA 2019	93
10.2.2. KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN 2019	97
10.3. INVESTOINTI JA RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	98
10.3.1. INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN 2019	98
10.3.2. RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN	102
10.3.3. USEAMMALLE TILIKAUDELLE JAKAANTUVAT INVESTOINTIOSAN HANKEKOHTAISET KUSTANNUKSET.....	103
10.3.4. YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA 2019	104
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT	106
11. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT	107
11.1. LOHJAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA	107
11.2. LOHJAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	108
11.3. LOHJAN KAUPUNGIN TASE.....	109
11.4. KONSERNITULOSLASKELMA	111
11.5. KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	112
11.6. KONSERNITASE	113
11.7. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	115
11.8. TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	117

11.9. TASEEN LIITETIEDOT	119
11.10. LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS	124
11.11. KÄYTTÖOMAISUUS	130
11.12. OMISTUKSET MUISSA YHTIÖISSÄ.....	131
11.13. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA SÄILYTYSTAVOISTA	132
TILINTARKASTUSKERTOMUS	133

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2019 muodostui Suomen kuntien taloudelle nykyhistorian vaikeimmaksi. Jo edellinen vuosi oli historiallisen huono. Vuonna 2019 hinnat ja palkat jatkoivat nousuaan, mutta kuntien tulot jäivät verotuskäytäntöihin tehtyjen muutosten vuoksi paikalleen. Tilanne oli ihmeellinen: maan talous kasvoi, työllisyys parani kovaa vauhtia, mutta kuntien tulot eivät lähteneet kasvuun. Ylivoimainen valtaosa kunnista teki alijäämäisen tuloksen.

Lohjan kaupunki lähti vuoteen 2019 talouden tasapainotus tähtäimessään. Keväällä kaupunginvaltuusto päättikin noin 8,9 miljoonan euron tasapainottamistoimenpiteistä loppuvuotustokauden ajalle. Päätöshetkellä olleiden ennusteiden valossa näytti, että toimenpiteet olivat riittäviä talouden kääntämiseksi tasapainoon. Tilanne synkeni, kun syksyllä saatiin uusia verotuloennusteita, joissa verokorttiuudistuksen ja tulorekisteriongelmien arvaamattomiksi osoittautuneet vaikutukset oli otettu huomioon. Lopulta Lohjan verotulot alittivat talousarvion yli kymmenellä miljoonalla eurolla.

Pettäneen tulopohjan takia Lohjan tilinpäätös parantui edellisestä vuodesta vain vähän. Toimintakate oli edellistä vuotta hieman pienempi eli käyttötalouden menoja kyettiin hillitsemään ja tuloja kasvattamaan. Talouskuri piti lähes kaikilla tulos- ja palvelualueilla. Merkittävin kulukasvu tapahtui erikoissairaanhoidossa, jonka kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta noin seitsemän miljoonaa euroa. Se on aivan liikaa tilanteessa, jossa kuntien tulot eivät kasvaneet.

Kaupungin omat sosiaali- ja terveydenhuollon menot ylittivät alkuperäisen talousarvion, mutta lopulta niiden kustannuskehitys muodostui pienuudeltaan yhdeksi maan parhaista. Tehtyjen tasapainotuspäätösten vaikutus näkyi muutenkin hyvin maltillisena kustannusten kasvuna. Edelliseen vuoteen verrattuna kaupungin menot kasvoivat noin miljoonalla eurolla, jossa mukana ovat erikoissairaanhoidon kasvaneet menot sekä esimerkiksi Teutarin kaatopaikan kunnostamiseen tehty 1,6 miljoonan euron tasevaraus. Tällainen menokehitys tarkoittaa palkka- ja hintakehitys huomioiden reaalisesti merkittävien säästöjen toteutumista. Kaupungin henkilöstö ansaitsee kiitoksen taloudellisen näkökulman tarkasta huomioinnista vuoden aikana.

Tulopohjan pettämisen vuoksi maltillinen menokehitys ei kuitenkaan tilinpäätöksen näkökulmasta osoittautunut riittäväksi, vaan tulos valahti noin 9,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Näin ollen kaupungin taseen kumulatiivinen jäämä painui negatiiviseksi ja vaatii tasapainotusta tulevina vuosina. Alijäämän kattamiseksi ja käyttötalouden sopeuttamiseksi alentuneeseen verotulonäkymään kaupunginhallitus käynnisti jo syksyllä 2019 uuden talouden tasapainottamiskierroksen.

Tätä tilinpäätöskatsausta kirjoitettaessa Suomi on keskellä poikkeustilaa koronaviruksen aiheuttaman globaalin pandemian takia. Epidemian rajoittamiseksi tehtyjen toimenpiteiden takia maan talous on syöksyssä ja talousnäkymät vaikuttavat erittäin synkiltä. Kuntien vaikea taloustilanne muuttuu vielä vaikeammaksi. Koronaepidemia vie pohjan kaikilta niiltä laskelmilta, joita Lohjan talouden lähivuosien hahmottamiseksi on tehty. Kaupungin henkilöstö ja päätöksiä tekevät luottamushenkilöt joutuvat toimimaan poikkeuksellisen vaikeissa oloissa, jossa tulevaisuuden ennakointi on melkein mahdotonta.

Haastavan tilanteen hoitaminen vaatii yhteistyötä, malttia ja kaukonäköisyyttä. Tästäkin selvittää, kun keskitytään hoitamaan omassa vallassamme olevat asiat mahdollisimman vastuullisesti parhaan käytettävissä olevan tiedon varassa.

Presidentti Mauno Koiviston sanoin: "Elämme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettaakamme, että kaikki käy hyvin."

Mika Sivula
Lohjan kaupunginjohtaja

TOIMINTAKERTOMUS

1. Tilinpäätöksen laatiminen ja sisältö

Kuntalain 113 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kuntalain 114 §:n mukaisesti kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Kuntalain 112 §:n perusteella kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kuntalain ja soveltuvien osin kirjanpitolain säännöksiä. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, jonka sisällöstä säädetään kuntalain 115 §:ssä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitaseeseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa tai taseessa. Tämän tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on noudatettu Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin rakennetta ja sisältöä

2. Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön suhdanne-ennusteen mukaan vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 1,5 %. Vuosina 2020–2021 kasvu olisi jatkunut maltillisena, noin yhden prosentin suuruisena keskipitkällä aikavälillä, vuosina 2022–2023, talouskasvun arvioitiin hidastuvan alle yhteen prosenttiin johtuen talouden rakenteellisista tekijöistä. Hidastuvan talouskasvun seurauksena työllisyyden koheneminen jää vähäiseksi. Kuitenkin ensimmäisten koronaviruksen aiheuttaman talouden taantuman vaikutukset ovat olleet arvioita noin 5 %:n BKT:n laskusta vuonna 2020 eli edellä mainitut ennusteet eivät tule toteutumaan.

Julkisen talouden menot ovat pysyneet koko korkeasuhdanteen ajan tuloja suurempina. Julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Julkista taloutta heikentävät vaimeneva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset menonlisäykset. Julkisen talouden alijäämää kasvattaa entisestään koronavirusepidemian hoitaminen. Alustavan kuntaliiton laskelman mukaan kuntien talous rasittuu vähintään noin 1,5 miljardilla eurolla vuonna 2020. Arviossa ei ole mukana valtion kuntiin suuntaamia tukitoimia, jotka voivat olla esimerkiksi valtionosuuksien tai verotulojen kasvattamista.

Maailmantalouden osalta Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kauppakonflikti sekä maailmantalouden yleinen talouskehityksen heikentyminen ovat hidastaneet maailmankaupan kasvua vuonna 2019. On kuitenkin odotettavissa, että kaupan kasvu elpyy lähivuosina. Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä käydyt neuvottelut sekä Yhdysvaltojen viimeisten tullikorotusten lykkääminen ovat rohkaisevia merkkejä. Kauppapoliittiset toimet on tarkoitettu väliaikaisiksi. Lisäksi maailmantalouden kasvun elpymisen vaikutuksesta myös maailmankauppa elpyy, kunhan koronavirusepidemia saadaan hallintaan.

Euroalueella talousnäkymiä varjosti viime vuonna nopeasti hidastunut talouskasvu Saksassa sekä Brexitiin liittyvä epävarmuus. Näkymien odotettiin kuitenkin kirkastuvan vuonna 2020. Suhteellisen vahvana pysytellyt palveluiden kysyntä tuki myös elpymistä. Euroalueen kasvu hidastui 1,0 prosenttiin vuonna 2019 pitkälti Saksan vetämänä, mutta kiihtyy 1,3 prosenttiin vuonna 2020 ja 1,5 prosenttiin vuonna 2021. Edellä mainitut ennusteen luvut eivät tule viimeisimpien tietojen mukaan pitämään paikkaansa johtuen koronavirusepidemiasta.

Ison-Britannian talousnäkymien keskeinen kysymys on Brexit. Kotimaisen kysynnän myönteinen kehitys vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä hiipui toisella neljänneksellä. Ennakoivat indikaat-

torit viittaavat jyrkästi heikkeneviin näkymiin. Pidempään jatkunut epävarmuus on vähentänyt investointitoimintaa. Perusnäkömäsän mukaan Iso-Britannian talouskasvu hidastuu 0,8 prosenttiin kuluvana vuonna ja pysyttelee yhden prosentin tuntumassa vuosina 2021-2022.

Suomessa yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu maltillisesti vuosina 2020-2022, vaikka kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu pysyy vakaana. Tilastokeskuksen mukaan yksityisen kulutuksen kasvu kiihtyi v. 2018 ja kotitalouksien nettosäästämisaste pysyi edelleen negatiivisena. Kulutuksen kasvua ylläpitää palveluiden voimakas kysyntä, kun taas kestokulutushyödykkeiden kasvu jää kulutusluokista hitaimmaksi.

Vuonna 2019 yksityisen kulutuksen kasvua tuki ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen. Palkkasumman kasvu jatkui, mikä ylläpiti kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen nopeaa kasvua verrattuna viime vuosiin.

Vuoden 2020 ja 2021 osalta ansiotason kehittymisestä ei voida tässä tilanteessa antaa luotettavaa ennustetta johtuen koronavirusepidemiasta. Pitkälti kehityksen suunta riippuu siitä, kuinka nopeasti epidemiasta selvittää ja normaali toiminta alkaa yhteiskunnassa.

Vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla työllisyyden pitkään jatkunut kasvu pysähtyi. Työllisyysasteen trendi oli heinäkuussa 72,4 prosenttia, mikä on täsmälleen sama luku kuin vuoden 2019 alussa. Työttömyyden väheneminen pysähtyi alkuvuonna 2019, ja työttömyysasteen trendi on pysytellyt 6,6 prosentin tuntumassa tammikuusta lähtien.

Työllisten määrä nousi 0,9 % v. 2019, joskin suurin osa tästä kasvusta tuli perintönä 2018 vuoden viimeiseltä neljännekseltä. Koko vuoden 2019 työllisyysaste nousi 72,5 prosenttiin. Vuosien 2020 ja 2021 osalta on vielä hyvin vaikea ennustaa koronaviruksen aiheuttama notkahdus työllisyyteen ja työpaikkojen määrään. Tulevaisuudessa on ratkaisevinta epidemiakriisin kesto ja se kuinka julkinen valta pystyy tukemaan yrityksiä, siten ettei syntyisi konkurssiaaltoa.

Vuonna 2019 työehtosopimusten mukaiset sopimuskorotukset nousivat ja palkkaliukumien kasvu kiihtyi nimellisansioiden noustessa yhteensä 2,7 % ennusteen mukaan. Työllisyyden kasvaessa koko talouden palkkasumman ennakoidaan kasvavan 2019 vuonna 3,7 %.

Työttömyysasteen laskiessa ja työvoimakapeikkojen lisääntyessä ansiotason nousun arvioidaan lähestyvän lähivuosina 2000-luvun keskimääräistä, noin kolmen prosentin vuosittaista kasvuvauhtia. Vuonna 2020 ansiotason nousua lisää hetkellisesti myös julkisen sektorin lomarahaleikkausten poistuminen, jolloin nimellisansioiden ennustetaan nousevan 3,1 % ja koko talouden palkkasumman 3,6 %. Vuonna 2021 nimellisansiot kasvavat 2,9 % ja koko talouden palkkasumma 3,2 %.

Edellä mainittu kehitys ei kuitenkaan tule toteutumaan vuosien 2020 ja 2021 osalta, koska koronakriisin vaikutukset tulevat heijastumaan radikaalisti sekä palkkakehitykseen että työttömyysasteeseen.

Ennuste vuoden 2019 inflaatioksi on 1,1 %, eli kokonaisuutena kuluttajahintojen odotetaan nousevan samaa vauhtia kuin vuonna 2018. Ansiotason kehityksen myötä palveluiden hintojen odotetaan kasvavan vuotta 2018 nopeammin. Tavaroiden hintojen vaikutus inflaatioon jää kuitenkin vuoden 2018 tavoin selvästi negatiiviseksi, jonka seurauksena pohjainflaatio jää edelleen vain noin prosenttiin. Elintarvikkeiden (ml. alkoholi ja tupakka) hinnat nousevat veronkorotusten tukemana, mutta kasvu on edellisvuotta hitaampaa. Myös energiahintojen nousun ennustetaan jäävän viime vuotta hitaammaksi, vaikka vuotta 2018 korkeammalla tasolla oleva sähkön hinta on ylläpitänyt energiainflaatiota kotimaassa.

Talouden tunnuslukujen muutokset	2018	2017	2018	2019*	2020*	2021*
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia				
Bruttokansantuote markkinahintaan	234	3,1	1,7	1,6	1,0	1,1
Kulutus	177	0,7	1,7	1,5	1,6	1,2
Investoinnit	56	4,0	3,3	0,3	-0,3	0,9
		2017	2018*	2019*	2020*	2021*
Työllisyysaste, %		71,7	72,6	73,1	73,1	73,5
Työttömyysaste, %		8,6	7,4**	6,7	6,5	6,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %		0,7	1,1**	1,1	1,3	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos, %		0,2	1,7	2,5	3,0	2,8
Lyhyet korot (Euribor 3kk), %		-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10v), %		0,5	0,7	0,1	-0,1	-0,1
*Ennuste						

Lähde: Valtiovarainministeriö 2020: Talousnäkymät ja palkanmuodostus. Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan raportti 30.1.2020 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162040>

3. Lohja toimintaympäristönä

3.1. Toimintaympäristö ja haasteet

Suomen kaupungistuminen jatkui vuonna 2019 edellisvuosien tapaan, kun suurten kaupunkien ympäristöön pääkaupunkiseudun lisäksi Oulun, Tampereen, Turun, Jyväskylän alueille on muuttanut väestöä muualta Suomesta. Pääosa Lohjan tulomuutoista tuli lähikunnista ja erityisesti pääkaupunkiseudulta: Espoosta (15 %), Helsingistä (14,9 %), Vihdistä (10,8 %), Vantaalta (6,6 %) sekä Salosta (4,4 %).

Haasteena on saada muuttovirtaa kasvatettua Lohjan suuntaan ja minimoitua kaupungista pois päin suuntautuvaa lähtömuuttoa. Lohjaa tulee markkinoida luonnonläheisenä ja lapsiystävällisenä asuinpaikkakuntana, jossa on kaupunkitasoiset palvelut. Lohjalla on rikas kulttuuritarjonta ja kaupungissa on mm. monipuoliset liikuntamahdollisuudet järven ja harjun ympäristöissä. Näitä asioita Lohja voi tuoda esille vuoden 2021 Hiidensalmen asuntomessuilla, jota hanketta Lohjalla edistettiin vuoden 2019 aikana saattamalla asemakaavoitus päätökseen ja käynnistämällä alueen kunnallisteknisen infrastruktuurin rakennustyöt.

Lohjan elinvoimaisuuden lisäämiseen liittyviä asioita on vuoden 2019 aikana tarkasteltu Lohjan elinvoimaohjelman laatimisen prosessin aikana yhdessä sidosryhmien kanssa. Elinvoimaohjelma on tarkoitus tuoda vuoden 2020 aikana päätöksentekoon.

Suomessa on meneillään eri vaiheissa suuria ratahankkeita, joiden kautta voivat tulevaisuudessa avautua suuret mahdollisuudet ratojen varren kuntien väkiluvun ja työpaikkamäärän kasvattamiseen. Turun tunnin juna -hanke on näistä suunnittelullisesti pisimmällä. Tunnin juna -hankkeeseen liittyen Lohjan tavoitteena on saada nopean junayhteyden asema Lohjan Lempolaan.

Elinkeinoelämään liittyen Lohjan haasteena on uusien työpaikkojen saaminen teollisuuden rakennemuutoksessa menetettyjen tilalle. Lohjalla on teollisuuden lisäksi vahva kaupallisen liiketoiminnan työpaikkapohja, ja Lohja on kaupallisella puolella panostanut moottoriteliittymien kehittämiseen ja niiden markkinointiin yritysten sijaintipaikkoina. Kyseisiä liittymiä markkinoidaan erinomaisina kaupan sijaintipaikkoina, logistiikan solmukohtina ja hyvinä paikkoina teollisuudelle. Näiden alueiden kehittämistyö jatkuu erilaisilla markkinointitoimenpiteillä ja maa-alueiden tasaamisella kaupalliseen rakentamiseen paremmin soveltuvaksi.

Kaupallisella puolella Lohjalla on mahdollisuuksia myös matkailun toimialalla. Tällä sektorilla Lohja vei vuoden 2019 aikana eteenpäin Paloniemen wellness-lomakylähanketta. Vuoden 2019 aikana saatiin alueen asemakaavan ensimmäinen osa lainvoimaiseksi.

Suomen lähes 31 000 maahanmuuttajasta on noin puolet muuttanut Uudellemaalle, josta vain noin 600 Länsi-Uudellemaalle. Lohjalle on Tilastokeskuksen tietojen mukaan muuttanut 106 ulkomailta tullutta henkilöä vuonna 2018 ja 337 henkilöä vuosina 2016-2018.

Työttömien työnhakijoiden lukumäärä kasvoi joulukuussa lähes puolessa Uudenmaan kunnista, kun työttömyys lisääntyi 12 kunnassa ja laski 12 kunnassa, kahdessa kunnassa tilanne pysyi ennallaan. Lohjan kaupungin alueella oli joulukuun 2019 lopussa 1 899 työtöntä työnhakijaa ja työttömyysaste oli joulukuussa 8,6%.

3.2. Väestö ja muuttoliike

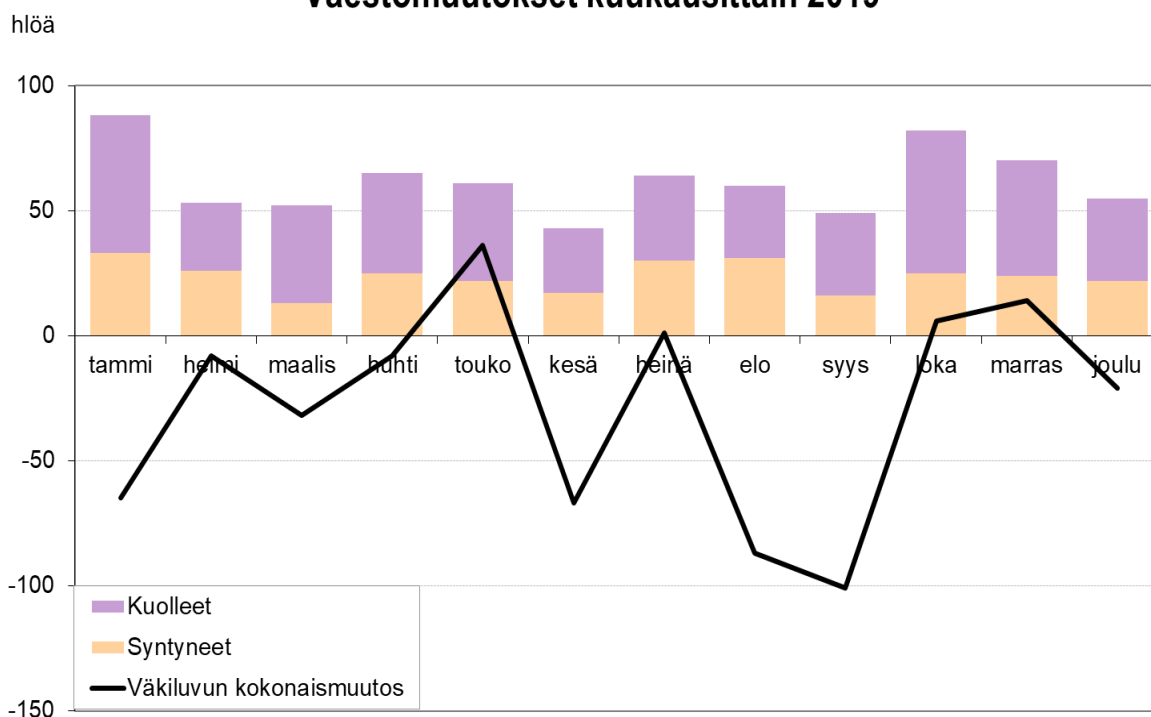
Lohjan asukasluku on muutaman viimeisen vuoden aikana laskenut ollen vuoden 2019 lopussa 45 965 eli edelliseen vuoteen verrattuna alenemaa oli 0,7 %. Valtuuston 15.11.2017 hyväksymän Lohjan kaupunkistrategian 2017–2025 mukaan tavoitteena on, että asukkaita v. 2025 on yli 50 000, tämä olisi myös väestörakenteen tasapainoisuuden takia tärkeää ja siten myös kaupungin palvelutaso saataisiin verovaroin turvattua.

Uudellamaalla pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) asukasluku kasvoi, sillä monet trendit, mm. suurkaupunkiasumisen preferointi, suuntaavat muuttoliikettä näihin kaupunkeihin. Pääkaupunkiseudun lisäksi kaikissa Kuuma-seutuun kuuluvissa kunnissa väkiluku kasvoi Hyvinkäätä, Pornaista, Tuusulaa ja Vihtiä lukuun ottamatta.

Lohjan väestöstä 36,1 % asuu Lohjan keskustan osa-alueella, 19,2 % Etelä-Lohjalla, 18,9 % entisen Pohjois-Lohjan alueella, 10 % entisen Länsi-Lohjan alueella, 7,8 % Nummen alueella, 4,8 % Pusulan alueella ja 3,1 % Karjalohjan alueella. Ruotsinkielisen väestön osuus vuonna 2019 oli 3,5 %.

Lohja, keskustan alue: Hiidensalmi, Pitkäniemi, Keskusta/Centrum, Moisio, Myllylampi, Ojamo, Keskilohja, Gunnarla, Gruotila
Etelä-Lohjan alue: Teutari/Tötar, Kukkumäki - Kirkniemi/Gerknäs, Lohjansaari/Storön, Virkkala/Virkby -Tuusanlahti, Vappula/Vabby, Maksjoki, Paila
Pohjois-Lohjan alue: Immula - Veijola/Vejby, Ventelä/Vendelä - Keskusta/ Centrum, Perttilä, Lempola, Lohjanharju/Lojoås, Laakso-pohja/Laxpojo - Santoja, Koikkala - Paksalo, Maikkala - Lehmijärvi, Uusniitty, Muijala – Nummenkylä
Länsi-Lohjan alue: Karstu - Karnainen, Paloniemi - Hiittinen, Routio, Sammatti
Nummen alue: Saukkola, Nummi kirkonkylä, Koisjärvi-Hyrskylä, Valkerpyy, Järvenpää, Hirvijoki
Pusulan alue: Pusula kirkonkylä, Ikkala, Pusulan järvisuutu
Karjalohjan alue: Karjalohja kirkonkylä, Pohjois-Karjalohja, Etelä-Karjalohja, Karkali-Lohjansaari

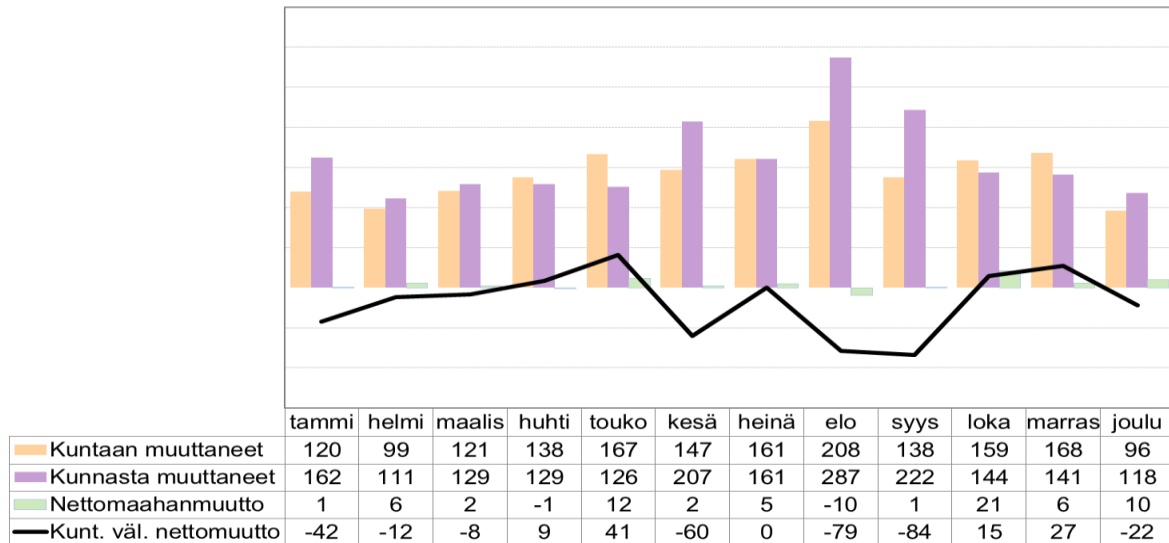
Väestömuutokset kuukausittain 2019

Ikäjaottelusta näkyy Lohjalta muuttaneita olevan eniten ikäluokassa 20-29 vuotta ja kuukausitasolla seurattuna Lohjan väkiluvun väheneminen on suurinta aina elo- ja syyskuussa, jolloin opiskelijat muuttavat opiskelupaikkakunnilleen.

Uudenmaan väkiluku kasvoi noin 127 345 henkilöllä luonnollisen väestönlisäyksen ansiosta vuosina 2000 - 2019. Luonnollinen väestönlisäys on vähentynyt vuoden 2008 jälkeen tasaisesti. Lohjalla luonnollinen väestönlisäys on kääntynyt negatiiviseksi 2010-luvulla.

Muuttoliike kuukausittain 2019

Lohjan kaupungin v. 2019 muutoista sisäisiä muuttoja oli 52,1 %, kuntien välisiä tulomuuuttoja 22,6 % ja lähtömuuttoja 25,4 %.

Tulevina vuosina kaupungin nettomuuton olisi hyvä olla positiivista, jotta väestörakenne saataisiin pysymään mahdollisimman tasapainoisena niin, että huoltosuhde ei pääse väestön ikääntymisen myötä vääristymään. Ikääntyvän väestön tarvitsemat palvelut olisi turvattava työssäkäyvän väestön maksamilla verotuloilla, jotta radikaaleihin talouden tasapainottamistoimenpiteisiin ei tarvitsisi ryhtyä.

3.3. Tontinmyynti ja rakennusluvut

Kysyntä vuonna 2019 Lohjan omakotitontteja kohtaan kasvoi edellisestä vuodesta selvästi. Osa kiinnostuksesta johtui asuntomessutonttien markkinoille tuloon. Gunnarilaan saatiin toteutettua kysynnän mukaisia 1-tasoisille taloille soveltuvia, kohtuullisen kokoisia tontteja, joiden menekki olikin hyvä.

Kaikkiaan omakotitontteja luovutettiin 18 kpl, joista messutontteja oli 5 kpl. Tontit olivat Gunnarlan, Immulan ja Hiidensalmen alueilta. Kerros- ja rivitalotontteja luovutettiin 2 kpl ja sen lisäksi yksi tontin omaksi osti. Työpaikkatontteja luovutettiin 4 kpl. Edellä mainittujen lisäksi tapahtui 8 kappaletta kaupungin omistamien rakennettujen kohteiden (ns. harmaat listat) myyntejä.

Myönnettyt rakennusluvut, kpl	2019	2018	2017	2016
erilliset pientalot	35	37	38	35
rivi- ja ketjutilat	1	8	4	2
asuinkerrostalot	3	2	0	2
Valmistuneet uudisrakennukset	2019	2018	2017	2016
erilliset pientalot	31	43	33	50
rivi- ja ketjutilat	5	4	2	2
asuinkerrostalot	1	1	0	3

3.4. Asuminen ja asuntotuotanto

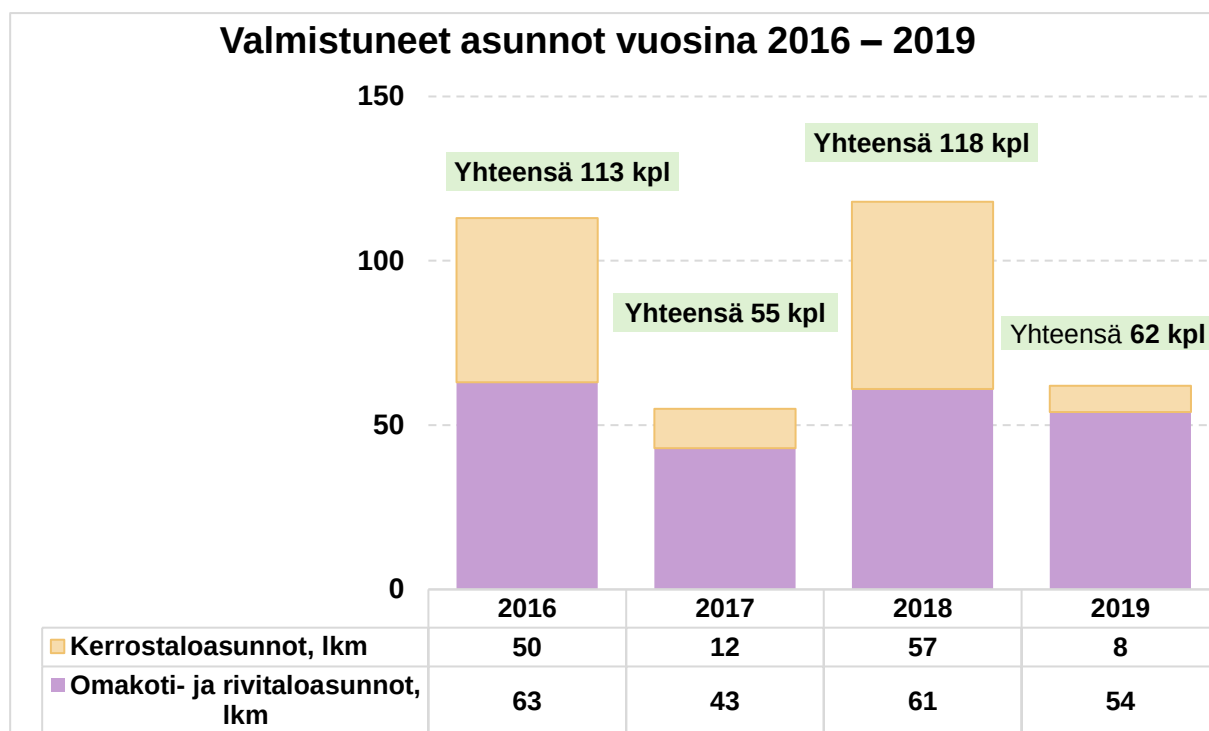
3.4.1. Asuntokunnat ja asumisväljyys

Vuoden 2018 lopussa kaupungin asuntokanta oli 24 014 asuntoa, joista omakotitaloasuntoja 49 %, kerrostaloasuntoja 34 % ja rivitaloasuntoja 15 %. Vuonna 2018 asuntokuntia oli 21 816, joista yhden hengen asuntokuntia 8 828 eli 40,5 % kaikista asuntokunnista. Asuntokuntia, joissa vanhimman asukkaan ikä on yli 75 vuotta, oli 3 337 vuonna 2018.

3.4.2. Asuntotuotanto Lohjalla

Vuonna 2019 koko Lohjan alueella valmistui yhteensä 62 uutta asuntoa, joista 32 kpl oli omakotitaloasuntoja ja 22 kpl rivi- tai ketjutaloasuntoja ja 8 kpl kerrostaloasuntoja.

Vuosien 2016–2019 koko Lohjan alueella on valmistunut 348 asuntoa eli keskimäärin 87 asuntoa vuodessa.

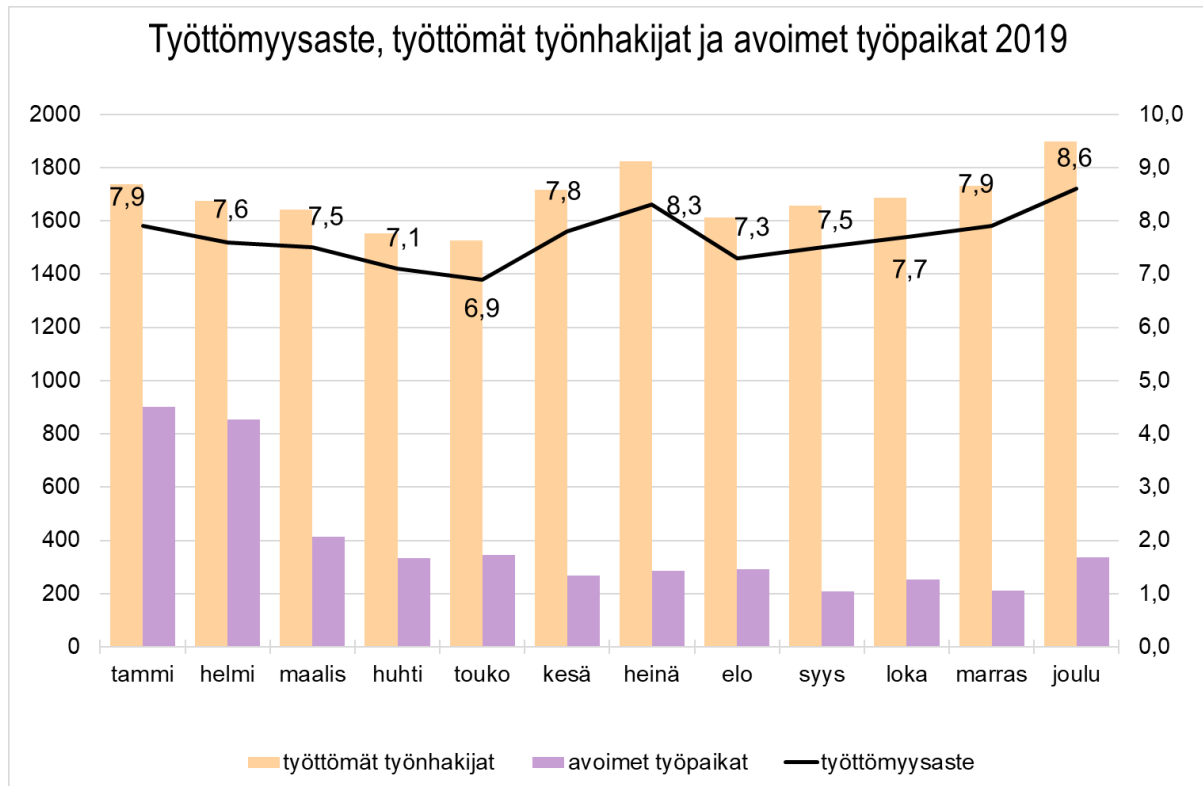

3.4.3. Vuokra- ja asumisoikeusasuntotilanne

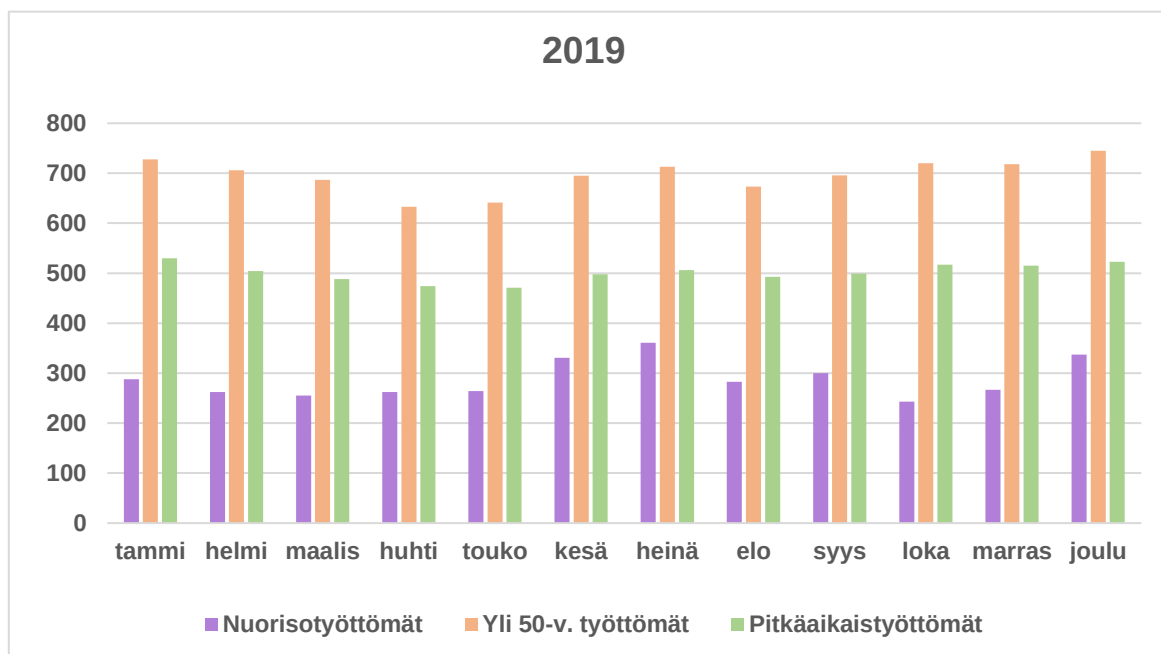
Omistusasunnossa asuvien asuntokuntien osuus kasvaa, jolloin taas vuokra-asuntojen osuus vähenee. Vuonna 2018 Suomessa omistusasunnossa asui 64,4 % asuntokunnista, vuokra-asunnossa 33,9 % ja asumisoikeusasunnossa 1,7 %. Uudellamaalla vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus on noin 40 % ja koko maassa noin 34 %. Asumisoikeusasunnossa asuvien asuntokuntien osuus Lohjalla on viime vuosina pysynyt lähes muuttumattomana.

3.5. Työllisyys ja elinkeinot

Lohjan työttömyysaste vaihteli vuoden 2019 aikana 6,9 – 8,6 prosentin välillä. Työttömien työnhakijoiden määrä noudatteli vuoden aikana samaa jaksovaihtelua työttömyysasteen kehityksen kanssa. Yleisesti vuoden alkupuoliskolla työttömyys on suurempaa kuin vuoden loppupuoliskolla. Vuoden lopussa työttömiä työnhakijoita oli 1899, mikä on 123 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna. Avointen työpaikkojen määrä oli vuoden 2019 aikana suurimmillaan tammikuussa, jolloin avoinna oli 902 työpaikkaa.

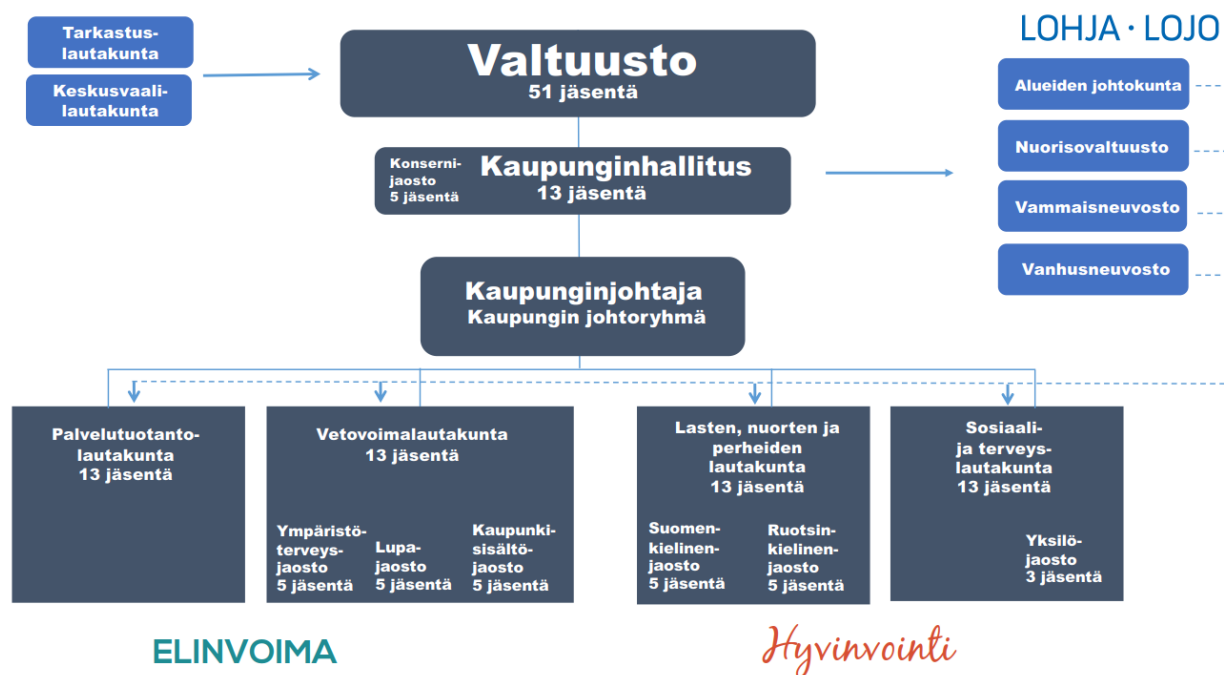

Tilastokeskuksen analyysin mukaan nuorten työttömyyden kausivaihtelu johtuu osaltaan siitä, että oppilaitoksista valmistuvat nuoret alkavat jo aikaisin keväällä hakea ensimmäistä valmistumisen jälkeistä työpaikkaansa tai toissijaisesti mitä tahansa kesätyötä. Opintojaan yhä jatkavat nuoret alkavat viimeistään maaliskuussa etsiä kesätöitä rahoittaakseen opintonsa ja opiskelijaelämänsä. Tällä tavalla siis suuri joukko nuoria tulee samanaikaisesti työmarkkinoille. Yleensä runsaan nuorisotyöttömyyden jakso alkaa huhtikuussa ja jatkuu kesäkuun puolelle. Lohjalla vuonna 2019 nuorisotyöttömyys oli kesä-, heinä- ja joulukuussa. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli suurimmillaan tammikuussa ja yli 50-vuotiaiden määrä oli suurimmillaan joulukuussa.

4. Kaupungin hallinto

4.1. Organisaatio

Lohjan kaupungin organisaatio vuonna 2019

4.2. Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat

Vuoden 2019 lopussa Lohjan kaupunginvaltuuston kokoonpano oli seuraavanlainen:

SDP 11
Kokoomus 10
Vihreät 7
Vasemmistoliitto 7
Perussuomalaiset 5
Keskusta 5
Meidän Lohja 3
RKP 1
Kristillisdemokraatit 1
Haloo Lohja 1

Kaupunginhallituksen 13 paikkaa jakautuivat seuraavasti: Kokoomus 3, SDP 3, Perussuomalaiset 2, Vihreät 2, Keskusta 1, Vasemmistoliitto 1 ja Meidän Lohja 1.

Valtuuston puheenjohtajana toimi Joona Räsänen (SDP) ja hallituksen puheenjohtajana 31.5.2019 asti Jussi Patinen (KOK) ja 1.6.2019 alkaen Pekka Luoma (KOK). Tilinpäätöskertomuksen liiteosaan sisältyy yhteenveto eri toimielinten kokoonpanosta.

4.3. Lohjan kaupungin henkilökunta

Lautakunta	Vakinaiset			Määräaikaiset			Työllistetyt		Oppisopimus		Oppilas harjoittelija	Yht.	Yht. ilman työllistettyjä	
	koko-aik.	osa-aik.	osa-aik. eläk.	sivutoimiset	koko-aik.	osa-aik.	sivutoimiset	koko-aik.	osa-aik.	koko-aik.	osa-aik.	koko-aik.		
Palvelutuotantolautakunta	427	18	3	0	47	2	0	19	0	6	0	0	522	503
Vetovoimalautakunta	131	16	3	7	20	7	129	1	0	1	0	0	315	314
Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta	930	125	3	16	244	48	6	3	2	0	2	0	1379	1374
Sosiaali- ja terveyslautakunta	588	83	7	1	127	7	1	2	0	3	0	4	823	821
Yhteensä 31.12.2019	2076	242	16	24	438	64	136	25	2	10	2	4	3039	3012
31.12.2018	2085	300	18	24	442	96	189	26	2	23	2	0	3207	3179
31.12.2017	2169	286	23	18	459	64	173	15	5	6	1	0	3219	3199
31.12.2016	2155	276	21	23	398	75	208	16	6	1	2	0	3181	3159
31.12.2015	2184	279	24	19	432	85	193	12	2	6	4	0	3240	3226
31.12.2014	2150	287	36	18	414	86	187	16	2	7	6	0	3209	3191
31.12.2013	2169	272	40	21	471	84	177	18	16	32	9	0	3309	3275
31.12.2012	2014	250	33	20	485	85	187	19	9	42	4	0	3148	3120

Lohjan kaupungin henkilökunta 31.12.2019

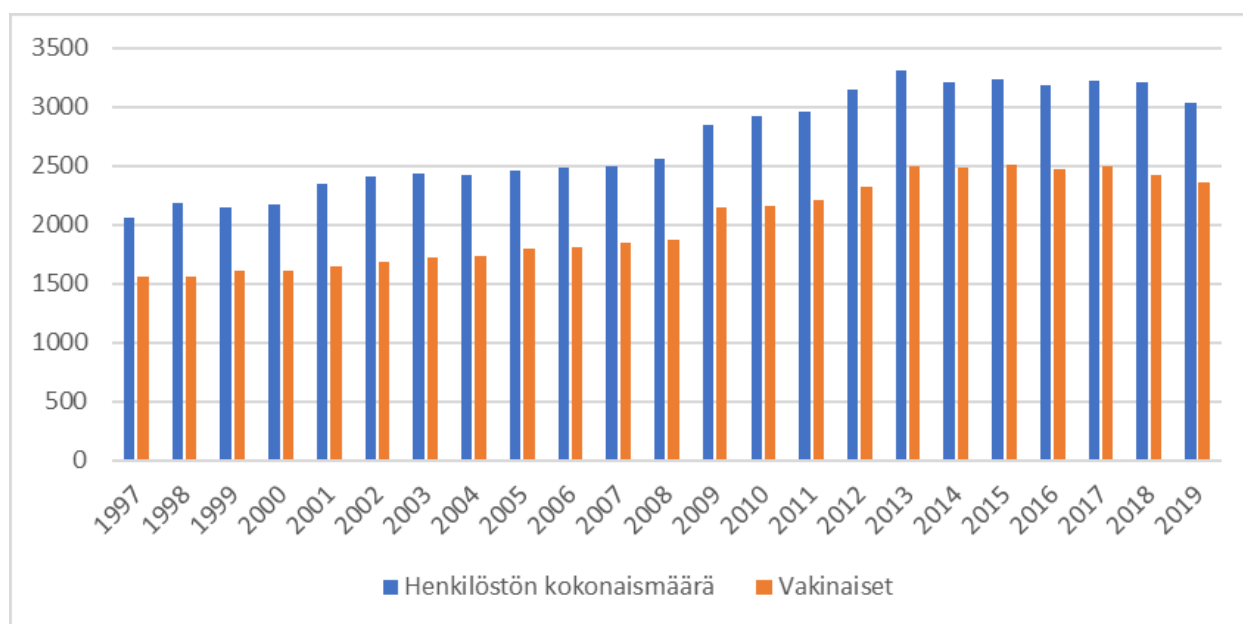
Vuoden 2019 lopussa Lohjan kaupungin palveluksessa työskenteli yhteensä 3039 (vuonna 2018 3207) työntekijää eli 168 työntekijää vähemmän kuin vuotta aiemmin. Toistaiseksi voimassaolevassa palvelussuhteessa työskenteli 2357 ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 682 työntekijää. Lisäksi oppisopimuskoulutuksessa ja työllistettynä oli vuoden lopussa 42 henkilöä. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 22,4 %.

Henkilöstön keski-ikä oli viime vuoden lopussa 46,2 vuotta. Se on hieman suurempi kuin vuonna 2018 (46,0 vuotta).

Kokoaikaeläkkeelle vuonna 2019 jäi 68 henkilöä.

Vuonna 2019 henkilöstön sairauspoissaolopäiviä oli yhteensä 42 751 eli 14,07 päivää per henkilö. Sairauspoissaolopäivien lukumäärä on selvästi pienempi kuin vuonna 2018.

Sairauspoissaolot olivat edelleen korkeimmat niillä tulosalueilla, joissa työ on fyysisesti raskasta.

5. Alueellinen yhteistyö

5.1. Seutuyhteistyö

Matkailun alueyhteistyötä tehtiin vuonna 2019 projektipartnerina ja vetovastuussa Caito- Japanin markkinoiden kehittämishankkeessa. Hanke siirtyi 1.4.2018 Lohjan matkailun hoidettavaksi, ja kesti 31.12.2019 saakka.

Osallistuimme naapurikuntien Espoo, Raasepori, Hanko, Salo ja Kemiönsaari kanssa yhteisenä HelsinkiWest – alueena kansainväliseen Visitfinlandin Coast & Archipelago suuralueyhteistyö -kampanjaan. Kampanja on suunnattu saksankieliseen Eurooppaan.

Lohja on toiminut yhteistyössä Visitfinland -vetoisessa Helsinki Region -suuraluekokonaisuudessa Helsingin ympäristökuntien kanssa. Helsinki Region alueella muodostettiin yhteinen strategia ja ryhdyttiin vastuullisen matkailun toimenpiteisiin osana Sustainable travel -ohjelmaa.

Yrityskehitys Novago Oy:n Welcome – hankkeen kanssa tehtiin yhteistyötä, pääosin alueen yritysten kansainvälistyskoulutusta.

Seutukaupunkiverkostossa toteutettiin seutukaupunkien ”pehmeitä” muuttujia mittaava seutukaupunkien vetovoimaselvitys alkuvuodesta 2019. Seutukaupunkien yrityspalveluhenkilöille järjestettiin tapaaminen Invest In Finlandin kanssa syksyllä 2019, jossa painotettiin kansainvälisen markkinoinnin näkökulmia. Myös viestinnällistä yhteistyötä harjoitettiin ja osaavan työvoiman saatavuuden käytäntöjen edistämiseen panostettiin vuoden 2019 aikana.

Lohja osallistui vuonna 2019 myös kuntaliiton elinvoimaverkoston toimintaan. Verkostoyhteistyössä tuotiin esille kuntien parhaita käytäntöjä ja hyviä hankkeita. Lohjan osalta esillä oli Paloniemen well-ness-lomakylähanke keväällä 2019. Osana elinvoimaverkoston työskentelyä FCG:n edustajat olivat koordinoimassa syksyllä 2019 Lohja nousuun -elinvoimatyöpajaa, jossa kaupungin päättäjät ja viranhaltijat sekä kaupungissa toimivien yritysten ja oppilaitosten edustajat miettivät yhdessä keinoja Lohjan elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Turun tunnin juna -hankkeeseen Lohjankin edustajat ovat antaneet oman panoksensa osallistumalla hankkeeseen yleissuunnitteluun liittyneiden erilaisten työryhmyöskentelyjen muodossa. Lohja on panostanut tähän vuoden 2019 aikana muutenkin viemällä eteenpäin Tunnin junan asemanseudun alueen osayleiskaavahanketta ja hankkimalla asemanseudun alueelta maa-alueita. Tähän Lohjan tulee edelleen panostaa voimakkaasti.

Lohja oli seutuyhteistyön merkeissä vuoden 2019 aikana mukana myös niin sanotussa C10 -kuntakokoonpanossa, jossa valmisteltiin kuntapohjaista sote-ratkaisua Länsi-Uudellemaalle. Asiaan liittyvää yhteistä selvitystä veivät eteenpäin Kauniainen, Kirkkonummi, Vihti, Karkkila, Lohja, Siuntio, Inko, Raasepori ja Hanko. Selvitystyötä ohjasivat alueen kaupungin- ja kunnanjohtajat.

5.2. Novago Yrityskehitys Oy vuonna 2019

Novago Yrityskehitys Oy on vuonna 2019 keskittynyt ydintoimintaansa aloittavien ja jo toiminnassa olevien yritysten kehittämiseen. Edellisten vuosien toteuduttua taloudellisesti hyvin on toiminta nyt vakiinnutettu samalla kun asiakastapahtumia on pyritty kehittämään. Myös alueellisia verkostoja on aktiivisesti kehitetty mm. perustamalla Raaseporiin, yhdessä mm. kaupungin kanssa, yrittäjyyttä tukevien tahojen muodostama verkosto nimeltään Raaseporin Yritysritarit, pitkälti samojen periaatteiden mukaan kuin Lohjan YritysVerkosto.

Kuntien välistä yhteistyötä Novago on päässyt edistämään tuomalla kunnille yhteisesti käyttöön pääkaupunkiseudun ja maan kattavien ketjujen Toimitilakartoituksen. Kartoituksesta selviää joka kuukausi, mitkä yritykset etsivät uusia toimitiloja tai yritystontteja ja mistä suunnasta. Marraskuusta 2019

lähtien kaikki muut kunnat paitsi Raasepori liittyivät kartoituksen käyttäjiin ja ovat saaneet n. 30 yritystä kattavat listat kuukausittain. Kunnat maksavat itse listoista, mutta huomattavasti vähemmän kuin jos olisivat hankkineet listat itse.

Uusyritysneuvonnassa kävi vuoden 2019 aikana 247 uutta asiakasta, joiden kanssa henkilökohtaisia tapaamisia kertyi 356 kappaletta. Vuoden aikana perustettiin uusyritysneuvonnan avulla 136 yritystä. Koko Novagon alueella uusia yrityksiä perustettiin yhteensä 571 kappaletta. Uusyritysneuvonnan asiakasmäärä on pysynyt samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, mutta perustetuissa yrityksissä on lisäystä 10 %. Vuoden 2019 aikana havaittiin muutoksia neuvontojen siirtymisestä digitaalisempaan suuntaan, joka tarkoitti, että asiakkaita neuvottiin yhä enemmän sähköpostin, puhelimen ja Skypein välityksellä, joka näkyi selkeästi asiakasaktiiviteettien lisääntymisenä. Maaliskuun alusta aloitettiin tarjoamaan uutta Startti Plus 2.0 palvelua uuden puitesopimuksen pohjalta, jonka konsortio sopi ELY keskuksen kanssa edellisvuoden aikana. Sopimus on tehty ajalle 2019-2020 ja siihen kuuluu lisäksi kaksi optiovuotta. Vuoden 2019 aikana laadittiin uuden Startti Plus 2.0 palvelun kautta 16 myynnin ja markkinoinnin kehittämissuunnitelmaa uusille starttirahan saaneille yrittäjille. Näihin liittyi yhteensä 33 asiakastapaamista.

Toimivien yritysten neuvonnassa oli palvelutapahtumia kaikkiaan (eli eri syitä/aiheita, joiden tiimoilta asiakkaita palveltiin) oli noin 600 ja asiakkaita 300.

6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

6.1. Sisäisen valvonnan organisointi ja painopisteet tilikaudella 2019

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet päivitettyt ohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 22.1.2018 (§ 25). Ohjeen päivityksessä otettiin huomioon kuntalain ja hallintosäännön muutokset sekä tilintarkastajien suositukset. Sisäisen valvonnan ohjeiden lisäksi laadittiin kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi kuntaliiton suosituksen mukaisesti asiakirja Lohjan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan toimeenpanosta (kh 22.1.2018 § 25).

Lohjan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisestä tarkastuksesta ja riskienhallinnan toimeenpano asiakirjassa on määritelty sisäisen tarkastuksen päämäärät, tavoitteet ja niistä vastaavat tahot. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpano koskee koko organisaatiota. Sisäinen valvonta on kaupunginhallituksen ja ylimmän johdon valvontaväline. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on auttaa tutkimalla ja arvioimalla onko toimialojen ja tulosalueiden valvonta riittävää sekä tuottaa informaatiota päätöksenteon tueksi. Ensisijainen painopiste tulee olla tulevaisuuteen tähtäävissä kehittämis-toimenpiteissä.

Valvonnan toimivuudesta vastaa kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Valvonnan toteuttamisvastuu on kuitenkin kaikilla tulos- ja palvelualueiden esimiehillä sekä myös muulla henkilöstöllä. Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta, sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (hallintosääntö § 83).

Kaupunginjohtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden/palvelualueiden muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintayksiköiden/palveluyksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Konserniohje hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 8.1.2018 (§ 6).

Controller valvoo kaupungin sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa hyväksytyn toimintavaltuutuksen nojalla. Controllerin työajasta on alun perin arvioitu käytettäväksi 0,7 henkilötyövuotta varsinaiseen sisäiseen tarkastukseen ja valvontaan, loput 0,3 ulkoisen valvonnan tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviin. Vuoden 2019 aikana controllerin työajasta kului kuitenkin kohtuullinen osa myös elinvoimatoimialan talouden koordinointiin, koska edellinen tehtävästä vastannut henkilö jäi eläkkeelle. Tehtävään tarvittiin kokenut osaaja, ja controller täytti kaupungin henkilökunnasta parhaiten asetetut vaatimukset. Jatkossa on controllerin tehtävät syytä erottaa toimialan talouden koordinoititehtävistä, että ei pääse syntymään potentiaalisia jääviystilanteita.

Lohjan kaupunki on laajentanut kilpailutusjärjestelmän käyttöönottoa pienhankintoihin. Tämän tavoitteena on saada kilpailutukset näkyviksi. Sopimushallinnan järjestelmään tallennetaan kaikki uudet sopimukset. Koulutusta hankintojen kilpailuttamisesta ja sopimushallinnasta on annettu tarpeen mukaan.

Sisäiselle tarkastukselle ei ole vuoden aikana tullut merkittäviä toimeksiantoja. Kaupungin talouden romahduksen seurauksena, painopiste on ollut talouden tasapainottamisen toimenpiteisiin liittyvää.

Tasapainotukseen ovat osallistuneet sekä Elinvoima- että Hyvinvointitoimialojen kaikki tulosalueet ja palvelualueet.

6.2. Riskienhallinta

Kaupungin riskienhallintaohjeet hyväksyttiin samanaikaisesti sisäisenvälvön ohjeiden kanssa. Riskit on jaettu elinvoima ja hyvinvointi toimialoille, tunnistetut riskit on tallennettu TargetorPro -järjestelmään. Toimialat ovat päivittäneet riskit ja tehneet riskianalyysiä vuonna 2019.

Vuoden 2019 aikana jatkettiin tietojärjestelmien läpikäyntiä tietosisältöjen osalta sekä järjestettiin tietosuojasta koulutuksia esimiehille. Päivitetty tietopyyntöjen toimintaprosessi otettiin käyttöön ja tietopyyntöihin vastattiin (28) kpl. Lisäksi tietohallinto kävi läpi henkilöstön verkkokirjautumisoikeuksia ja laajuuksia. Tietohallinnon infrastruktuurin riskien osalta päivitettiin tai uudistettiin seuraavat järjestelmäkokonaisuudet: henkilöstöhallinnon/palkanlaskennan järjestelmät, paikkatieto- ja väestöjärjestelmät, salasanojenhallintajärjestelmä, IP-osoitteiden hallintajärjestelmä, hakemistopalvelut, sähköpostijärjestelmä, sekä informaatiologiikka. Ensimmäiset ohjelmistorobottiprojektit vietiin läpi, joista toinen projekti tuotti käyttöön GDPR-skannerin, joka raportoi mm. henkilötunnuksien sijainnit tallennusjärjestelmissä. Runkoverkon komponentteja uusittiin. Nimipalveluihin lisättiin DMARK-tietueet sähköpostin lähettäjä tietojen todentamisen parantamiseksi.

Tietosuoja- sekä tietojen luovutuksen lomakkeet ja ohjeistus päivitettiin, järjestelmä sekä palvelukortit otettiin käyttöön, pääkäyttäjälista tarkistettiin sekä tietojärjestelmien yhteystiedot päivitettiin rekisteriin. Prosessinkuvausjärjestelmä päivitettiin ja liitettiin sso-kirjautumisen piiriin.

HR riskien osalta ostopalveluiden käyttö vähensi henkilöresurssiriskiä sekä palkkojen oikeellisuuden liittyviä riskejä.

Työturvallisuuslain mukainen vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi tehdään työyksiköitasolla työssä ilmenevien vaaratekijöiden tunnistamiseksi ja niiden merkittävyyden arvioimiseksi sekä niiden pienentämiseksi/poistamiseksi. Tämä on osa henkilöstön työsuojelutoimintaa, mutta myös yksikön tuottaman palvelun turvaamista sekä toimintaan liittyvien vaaratilanteiden ennakointia.

Kaupunkitasoisia riskejä niin toiminnan kuin henkilöstönkin kannalta on arvioitu toimialoittain. Riskit ovat arvioinnissa saaneet riskikertoimen todennäköisyyden ja merkittävyyden perusteella. Merkittäviä riskejä (riskikerroin ≥ 15) tunnistettiin 11. Toimialoilla on yhdessä henkilöstön kanssa etsitty keinoja riskien hallinnalle ja ehkäisyyn. Johtoryhmissä on kartoitettu tehdyt toimenpiteet vuoden 2019 aikana.

Henkilöstöriskeihin vaikutettiin vuonna 2019 uudella mukautetun työn toimintamallilla. Mukaute- tussa työssä työntekijän on mahdollista väliaikaisesti tehdä työtään mukautetusti, työkyky huomioi- den. Mukautettu työ lisää työssä jaksamista, madaltaa kynnystä palata sairauspoissaololta takaisin töihin aikaisemmin ja vähentää henkilöstökustannuksia. Lisäksi erittäin aktiivisella työterveysyhteis- työllä on vaikutettu työn kuormitukseen mm. työ kuntoneuvotteluilla (yksittäisten työntekijöiden kohdalla) sekä työpaikkaselvityksillä (koko työyhteisön kohdalla).

Johtamisriskeihin on vaikutettu tukemalla esimiestyötä aktiivisesti niin ylemmän esimiehen, kuin henkilöstöhallinnonkin toimesta. Onnistuneesta vaikuttamisesta riskiin kertoo työhyvinvointikyselyn kolmen vuoden ajan nousseet arviot esimiestyön kyselyn jokaisen osa-alueen kohdalla.

Onnettomuusriskiin on vaikutettu systemaattisemmalla, yksiköissä tapahtuvalla tapaturmatutkin- nalla, jossa mietitään keinot työtapaturman uusiutumisen ehkäisyyn. Tapaturmien estämiseen on yritetty vaikuttaa paljon mm. lisäämällä aktiivisesti työturvallisuuskoulutusta ja tehostamalla läheltä piti –tilanteiden ilmoittamista ja kiinnittämällä huomiota turvalliseen työympäristöön.

Riskin merkittävyys (kriittisyys toiminnan kannalta):

1=olematon, 2=pieni, 3=melko olennainen, 4=olennainen, 5=kriittinen

Riskin todennäköisyys:

1=erittäin pieni, 2=pieni, 3=keskinkertainen, 4=suuri, 5=erittäin suuri

Riskikerroin (todennäköisyys x merkittävyys):

1-8 = lievät, eivät olennaisesti toimintaan vaikuttavat riskit;

9-12 = riskialueet, jotka edellyttävät korjaavia toimenpiteitä keskipitkällä aikavälillä (1-5 v);

15-25 = riskialueet, joiden hallinnoimiseen tulee panostaa vuoden sisällä

Alla olevassa taulukossa on esitetty tunnistetut merkittävät riskit sekä niiden hallintaan ja ehkäisyyn suunnitellut toimenpiteet. Toimenpide-sarakkeessa on esitetty vuonna 2019 tehdyt toimenpiteet.

Riskilaji	Riski ja yksilöinti	Riskikerroin	Riskin hallinta / ehkäisykeinot	Toimenpide
Henkilöstöriskit	Työn kuormitustekijät	Todennäköisyys:4 Merkittävyys:5 20	Omasta itsestään huolehtiminen Aktiivinen työ-toiminta Hyvä työilmapiiri Työhyvinvointikyselyt Varhainen tuen prosessi käytössä Oman työajan hallinta. Perusprosessi toimivat. Hankittu taukojumppa- ja palautumis-/tautosjärjestelmä koko henkilöstön käyttöön.	Henkilöstökyselyiden perusteella toiminta on edelleen parantunut. Esimiehiä informoidaan säännöllisesti esimieskirjeellä. Esimiesten johtamisosaamisen panostetaan erityisesti muutostilanteissa.
Johtamisriskit	Puutteellinen kommunikointi ylhäältä alas ja päinvastoin	Todennäköisyys:3 Merkittävyys:5 15	Työhyvinvointikyselyn perusteella tehtävät korjaavat toimenpiteet, esimiesten rohkeus antaa palautetta, tiedonkulun varmistaminen. Työhyvinvointitutkimis toteutettu ja tulokset jaettu työyksiköihin. Työyksiköt käyvät työpaikoilla tulokset läpi. Tulokset hieman parantuneet edellisestä kyselystä	Henkilöstökyselyiden perusteella toiminta on edelleen parantunut. Esimiehet raportoivat hyvinvointipäällikölle tehdyistä toimenpiteistä. Tulokset hieman parantuneet edellisestä vuodesta.
Muut katastrofit ja onnettomuudet	Työtapaturmat	Todennäköisyys:4 Merkittävyys:5 20	Koulutus, työtilojen suunnittelu työsuojeluvälineet, konsernipalveluissa ja palvelutuotannossa systemaattisesti käydään tilannetta läpi. Tapaturmatutkinnan vastuu siirretty esimiehille.	Työsuojelu seuraa kuukausitasolla työtapaturmien tilannetta ja reagoi tarvittaessa. Työtapaturmien lukumäärässä ei vähenystä, mutta laadussa selvä muutos.
Taloudelliset riskit	"Kuoliaaksi" säästäminen vs. pitkän tähtäimen toiminta	Todennäköisyys:4 Merkittävyys:4 16	Kehittämisrahaa pitäisi olla, samoin aikaa kehittämiseen, resurssit ylikuormitettu. Säästövimassa höylätty myös tuottavat osat vähemmän tuottaviksi	Pystyttävä informoimaan päättäjiä alueista, jossa toimitaan jo kriisirajoilla.

Riskilaji	Riski ja yksilöinti	Riskikerroin	Riskin hallinta / ehkäisykeinot	Toimenpide
Taloudelliset riskit	Korjausvelan määrä vs. investointimäärärahat	Todennäköisyys:4 Merkittävyys:5 20	Investointitaso riippuu valtuuston määrärahojen jaosta, olemassa olevan verkoston hallittavuuden parantaminen, palvelutuotantoon välittömästi liittymättömistä rakennuksista luopuminen. Vuosien 2020 ja 2021 aikana on käynnissä laajat kouluinvestointihankkeet, jonka takia joudutaan hetkellisesti alentamaan investointimäärärahaa korjausvelan alentamiseen.	Investointitaso riippuu valtuuston määrärahojen jaosta, olemassa olevan verkoston hallittavuuden parantaminen, palvelutuotantoon välittömästi liittymättömistä rakennuksista luopuminen. Vuosien 2020 ja 2021 aikana on käynnissä laajat kouluinvestointihankkeet
Taloudelliset riskit	Korkoriskit (koko kaupunki)	Todennäköisyys:3 Merkittävyys:5 15	Korkosuojaukset	
Taloudelliset riskit	Kuntatalouden rapautuminen vs. palveluiden kysyntä ja rahoituskanavien muutokset (valtionosuudet)	Todennäköisyys:3 Merkittävyys:5 15	Palvelujen leikkaaminen	
Demografiset riskit	Palvelujen alueellisen saatavuuden väheneminen	Todennäköisyys: 5 Merkittävyys:4 20	Uudet palvelukonseptit; sähköisten ja jalkautuvien palvelujen lisääminen	Pop up –neuvola, alueen kehittäminen, sähköinen ajanvaraus, perhe- ja sosiaalityön jalkautuminen peruspalveluihin Neuvonta ja palveluohjaus jalkautunut koko Lohjan alueelle tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Aikuissosiaalityön ajanvarauksettomat vastaanotot Keskustan terveysasemalla ja Ohjaamossa. Kotikäyntien ja kotiin annettavien palvelujen lisääminen kaikissa sosiaalityön palveluissa.
Tietoteknologia ja –turvariskit	Asiakas- ja tietojärjestelmien toimimattomuus, yhteensopimattomuus ja haavoittuvuus	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys:5 15	Toimintaohjeet, sopolitusohjaus, tietostrategia, käyttäjätuki 24/7	Aktiivinen yhteistyö tietohallinnon kanssa. Ennakoiva valmistautuminen suuriin muutoksiin (sosiaalihuollon kirjaamisvalmennus Kanta-siirtoa varten)
Toimintaympäristön muutokset	Kuntaväestön ikärakenteen muuttuminen	Todennäköisyys: 5 Merkittävyys:3 15	Ennakointi, palveluverkon tarkastelu,	Tarkasteltu palveluverkkoa, suunniteltu ja tehty sovitut muutokset.
Toimintaympäristön muutokset	Kuntakentän muutokset ja tulevaisuuden ennakointi	Todennäköisyys: 4 Merkittävyys:4 16	Ennakointi, aktiivinen muutosten valmistelu	Yhteistyö alueen toimijoiden kanssa.

6.3. Kaupunginhallituksen kannanotto sisäisen valvonnan järjestämisestä

Hallintosäännön luku 11 käsittelee kaupungin sisäisen valvonnan linjauksia.

§ 82 määrittelee kaupunginhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät.

Vuonna 2019 kaupunginhallitus käynnisti hallintosäännön uudistuksen, josta osa on jo hyväksytty tammikuussa 2020. Sisäiseen valvontaan liittyviä muutoksia ovat olleet mm. viranhaltijoiden määrärahavaltuuksien rajaaminen pienemmiksi ja käyttösuunnitelmien hyväksyttävien toimielimillä. Vielä vuonna 2019 voimassa olleen hallintosäännön mukaan muutokset merkittiin vain tiedoksi toimielimessä.

Kaupunginhallituksen alainen hallintosääntötyöryhmä on aloittanut syksyllä 2019 myös organisaation tarkastelun, jonka tavoite on saada valtuustokauden päätteeksi luotua uusi konsernihallinnon organisaatiomalli, jonka keskeinen tehtävä on parantaa kaupungin taloushallinnon toimivuutta. Lisäksi työryhmä on jo esittänyt myös kaupungin henkilöstöjaoston perustamista, joka osaltaan tehostaisi sisäisen valvonnan laatua.

Kaupunginhallitus edellytti syksyllä 2019 talouden seurantaraporteissa ja suunnitteluasiakirjoissa käytettävän vertailutietoina valtuuston hyväksymää talousarvioita, ei pelkästään käyttösuunnitelmaa tai muutettua talousarviota. Vuoden 2020 talousarviossa se on huomioitu.

Kaupunginhallitus on käyttänyt otto-oikeutta saadakseen tarkennettuja tietoja tehdyistä talouden päätöksistä. Myös erillisiä lisäselvityksiä on pyydetty.

Kaupunginhallitus on tietoinen resurssien niukkuudesta, mutta tiedostaa tietyn epäloogisuuden, kun sisäisen tarkastajan tehtävää hoitava viranhaltija joutuu tuottamaan Elinvoiman toimialan taloussuunnittelua ja raportointia.

Viranhaltijaorganisaatiota on vuoden 2020 aikana päätetty vahvistaa taloushallinnon osalta. Tämä lisää mahdollisuutta kehittää sisäisen valvonnan toimintaa. Viranhaltijoiden - joka tasolla - sekä koko luottamushenkilöorganisaation on päätöksenteossa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota kaupungin kokonaistalouteen sisäisen valvonnan näkökulmasta. Jos vasta hallitustasolla kiinnitetään huomio päätösten talousvaikutuksiin, hidastuu kaupunkiorganisaation toiminta.

6.4. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Lohjan kaupungilla ei ole ollut merkittäviä liiketoimia intressitahoihin kuuluvien kanssa vuonna 2019. Lohjan kaupungin tytäryhteisöillä ole ollut merkittäviä kauppiaita intressitahojen kanssa vuonna 2019.

6.5. Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti tilinpäätöksessä tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Lohjan kaupungilla ei ole tiedossa sisäpiirikauppoja, joissa kaupunki olisi mukana, eikä myöskään ihmisoikeusrikkomuksista. Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2017 ohjeen vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (kh 16.10.2017 § 306).

6.6. Keskeneräiset riita-asiat

Lohjan kaupunki on yhdessä muiden Lukki-kirjastokuntien kanssa pannut vireille vahingonkorvauskanteen kirjastojen entistä kirjatoimittajaa vastaan. Lohjan kaupungin korvausvaatimus on 13 161 euroa sekä oikeudenkäyntikulut. Kirjatoimittaja puolestaan on haastanut Lohjan kaupungin käräjäoikeuteen vaatien kirjatoimitusten laskutuksen perusteella viivästyskorkoja ja perintäkuluja 29 651 euron arvosta sekä oikeudenkäyntikulut. Molempien asioiden käsittelypäivä on määrätty kesäkuulle 2020.

Tilivuoden päättymisen jälkeen on vuoden 2019 aikana loppuun saatetusta kunnallisteknisen urakan maksuista syntynyt erimielisyys, jonka perusteella urakoitsija vaatii käräjäoikeudessa Lohjan kaupungilta 83 396 euroa sekä oikeudenkäyntikulut. Lohjan kaupunki ei ole vielä vastannut haasteeseen eikä käsittelypäivää ole määrätty.

7. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

7.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Lohjan kaupungin vuoden 2019 tulos muodostui muutettua talousarviota huonommaksi. Toimintatuotot muodostuivat ennakoitua suuremmaksi, mutta toimintakulut toteutuivat yli suunnitellun. Verotulot vähenivät verrattuna alkuperäiseen talousarvioon 10,3 milj. euroa ja valtionosuudet kasvoivat yli ennakkoidun. Vuoden aikana lisämäärärahoja myönnettiin palvelutuotantolautakunnalle, vetovoimalautakunnalle, lasten- nuorten ja perheidenlautakunnalle sekä sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Kaupungin tulos päättyi 9,5 milj. euroa alijäämäiseksi. Tulos parani vuoden 2018 tuloksesta 0,3 milj. euroa ja verrattuna alkuperäiseen 2019 vuoden talousarvioon tulos heikkeni 8,7 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen muodostumiseen on keskeisesti vaikuttanut valtuuston 15.5.2019 § 58 hyväksymä talouden tasapainotusohjelma, jossa vuodelle 2019 asetettiin 1 551 800 euron säästötavoite.

Toimintatuotot kasvoivat verrattuna edelliseen vuoteen, mutta samanaikaisesti menojen kasvu oli ennakoitua suurempaa. Tuloslaskelman ulkoiset toimintatuotot nousivat 3,4 % kun taas toimintakulut kasvoivat 0,6 % verrattuna vuoden 2018 tilinpäätökseen, jolloin toimintakate parani edellisestä vuodesta 0,02 %. Kun yhteenlasketut verotulot ja valtionosuudet kasvoivat 0,4 %, nousi vuosikate rahoituserien jälkeen 7,8 % edellisestä vuodesta.

Alla olevissa kappaleissa ulkoisten toimintatuottojen ja toimintakulujen osalta vertailu tehdään vuoden 2018 tilinpäätökseen.

Toimintatuotoissa myyntituotot nousivat 4,4 % erityisesti ateriapalvelumaksut ja sosiaali- ja terveyspalveluiden myynti on kasvanut, työterveyshuollon myyntituottojen sekä koulutuskorvausten laskiessa. Maksutuotot nousivat 1,6 %, joka johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenpalveluiden, ympäristönsuojelun, ympäristöterveyspalveluiden sekä kiinteistö- ja kartastopalveluiden maankäyttösopimusten maksutuottojen kasvusta. Tuet ja avustukset laskivat 6,7 %, johtuen valtion maksamien tukien ja avustusten laskusta. Muissa tuotoissa vuokratuotot laskivat ja vakuutuskorvaukset kasvoivat siten, että kokonaisuutena muiden toimintatuottojen kasvu oli 13,0 %.

Henkilöstökulut laskivat yhteensä 2,5 % verrattuna 2018 tilinpäätökseen. Henkilöstökuluissa palkkojen lasku oli 2,5 %, henkilösivukulujen 2,6 %, eläkekulujen 1,9 % ja muiden henkilöstösivukulujen 6,2 % verrattuna vuoden 2018 tilinpäätöksen. Henkilöstökulujen laskuun vaikuttivat erityisesti kuukausipalkkojen, erilliskorvausten sekä lomapalkkavarauksen väheneminen.

Palvelujen ostot nousivat 5,5 % ja erityisesti erikoissairaanhoidon palvelujen ostojen nousu oli peräti 12,8 %. Erikoissairaanhoidon palveluiden ostoihin kirjautuu HUSilta ostettavan erikoissairaanhoidon palvelun lisäksi ensihoidon palvelujen kustannukset sekä muun muassa erikoistason saattohoitopalvelujen hankinta Terho-säätiöltä. Erikoissairaanhoidon osalta vuosien 2019 ja 2018 vertailtavuutta häiritsee Töölöön sairaalan myynnin kirjautuminen vuodelle 2018. Kokonaisuutena huomioiden sekä tulot että menot, erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu vuoteen 2018 verrattuna oli 6,9 milj. euroa eli 11,6%.

Materiaalien hankinnat vähenivät 2,6 %, mikä pääosin johtui lämmityksen ja sähkön käytön laskusta. Myös avustukset vähenivät yhteensä 6,1 % johtuen pääosin yksityisen kotihoidontuen, vammaisille annettujen avustusten sekä työmarkkinatuen kuntaosuuden vähenemisestä. Muut kulut vähenivät myös 11,6 % vuodesta 2018.

Kaupungin tuloslaskelmassa toimintakate parani 0,02 % verrattuna vuoden 2018 tilinpäätökseen ja verrattuna muutettuun talousarvioon toimintakate parani 0,8 %.

Lautakunnittain ulkoisten toimintakatteiden poikkeamaprosentit suhteessa muutettuun talousarvioon: Luottamushenkilöhallinto 8,5 %, keskusvaalilautakunta 74,9 %, tarkastuslautakunta 20,4 %, palvelutuotantolautakunta 4,9 %, vetovoimalautakunta 5,9 %, vasten, nuorten ja perheiden lautakunta 1,5 % ja sosiaali- ja terveyslautakunta -1,6 %.

Kunnallisveron tuotto nousi edellisvuoden kunnallisveron tuotosta 0,4 % ja kiinteistöveron tuotto nousi 4,0 % ja yhteisöveron tuotto nousi 5,4 %. Tuloveroprosentti oli 20,50 % vuonna 2019. Kiinteistöveroprosentit olivat; yleinen kiinteistöveroprosentti 1,03 %, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,45 %, muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 1,05 % sekä rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 4,5 %. Valtionosuudet nousivat 1,0 %.

Lohjan kaupungin vuosikatteen muodostui 6,4 milj. euroa, joka oli 139 euroa asukasta kohden ja 2,0 % toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärästä. Edellisen vuoden vuosikate oli 5,9 milj. euroa, joten asukasta kohden laskettuna vuosikate parani edellisestä vuodesta 11 euroa asukasta kohden.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset poistot olivat 15,9 milj. euroa. Poistojen määrä nousi 0,1 milj. euroa verrattuna vuoden 2018 tilinpäätökseen. Tämän jälkeen tilikauden tulos muodostui 9,5 milj. euroa alijäämäiseksi.

Vesi- ja viemärilaitos sisältyy kaupungin tilinpäätöksen lukuihin. Vesihuoltolaitoksesta kuitenkin esitetään liitetietoina erikseen vesihuoltolain 20 §:n mukainen eriytetty tilinpäätös.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

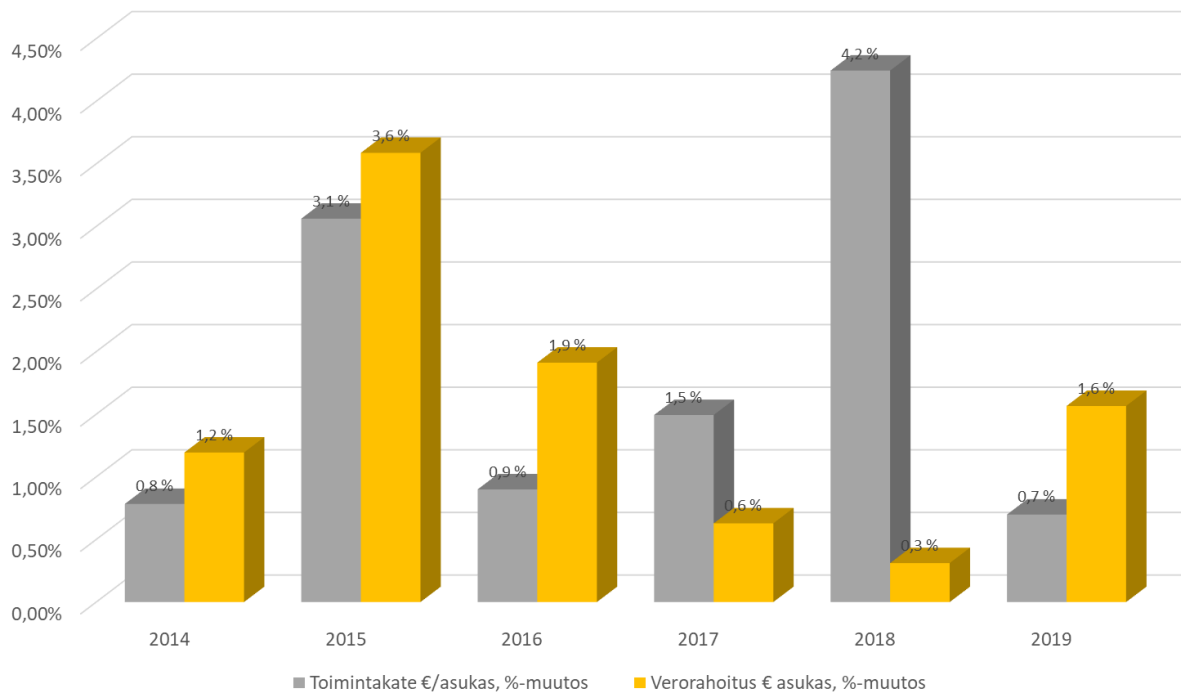
(ulkoiset erät)

	2019	2018	
	1 000 €	1 000 €	
Toimintatuotot	49 228	47 624	3,4 %
Valmistus omaan käyttöön	353	208	69,6 %
Toimintakulut	300 779	299 071	0,6 %
Toimintakate	-251 198	-251 239	0,0 %
Verotulot	190 088	188 458	0,9 %
Valtionosuudet	67 720	68 441	-1,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	189	212	-10,8 %
Muut rahoitustuotot	1 528	1 480	3,3 %
Korkokulut	1 706	1 181	44,4 %
Muut rahoituskulut	220	235	-6,5 %
Vuosikate	6 402	5 936	7,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	15 919	15 801	0,7 %
Satunnaiset tulot			
Tilikauden tulos	-9 517	-9 865	-3,5 %
Poistoeron lisäys/vähennys	67	67	0,0 %
Tilikauden yli/alijäämä	-9 450	-9 798	-3,6 %

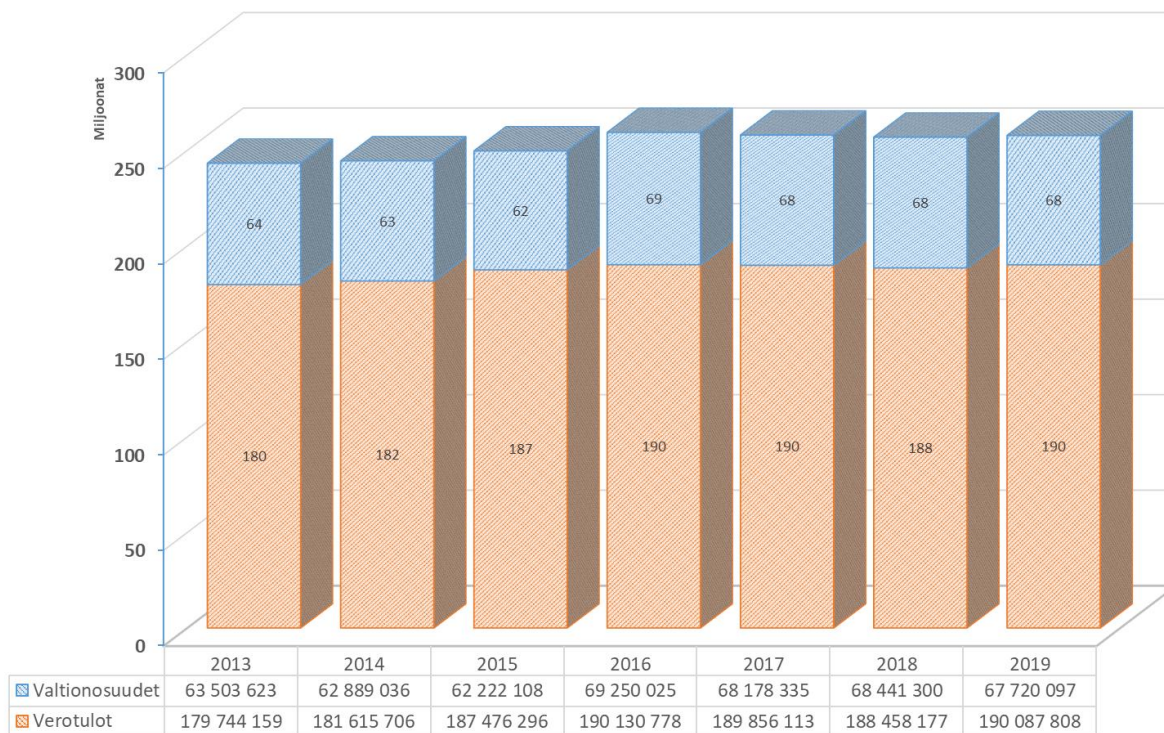
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

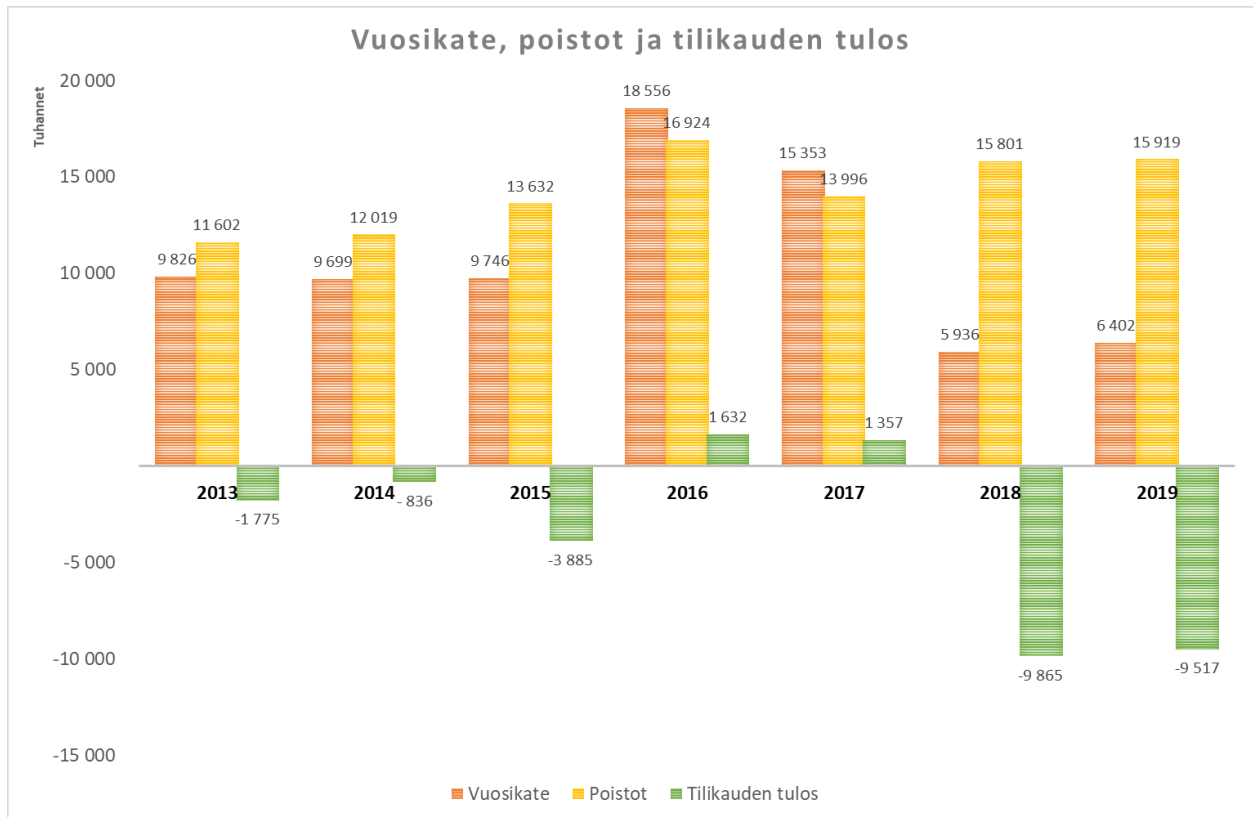
Toimintatuotot/Toimintakulut %	16,4	15,9
Vuosikate/Poistot %	40	38
Vuosikate euroa/asukas	139	128
Asukasmäärä	45 965	46 324

Toimintakate ja verorahoitusmuutos vuosina 2014-2019
(%/asukas)

Valtionosuudet ja verotulot vuosina 2013-2019

7.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus

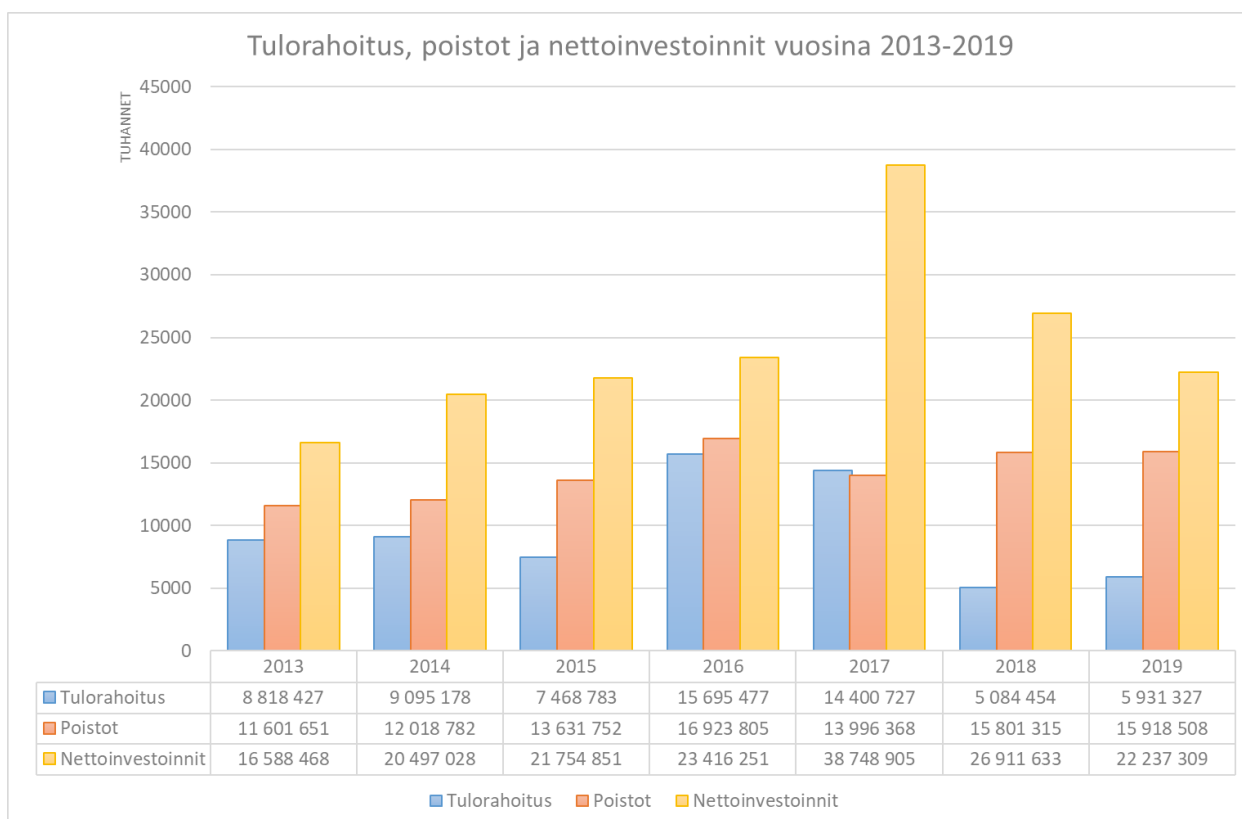
Investoinnit vähenivät edellisestä vuodesta 16,9 %. Suurempiin investointeihin olisi ollut mahdollisuudet, kun myönnettyistä määrärahoista jäi käyttämättä 12,7 milj. euroa. Tilahankkeissa vuoden 2019 suurimmat kohteet olivat Laurentius-talon, Ojamon koulun rakentaminen sekä Lohjan Yhteislyseon lukion remontointi. Kaikkiaan tilahallinnon hankkeisiin käytettiin 12,4 milj. euroa. Vesi- ja viemärlaitoksen hankkeisiin käytettiin 3,4 milj. euroa sekä liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamiseen 6,1 milj. euroa. Kunnallistekniikan ja vesihuollon suurimmat kohteet olivat Tynninharjun eritasoliittymän rakentaminen ja Peltoniemen jätevedenpuhdistamon peruskorjaus. Kaikkiaan vuoden 2019 investointeihin sisältyi lukuisia pienehköjä peruskorjaus- ja kunnostushankkeita.

Kiinteän omaisuuden hankintaan käytettiin 1,0 milj. euroa ja tietohallinnon investointeihin 0,3 milj. euroa. Loppuosa investoinneista muodostui eri lautakuntien alaisen irtaimen omaisuuden hankinnasta.

Investointeihin jäi vuonna 2019 käytettäväksi tulorahoitusta 5,9 milj. euroa. Investointeihin oli käytettävissä vakuutuskorvauksia tai valtion avustuksia 0,3 milj. euroa, mikä oli investointien rahoitusosuuksina 2,1 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Investointien rahoituksessa omaisuuden myynti oli 1,5 milj. kasvanut edellisestä vuodesta, kun kiinteistöjen ja osakkeiden myynnistä kertyi yhteensä 3,1 milj. euroa. Toiminnan ja investointien kokonaisrahavirrassa menot olivat 16,3 milj. euroa suuremmat kuin tulot. Edelliseen vuoteen verrattuna kokonaisrahoituksen tilanne parani 5,5 milj. euroa.

Vuoden kuluessa kaupunki otti uutta pitkäaikaista lainaa 36,5 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen määrä väheni 8,1 milj. eurolla. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 12,0 milj. euroa ja kaupungin lainojen kokonaismäärä kasvoi 16,4 milj. eurolla. Rahoitustarpeita katettiin lisäksi liittymismaksutuloilla sekä muilla oman pääoman muutoksilla ja lisäksi käyttämällä kassavaroja. Korottomissa veloissa merkittävimmät erät olivat ostovelat ja lomapalkkakajaksotukset sivukuluineen.

Rahoitusosuuksilla vähennetyistä investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 25,25 %, kun vastaava prosentti edellisenä vuonna oli 20,85 %.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset erät)

	2019	2018	
	1 000 €	1 000 €	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6 402	5 936	7,8 %
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-470	-852	-44,8 %
Investointien rahavirta			
Investointimenot	25 559	30 761	-16,9 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	203	2 284	-91,1 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 118	1 565	99,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 306	-21 827	25,3 %
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	66	15	
Antolainojen lisäys		51	
Antolainojen vähennys	66	66	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 500	28 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	12 022	10 486	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 597	-3 994	
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 013	5 785	
Rahoituksen rahavirta	17 933	19 320	
Kassavarojen muutos	1 627	-2 507	
Kassavarat 31.12.	7 067	5 439	
Kassavarat 1.1.	5 439	7 946	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

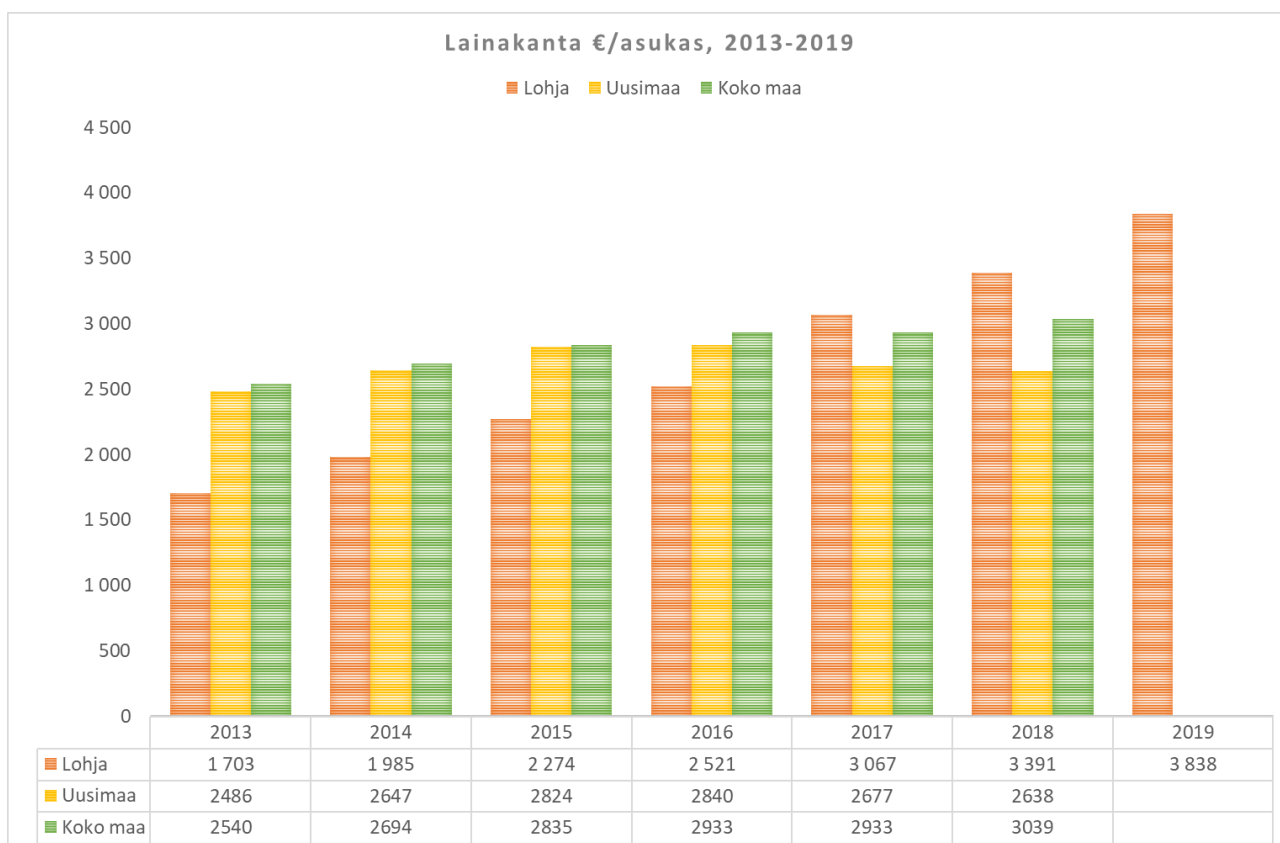
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-84 488	-79 584
Investointien tulorahoitus %	25,2	20,8
Lainanhoitokate	0,6	0,6
Kassan riittävyys (pv)	8	6
Asukasluku	45 965	46 324

7.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

Pysyvissä vastaavissa 15,9 milj. euron poistojen jälkeen aineellisten hyödykkeiden määrä kasvoi 3,2 % eli 9,0 milj. euroa, mikä kohdistui rakennuksiin, kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin sekä keskeneräisiin hankkeisiin. Toimeksiantojen varat laskivat 0,076 milj. euroa. Vaihtuvissa vastaavissa pitkäaikaisissa saamisissa ei tapahtunut muutoksia. Lyhytaikaiset saamiset laskivat 1,3 milj. euroa ja Rahoitusarvopaperit pysyivät viime vuoden tasossa. Rahat ja pankkisaamiset nousivat 1,6 milj. euroa.

Taseen loppusumma kasvoi edellisestä vuodesta 2,7 % eli 9,0 milj. euroa oman pääoman vähen-
tyessä 9,4 milj. euroa tilikauden alijäämän johdosta ja vieraan pääoman kasvaessa 16,9 milj. eu-
roa. Pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 25,3 milj. euroa ja lyhytaikainen vieras pääoma väheni
puolestaan 8,4 milj. euroa, kun lainat rahoituslaitoksilta vähenivät 7,8 milj. euroa, lainat konserniyh-
tiöiltä kasvoivat 2,4 milj. euroa sekä ostovelat 1,1 milj. euroa. Muut velat vähenivät 0,9 milj. euroa
ja siirtovelat 3,2 milj. euroa. Saadut ennakot kasvoivat vuoden aikana 0,06 milj. euroa.

Kaupungin omavaraisuusaste heikkeni edellisestä vuodesta ja oli 35,1 %, kun se edellisenä
vuonna oli 38,8 %. Pitkän aikavälin kehitys onkin ollut voimakkaasti negatiivinen, kun omavarai-
suusaste vielä vuonna 2004 oli 76,3 %. Kaupungin lainamäärä kasvoi noin 19,4 milj. euroa ja oli
asukasta kohden laskettuna vuoden lopussa 3 838 euroa.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2019 1 000 €	2018 1 000 €	muutos %	VASTATTAVAA	2019 1 000 €	2018 1 000 €	muutos %
A PYSYVÄT VASTAAVAT	325 304	316 576	2,8	A OMA PÄÄOMA	118 823	128 272	-7,4
I Aineettomat hyödykkeet	1 403	2 097	-33,1	I Peruspääoma	127 910	127 910	0,0
1. Aineettomat oikeudet	267	593	-54,9	II Arvonkorotusrahoisto	127	127	0,0
2. Muut pitkävaikutteiset menot	1 135	1 504	-24,5	III Muut omat rahastot			
3. Ennakkomaksut				IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	235	10 033	-97,7
				V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 450	-9 798	-3,6
II Aineelliset hyödykkeet	289 790	280 797	3,2	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	1 387	1 454	-4,6
1. Maa- ja vesialueet	41 992	41 585	1,0	1. Poistoero	1 387	1 454	-4,6
2. Maa- ja vesialueiden arvonkorot	127	127	0,0	2. Vapaaehtoiset varaukset			
3. Rakennukset	153 627	158 252	-2,9	C PAKOLLISET VARAUKSET	1 841	390	371,7
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet	76 722	67 224	14,1	1. Eläkevaraukset			
5. Koneet ja kalusto	4 977	6 598	-24,6	2. Muut pakolliset varaukset	1 841	390	371,7
6. Muut aineelliset hyödykkeet							
7. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12 346	7 011	76,1	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 424	1 330	7,1
III Sijoitukset	34 111	33 683	1,3	1. Valtion toimeksiannot			
1. Osakkeet ja osuudet	30 804	30 310	1,6	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 414	1 320	7,1
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset				3. Muut toimeksiantojen pääomat	10	9	7,3
3. Muut lainasaamiset	3 057	3 123	-2,1	E VIERAS PÄÄOMA	219 517	202 594	8,4
4. Muut saamiset	250	250	0,0	I Pitkäaikainen	150 291	124 973	20,3
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	695	771	-9,9	1. Joukkovelkakirjalainat			
1. Valtion toimeksiannot				2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	141 209	116 793	20,9
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	695	771	-9,9	3. Lainat julkisyhteisöiltä	430		
3. Muut toimeksiantojen varat				4. Lainat muilta luotonantajilta			
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 993	16 693	1,8	5. Saadut ennakot			
I Vaihto-omaisuus				6. Ostovelat			
1. Aineet ja tarvikkeet				7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	8 652	8 180	5,8
2. Keskeneräiset tuotteet				8. Siirtovelat			
3. Valmiit tuotteet				II Lyhytaikainen	69 226	77 620	-10,8
4. Muu vaihto-omaisuus				1. Joukkovelkakirjalainat	13 000	23 500	-44,7
5. Ennakkomaksut				2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 600	11 906	22,6
II Saamiset	9 926	11 254	-11,8	3. Lainat julkisyhteisöiltä	83	75	10,1
Pitkäaikaiset saamiset				4. Lainat muilta luotonantajilta	7 113	4 727	50,5
1. Myyntisaamiset				5. Saadut ennakot	141	83	70,3
2. Lainasaamiset				6. Ostovelat	12 194	11 097	9,9
3. Muut saamiset				7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 658	3 565	-25,4
4. Siirtosaamiset				8. Siirtovelat	19 437	22 668	-14,3
Lyhytaikaiset saamiset	9 926	11 254	-11,8	VASTAAVAA YHTEENSÄ	342 991	334 040	2,7
1. Myyntisaamiset	4 107	4 544	-9,6				
2. Lainasaamiset	703	42	1589,7	TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018	
3. Muut saamiset	3 485	2 231	56,2	Omavaraisuus, %	35,1	38,8	
4. Siirtosaamiset	1 630	4 437	-63,3	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	71,4	66,5	
III Rahoitusarvopaperit	586	592	-1,1	Velat ja vastuut käyttötuloista	59,3	54,2	
1. Osakkeet ja osuudet	586	592	-1,1	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-9 214	235	
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin				Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-200	5	
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset				Lainakanta 31.12., 1000 €	176 435	157 001	
4. Muut arvopaperit				Lainakanta 31.12., €/asukas	3 838,5	3 391,2	
IV Rahat ja pankkisaamiset	6 481	4 847	33,7	Lainasaamiset, 1000 €	3 057	3 123	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	342 991	334 040	2,7	Lainat ja vuokravastuut 1000 €	182 044	165 037	
				Lainat ja vuokravastuut €/asukas	3 960	3 565	
				Asukasmäärä	45 965	46 296	-0,7

Kokonaistulot ja menot (ulkoiset)

444 LOHJA

KOKONAISTULOT JA -MENOT 1-12/2019 (1000 EUROA)

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	49 228	TOIMINTAKULUT	300 779
VEROTULOT	190 088	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-353
VALTIONOSUUDET	67 720	KORKOKULUT	1 706
KORKOTUOTOT	189	MUUT RAHOITUSKULUT	220
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 528	TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT	
TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS	-1 451
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	-2 115	- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	-194
LUOVUTUSVOITOT		LUOVUTUSTAPPIOT	
INVESTOINNIT		INVESTOINNIT	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	203	INVESTOINTIMENOT	25 559
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	3 118	RAHOITUSTOIMINTA	
LUOVUTUSTULOT			
RAHOITUSTOIMINTA		PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	12 022
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	66	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	338 287
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	36 500		
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	8 403		
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	354 928		

8. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

8.1. Lohjan konsernirakenne

Lohjan kaupunkikonserniin kuuluu 9 tytäryhtiötä. Kaupungin omistusosuus ja määräämisvalta on 6 yhtiössä 20 % tai suurempi, kuitenkin enintään 50 %. Kaupunki on jäsenenä kuudessa kuntayhtymässä.

Tytär- ja osakkuusyhtiöt jakaantuvat niiden toiminnan perusteella seuraavasti:

Tytäryhtiöt:

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt	4 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt	3 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt	2 kpl

Osakkuusyhtiöt

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt	2 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt	1 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt	3 kpl

Kuntayhtymät

- perusturvan kuntayhtymä	4 kpl
- ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät	1 kpl
- hallinnon ja yhdyskuntasuunnittelun kuntayhtymät	1 kpl

Kuntaliitoksen jälkeen konsernirakennetta on yksinkertaistettu ja vuoden 2019 aikana palvelutalosaatiö lakkautettiin ja muutettiin asunto-osaakeyhtiöksi.

Tytäryhtiöiden tärkeimmät tapahtumat

Lohjan Vuokra-asunnot Oy omistaa 55 vuokratalokohdetta, jotka ovat valmistuneet vuosina 1967-2017. Kohteissa on yhteensä 1753 asuntoa.

Vuoden aikana asunnon vaihtoja oli 333 kpl eli 18,3 % koko asuntokannasta (v. 2018 luku oli 18,8 % ja 20,0 % v. 2017). Tyhjäkäynti oli 552 784 euroa ja osuus vuokratuloista 4,8 % (v. 2017 oli 538 085 euroa, osuus vuokratuloista 4,1 %). Yhtiön vuokraustoiminnassa on mukana Lohjan kaupungin hallinnoimia asuntoja ja näiden osuus tyhjäkäynnistä oli 48 448 euroa (v. 2018 83.904 eur). Yhtiön tyhjäkäynti lisääntyi euromääräisesti huomattavimmin vuosina 2015 -2016 kuntaliitosyhtiöiden sulautumisen ja perheasuntojen tarpeen vähenemisen myötä. Yhtiö on useampia vuosia tehnyt systemaattista työtä tyhjäkäynnin vähentämiseksi, mutta vuonna 2017 hyväksytyn kehittämisohjelman toimenpiteiden ja aktiivisen asuntojen markkinointiyön avulla yhtiö on saanut tyhjäkäynnin määrää vähennettyä.

Yhtiö on tilikauden aikana purkanut Kalliomäentie 3-5 kohteen, josta asukkaat on asutettu yhtiön muihin kohteisiin. Yhtiö on suunnitellut vuokratalon asuntomessualueelle, jonka kilpailutus tapahtuu alkuvuonna 2020 ja tarkoitus olisi aloittaa talon rakentaminen 1.4.2020. Lisäksi yhtiö kilpailutti tilikaudella pienten rakennustöiden vuosisopimusurakoitsijat EU-laajuisesti (vuosikorjausurakoitsijat) sekä viherhoitotyöt pois lukien kiinteistönhoitoon kuuluvat vihertyöt. Lohjan kaupungin konserni- ja omaisuusjaosto on päättänyt tilikauden aikana myös As Oy Veijolanpihan sulauttamisesta Lohjan Vuokra-asunnot Oy:hyn 31.12.2020.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n vuonna 2019 Lohjan kaupungilta saama konserniavustus oli 3 951 826 €. Nousua vuoden 2018 konserniavustukseen (3 928 587) oli 23 239 € (0,6 %).

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n liikevaihto vuonna 2019 oli 1 640 251 €. Vuoden 2018 liikevaihtoon 1 565 426 € nousua oli 74 825 € eli 4,8 %. Tämä selittyy kesällä 2019 kokeilulla jäähallin pidentämisellä aukioloajalla. Myös kuntosalibuumi näkyi yhtiön liikevaihdon kasvussa. Kuntosalien osalta liikevaihto kasvoi 34 296 €.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n toimintakulut vuonna 2019 olivat 5 724 737 €. Vuoden 2018 toimintakuluihin 5 644 164 € verrattuna kulut nousivat 80 573 €, joka prosentuaalisesti on 1,4 %.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n tilikauden tulokseksi muodostui 7 512 euron ylijäämä.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n vuoden 2019 kokonaissuoritemäärä 1 382 705 laski 1,4 % edellisvuoteen verraten (1 402 321), mihin vaikutti eniten ulkoliikuntapaikkojen käytön 3,7 %:n lasku, joka kävijämäärällä mitattuna oli 18 503 suoritetta. Neidonkeitaan kävijämäärä (290 248) laski 5,6 % (16 157 kävijää) edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2019 Lohjan Liikuntahallit Oy:n liikevaihto oli 398 671 €. ja vuoden 2018 liikevaihtoon 393 870 € verrattuna kasvua oli 1,2 %. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 69 717 ja verrattuna vuoden 2018 ylijäämään 101 348 laskua oli 31,2%.

Lohjan Liikuntahallit Oy:n merkittävimmät kunnostustyöt vuonna 2019 olivat palloilusalin pukuhuoneiden, aulatilin sekä käytävien maalaukset. Lisäksi palloilusalin sekä tennishallin seinät paikka- maalattiin. Myös tenniskenttien irtotuolien alla olevat matot uusittiin sekä kaikkiin Tennarin ilmanvaihtokoneet huollettiin.

Käyttäjämäärissä kasvua oli palloiluhallissa, kuntosalissa sekä kamppailuhallissa, kun taas tennishallissa ja lukiosalissa käyttäjämäärä pieneni edellisestä vuodesta.

Vuonna 2019 Lohjan Energiahuolto Oy (Loher) toimitti lämpöä 430 asiakkaalle yhteensä 143 152 MWh. Laskua edellisvuodesta oli n. 3,0 %. Myynti ylitti talousarvion. Lämmöntoimitus oli 4,3 GWh pienempi kuin vuonna 2018. Uusia lämpösopimuksia solmittiin 4 kappaletta. Kaupunkialueella rakennettiin uutta kaukolämpölinja pituudeltaan 550 m. Keskustaverkoston kokonaispituus vuoden 2018 lopussa oli n. 52 km. Sammatissa verkostoa on n. 600 m., Pusulassa 1 405 m. ja Nummella n. 1 000 m.

Vuoden 2019 tulos on liikevoiton osalta Loherin historian paras huolimatta siitä, että kylmä alkutalvi ja samanaikaiset tuotantorajoitukset Lohjan Biolämpö Oy:ssä ja Nordkalkissa veivät alkuvuoden tuloksen heikoksi. Toisen vuosipuoliskon erinomainen tuotantotilanne korjasi alkuvuoden menetykset. Hyvään tulokseen vaikuttaa lisäksi Loherin vuoden aikana myymät CO₂ -päästöoikeudet, josta saatiin merkittävä kertaluonteinen tuotto.

Loppuvuonna Loher käynnisti Virkkalan uuden biolämpölaitoksen kilpailuttamisen, joka johtaa vuoden 2020 aikana 4 – 5 M€ suuruiseen investointiin.

Yhtiön liikevaihto oli 11,6 M€ ja se on muodostunut lämpöenergian myynnistä. Liikevaihto nousi edellisvuodesta 5,6%. Energianhankinnan kustannukset laskivat edellisvuodesta 0,36 M€. Liikevoitto nousi selvästi ollen 1,87 M€.

8.2. Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin vuosikatteen muodostui 15,4 milj. euroa ja 24,3 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui 8,8 milj. euron negatiiviseksi. Verrattuna edelliseen vuoteen vuosikate nousi 2,6 milj. euroa ja tulos parani noin 3,7 milj. euroa. Konsernin vuosikateen muutos verrattuna edelliseen vuoteen oli 20,7 % ja tulos oli 29,0 % parempi kuin vuonna 2018. Suurimpien konserni yhtiöiden tulokista ylijäämäisiä olivat Lohjan Energiahuolto Oy:n, Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymän, Etevan, Lohjan Liikuntakeskus Oy:n sekä Lohjan Liikuntahallit Oy:n tulokset. HUS:in ja Lovan ja tulokset olivat alijäämäisiä.

KONSERNITULOSLASKELMA

1000 euroina

	2019	2018	
Toimintatuotot	177 542	167 376	6,1
Toimintakulut	429 891	420 848	2,1
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	35	15	133,7
Toimintakate	-252 314	-253 457	-0,5
Verotulot	190 088	188 458	0,9
Valtionosuudet	79 533	79 524	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	119	133	-10,3
Muut rahoitustuotot	1 116	812	37,5
Korkokulut	2 458	1 987	23,7
Muut rahoituskulut	660	708	-6,8
Vuosikate	15 424	12 775	20,7
Suunnitelman mukaiset poistot	24 278	25 173	-3,6
Omistuksen eliminointierot negatiivinen	17	38	-56,3
Arvon alentumiset	-11	11	-200,0
Poistot ja arvonalentumiset	24 283	25 222	-3,7
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	-8 859	-12 447	-28,8
Tilinpäätössiirrot	-40	-20	
Tilikauden verot	-429	-223	92,5
Laskennalliset verot	-5	-2	99,4
Vähemmistöosuudet	-22	25	-188,3
Tilikauden yli/alijäämä	-9 355	-12 669	-26,2
Konsernituloslaskelman tunnusluvut			
Toimintuotot prosenttia toimintakuluista	41,30	39,77	
Vuosikate/Poistot, %	63,56	50,75	
Vuosikate, euroa/asukas	335,56	275,94	
Asukasluku	45 965	46 296	

8.3. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1000 euroina

	2019	2018	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	15 424	12 775	20,7
Satunnaiset erät			
Tilikauden verot	-429	-223	92,5
Tulorahoituksen korjauserät	-979	-1 917	-48,9
Toiminnan rahavirta yhteensä	14 016	10 635	31,8
Investointien rahavirta			
Investointimenot	48 944	39 903	22,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 011	2 385	26,3
Pysyvien vastaavien hyödykk. Luovutustulot	11 730	3 645	221,8
Investointien rahavirta	-34 203	-33 874	1,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 187	-23 239	-13,1
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset			
Antolainasaamisten vähennykset	1	33	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	47 259	30 970	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	17 401	14 583	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 983	-2 499	
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja PO:n muutokset	151	191	
Vaihto-omaisuuden muutos	197	-254	
Saamisten muutokset	-837	798	
Korottomien velkojen muutokset	-2 329	6 019	
Rahoituksen rahavirta	22 057	20 675	
Rahavarojen muutos	1 870	-2 564	
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	21 010	19 140	
Rahavarat 1.1.	19 140	21 704	
	1 870	-2 564	
Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-102 330	-94 835	
Investointientulorahoitus, %	33,58	34,05	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	24,35	24,53	
Lainanhoitokate	0,90	0,89	
Kassan riittävyys	15,36	14,61	

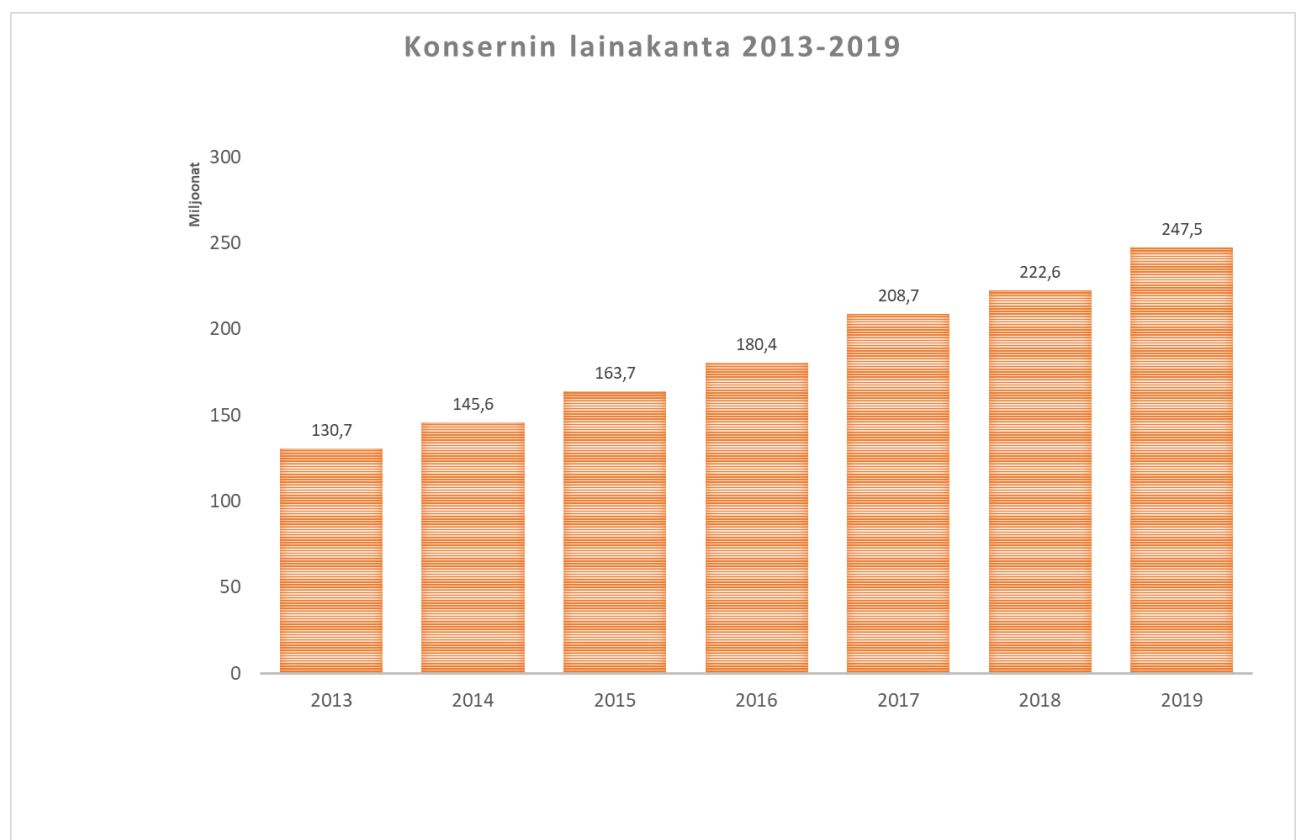
Konsernin rahoituslaskelmassa investoinnit olivat 48,9 milj. euroa. Suurimmat investoinnit kaupungin lisäksi olivat Lohjan Vuokra-asunnoilla, Luksialla ja HUS:lla. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 20,2 milj. euroa alijäämäinen vuonna 2019, kun edellisenä vuonna alijäämä oli 23,2 milj. euroa. Alijäämäisestä rahavirrasta rahoitettiin 22,1 milj. rahoituksen rahavirralla ja konsernin rahavarat kasvoivat vuoden aikana 1,7 milj. euroa.

Lainamääränsä lisäsivät vuoden aikana kaupungin lisäksi Lohjan Vuokra-Asunnot Oy sekä HUS. Konsernin tulorahoitus laski edellisestä vuodesta ja koko konsernin investointien tulorahoitusprosentti oli 33,58 %, kun se edellisenä vuonna oli 34,05 %.

8.4. Konsernitaseen tarkastelu

Konsernitaseen loppusumma on kasvanut vuoden 2018 loppusummasta 3,2 %. Vastaavissa kasvu on kohdentunut aineellisissa hyödykkeissä maa- ja vesialueisiin, kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin, koneisiin ja kalustoon sekä keskeneräisiin hankintoihin. Sijoituksissa osakkuusyhteisöosuudet sekä osakkeet ja osuudet ovat kasvaneet yhteensä 0,6 milj. euroa. Lisäksi saamiset ovat kasvaneet 0,8 milj. euroa, rahoitusarvopaperien määrä pysynyt ennallaan ja rahavarat kasvaneet 1,9 milj. euroa. Vastattavaa puolella oma pääoma on vähentynyt tilikauden alijäämän johdosta 9,4 milj. euroa. Vieras pääoma on kasvanut 22,6 milj. eurolla ja pakolliset varaukset kasvaneet 0,9 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusaste eli oman pääoman ja varausten osuus taseen loppusummasta oli 28,24 % mikä oli 3,05 % alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Vastaava kaupungin tunnusluku oli 35,06 %. Konsernin alhaisempi omavaraisuusaste johtuu siitä, että varsinkin vuokratalohankkeet ja vuokrataloyhtiön suorittamat investoinnit on rahoitettu pitkäaikaisilla lainoilla omien pääomien ollessa varsin alhaiset. Konsernitaseen oman pääoman muodostumisessa huomio kiinnittyy siihen, että valtuuston hyväksymällä poistosuunnitelmalla laskettuna Lohjan Vuokra-Asunnot Oy:n oma pääoma on negatiivinen. Muiden tytäryhtiöiden omat pääomat ovat pääsääntöisesti toiminnan luonteen edellyttämällä tasolla. Konsernin lainamäärä kasvoi noin 24,9 milj. euroa ja oli asukasta kohden laskettuna vuoden lopussa 5943 euroa.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2019 1 000 €	2018 1 000 €		VASTATTAVAA	2019 1 000 €	2018 1 000 €	
PYSYVÄT VASTAAVAT	406 350	394 605	3,0	OMA PÄÄOMA	126 493	135 845	-6,9
Aineettomat hyödykkeet	5 169	5 825	-11,3	Peruspääoma	127 917	127 910	0,0
Aineettomat oikeudet	359	716	-49,9	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma		135	-100,0
Muut pitkävaikutteiset menot	4 813	5 107	-5,8	Arvonkorotusrahas	127	127	0,0
Ennakkomaksut	-2	2		Muut omat rahastot	1 577	1 592	-0,9
				Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	6 227	18 749	-66,8
Aineelliset hyödykkeet	395 442	383 617	3,1	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 355	-12 669	-26,2
Maa- ja vesialueet	47 019	46 685	0,7				
Rakennukset	230 980	236 302	-2,3	VÄHEMMISTÖOSUUDET	314	316	-0,6
Kiinteät rakenteet ja laitteet	83 284	74 296	12,1				
Koneet ja kalusto	11 775	13 405	-12,2	PAKOLLISET VARAUKSET	4 042	3 155	28,1
Muut aineelliset hyödykkeet	193	188	2,6	Eläkevaraukset	36	41	-13,4
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	22 193	12 742	74,2	Muut pakolliset varaukset	4 006	3 114	28,6
Sijoitukset	5 739	5 163	11,1				
Osakkuusyhteisöosuudet	2 577	2 195	17,4	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 847	1 931	-4,3
Osakkeet ja osuudet	3 042	2 848	6,8				
Muut lainasaamiset	53	53	-1,0	VIERAS PÄÄOMA	317 196	294 645	7,7
Muut saamiset	67	67	0,0	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	212 821	181 718	17,1
				Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 414	10 812	5,6
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 081	1 335	-19,0	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	34 657	40 885	-15,2
				Saadut ennakot	812	744	9,1
VAIHTUVAT VASTAAVAT	42 462	39 952	6,3	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	57 491	60 486	-5,0
Vaihto-omaisuus	1 916	2 113	-9,3				
Saamiset	19 536	18 699	4,5	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	449 893	435 892	3,2
Pitkäaikaiset saamiset	80	74	7,3				
Lyhytaikaiset saamiset	19 456	18 625	4,5	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT			
Rahoitusarvopaperit	5 448	5 434	0,3	Omavaraisuus-%	28,24	31,29	
				Konsernin lainakanta 31.12, 1000 €	247 478	222 603	
Rahat ja pankkisaamiset	15 562	13 706	13,5	Konsernin lainat euroa/asukas	5 384	4 808	
				Asukasluku	45 965	46 296	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	449 893	435 892	3,2	Lainasaamiset 31.12., 1000 €	53	53	
				Rahoitusvarallisuus euroa/asukas	-6 001	-5 531	
				Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,75	67,51	
				Velat ja vastuut käyttöloista, %	61,09	60,48	
				Kertynyt yli-/alijäämä 1000 €	-3 128	6 081	
				Kertynyt yli-/alijäämä, asukas	-68,05	131,34	
				Lainat ja vuokratavastuut 1000 €	273 155	263 299	
				Lainat ja vuokratavastuut €/asukas	5943	5687	

8.5. Konsernivalvonnan järjestäminen

Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä hyväksyy konserniohjeet. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 1.2.2018 voimassa olevat konserniohjeet.

Kaupunginhallitus antaa konserniohjeita koskevat yksityiskohtaisemmat yleiset ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kaupungin muulle viranomaiselle. Lisäksi kaupunginhallitus valitsee edustajat ja ehdokkaat tytäryhteisöjen hallintoelimiin ja antaa ohjeet edustajille sekä seuraa ohjeiden noudattamista. Toimintakertomuksen yhteydessä kaupunginhallitus antaa valtuustolle tiedot tytäryhteisöjen toiminnasta.

Lautakunnat toimintojen vastuullisina järjestäjinä ja palvelujen ostajina antavat toimialallaan valtuuston asettamien tavoitteiden pohjalta tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Lautakunta huolehtii toimialaansa kuuluvan tytäryhteisön toiminnan seurannasta ja ilmoittaa mahdollisesti havaitsemistaan toiminnallisista ja taloudellisista poikkeamista ja muista epäkohdista kaupunginhallitukselle. Konserniohjeiden mukaisesti kaupunginjohtaja kaupunginhallituksen alaisena johtaa kaupunkikonsernia ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista. Lisäksi tytäryhteisön on raportoitava toiminnasta vastaavalle toimielimelle sen mukaan, kun ao. toimielin on ohjeistuksessaan edellyttänyt.

9. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

9.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten muutoksia ja rahastosiirtoja on 9 516 688,57 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelemiseksi, että

1. vähennetään investointivaroituksella rahoitettujen hankkeiden poistoeroa 67 158,39 euroa;
2. poistoeron muutoksen jälkeen syntyvä, määrältään 9 449 530,18 euron alijäämä kirjataan oman pääoman tilikauden ylijäämätillille.

9.2. Arvio tulevasta kehityksestä

Tulevan talouskehityksen arviointi on hyvin hankalaa, koska maailman talous ja sitä kautta Suomen talous on ajautumassa ennennäkemättömään kriisiin johtuen koronaviruksen vaikutuksista.

Tämän hetken arvioiden mukaan kriisistä on tulossa nopea ja syvä. Mahdollisesti jo syksyllä niin maailman talous kuin Suomen talous voivat kääntyä kasvun tielle. Selvää on kuitenkin, että Suomessa tulee vuosi 2020 olemaan taantuman vuosi. Bruttokansan tuotteen ennakoidaan alustavien laskelmien osalta putoavan noin 5 prosenttia verrattuna aiempaan tasoon.

Kuntien osalta alustavat arviot koronaviruksen aiheuttamasta taloudellisesta vaikutuksesta ovat noin 1,5 miljardin euron luokkaa. Kunnat tulevat ensinnäkin menettämään tulojansa kysynnän vähenemisen vuoksi, joka pääosin johtuu epidemian hillitsemiseksi tehtävistä suojaustoimista. Toiseksi kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon menot tulevat kasvamaan epidemian akuutin hoidon vuoksi. Lisäksi kuntien verotulot tulevat notkahtamaan, koska kysynnän hiipumisen vuoksi Suomessa koetaan ennennäkemätön lomautusten aalto, joka vaikuttaa sekä tuloverojen että yhteisöverojen vähenemiseen.

Lohjan kaupungin osalta vuoden 2020 talousarvion tuotot tulevat toteutumaan talousarviota pienempinä sekä kulut talousarviota suurempina. Lisäksi verotulot eivät tule toteutumaan suunnitellusti. Alustavan kuntaliitolle 20.3.2020 annetun arvion mukaisesti Lohjan kaupungin vuosikate tulee vähenemään 9,8 milj. euroa, johtuen koronaviruksesta. Arvio on hyvin varovainen, koska kunnissa ei ole tietoa epidemian kestosta. Edellä mainittu arvio toteutuessaan tarkoittaa sitä, että Lohjan kaupungin vuoden 2020 vuosikate olisi 5,0 milj. euroa ja tulos 11,9 milj. euroa alijäämäinen.

Vuoden 2020 talousarviossa investointien määrä on 41,6 milj. euroa ja rahoitusosuuksilla sekä käyttöomaisuuden luovutustuloilla vähennetyt nettoinvestoinnit 39,1 milj. euroa. Edellä ennustetulla vuosikatteella investointien toteutuessa täysimääräisesti lainamäärä saattaisi kasvaa 35,6 milj. eurolla. Rahoituksen näkökulmasta taloutta ei saada tasapainotettua kunnallisveron edes neljän prosenttiyksikön korotuksella.

9.3. Arvio riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Tällä hetkellä kaupungin riski ja epävarmuustekijä liittyy koronavirus epidemian kustannusvaikutusten hallintaan. Kuntatalous on jo muutoinkin koko maassa suurissa ongelmissa kestävyysvajeen suhteen ja koronavirus tulee entisestään pahentamaan kuntien taloudellista tilannetta. Lohjan kaupungin taloudellisen tilanteen korjaantuminen riippuu pitkälti, siitä kuinka valtio tulee auttamaan kuntia vaikeassa tilanteessa. Toinen suuri riskitekijä on kaupungin investointipaineen hallinta sekä käyttötalouden menojen hillintä. Asian merkitys korostuu entisestään lainamäärän kasvaessa nopeaan tahtiin. Tulorahoituksen riittämättömyys suhteessa investointeihin tulee edellyttämään käyttötalouden osalta vaikeita ratkaisuja. Kaupungin tulee myös kehittää elinvoimaisuutta ja pysäyttää asukasluvun lasku, jotta kaupungin talous olisi helpommin hallittavissa. Kolmas konkreettinen riski on tilin päätöksen yhteydessä syntyvän alijäämän kattamisvelvollisuuden toimeenpano, joka tarkoittaa vaikeita päätöksiä, jotta käyttötalous saadaan oikeenomaan.

10. Toimielinten vuoden 2019 toiminta ja talousarvion toteutuminen

10.1. Käyttötalouden toteutuminen

10.1.1. Luottamushenkilöhallinto

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Kaupunginvaltuusto	51 jäsentä, 10 kokousta	0/ -189 670
Kaupunginhallitus: Kaupunginhallitus (kokoustoiminta, seminaarit, matkat, tapahtumat, kaupunginjohtaja) ja toimikunnat	13 kaupunginhallituksen ja 7 konsernijaoston jäsentä, yhteensä 34 kokousta	0/ -381 926
Toimikunnat, Palvelutuotantolautakunta, Veto-voimalautakunta, Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta ja Sosiaali- ja terveyslautakunta		13 620/ -753 071
Toimialajohto (Hyvinvointi ja Elinvoima)		2 221/ -204 813

Toiminnalliset muutokset

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 9 miljoonan euron talouden tasapainotussuunnitelman vuosille 2019 – 2021. Vuoden lopussa päätettiin uuden tasapainotusryhmän asettamisesta.

Vuonna 2017 käyttöön otetun organisaation toimivuudesta hankittiin selvitys Satucon Oy:ltä. Hallintosäännön muutostyössä varauduttiin organisaatiomuutosten valmisteluun vuoden 2020 puolella.

Vuoden 2021 asuntomessuja varten hyväksyttiin messualueen asemakaava ja päätettiin tonttien hinnoittelusta. Vuoden aikana hyväksyttiin Mäntynummen monitoimijatalon ja vanhusten palvelukeskuksen tarveselvitykset sekä Järnefeltin koulun ja Lohjan Yhteislyseon lukion peruskorjauksen hankesuunnitelmat. Laurentiustalon allianssirakentaminen alkoi ja Ojamotalon allianssihankeessa siirryttiin toteutusvaiheeseen.

Lohjalaisten historian kolmannen osan kirjoittaminen käynnistettiin valtionperintörahoituksen ja ulkopuolisten avustusten turvin.

Luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

10 Luottamushenkilöhallinto							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	15 841	-15 841	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	13 620	-13 620	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	2 221	-2 221	
Toimintakulut	-1 810 043	-1 810 043	0	-1 810 043	-1 727 234	-82 809	95,4 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-981 336	-981 336	0	-981 336	-966 030	-15 306	98,4 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-483 762	-483 762	0	-483 762	-425 946	-57 816	88,0 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-45 862	-45 862	0	-45 862	-12 035	-33 827	26,2 %
470 AVUSTUKSET	-155 238	-155 238	0	-155 238	-233 860	78 622	150,6 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-143 845	-143 845	0	-143 845	-89 364	-54 481	62,1 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-1 810 043	-1 810 043	0	-1 810 043	-1 711 394	-98 650	94,5 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	15 841	-15 841	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	13 620	-13 620	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	2 221	-2 221	
Toimintakulut	-1 653 543	-1 653 543	0	-1 653 543	-1 529 481	-124 062	92,5 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-981 336	-981 336	0	-981 336	-966 030	-15 306	98,4 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-406 462	-406 462	0	-406 462	-310 515	-95 947	76,4 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-45 862	-45 862	0	-45 862	-11 673	-34 189	25,5 %
470 AVUSTUKSET	-155 238	-155 238	0	-155 238	-233 860	78 622	150,6 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-64 645	-64 645	0	-64 645	-7 404	-57 241	11,5 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-1 653 543	-1 653 543	0	-1 653 543	-1 513 640	-139 903	91,5 %
SISÄISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-156 500	-156 500	0	-156 500	-197 754	41 254	126,4 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	
430 PALVELUJEN OSTOT	-77 300	-77 300	0	-77 300	-115 431	38 131	149,3 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	-362	362	
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-79 200	-79 200	0	-79 200	-81 960	2 760	103,5 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-156 500	-156 500	0	-156 500	-197 754	41 254	126,4 %

Asuntomessut toiminnon eurot sisältyvät luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelmaan

toiminto 6021 Asuntomessut (2017 2021)

ulkoiset ja sisäiset	TA	Ta 2019	TP 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
Toimintatuotot	0	0	13 620	-13 620	*****	10 000
Tuet ja avustukset	0	0	13 620	-13 620	*****	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0,0	10 000
Toimintakulut	-460 250	-460 250	-391 542	-68 708	85,1	-359 184
Henkilöstökulut	-172 150	-172 150	-177 582	5 432	103,2	-197 023
Palkat ja palkkiot	-142 380	-142 380	-146 493	4 113	102,9	-163 520
Henkilösivukulut	-29 770	-29 770	-31 089	1 319	104,4	-33 502
Eläkekulut	-23 850	-23 850	-25 772	1 922	108,1	-27 430
Muut henkilösivukulut	-5 920	-5 920	-5 317	-603	89,8	-6 073
Palvelujen ostot	-197 000	-197 000	-189 691	-7 309	96,3	-137 701
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 000	-20 000	-6 467	-13 533	32,3	-15 360
Muut toimintakulut	-71 100	-71 100	-17 803	-53 297	25,0	-9 100
Toimintakate	-460 250	-460 250	-377 923	-82 327	82,1	-349 184

ulkoiset

6021 Asuntomessut (2017 2021)

ulkoiset	TA	Ta 2019	TP 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
Toimintatuotot	0	0	13 620	-13 620	*****	10 000
Tuet ja avustukset	0	0	13 620	-13 620	*****	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0,0	10 000
Toimintakulut	-447 150	-447 150	-341 236	-105 914	76,3	-350 888
Henkilöstökulut	-172 150	-172 150	-177 582	5 432	103,2	-197 023
Palkat ja palkkiot	-142 380	-142 380	-146 493	4 113	102,9	-163 520
Henkilösivukulut	-29 770	-29 770	-31 089	1 319	104,4	-33 502
Eläkekulut	-23 850	-23 850	-25 772	1 922	108,1	-27 430
Muut henkilösivukulut	-5 920	-5 920	-5 317	-603	89,8	-6 073
Palvelujen ostot	-195 000	-195 000	-151 499	-43 501	77,7	-136 399
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 000	-20 000	-6 230	-13 770	31,1	-15 360
Muut toimintakulut	-60 000	-60 000	-5 926	-54 074	9,9	-2 106
Toimintakate	-447 150	-447 150	-327 617	-119 533	73,3	-340 888

sisäiset

6021 Asuntomessut (2017 2021)

sisäiset	TA	Ta 2019	TP 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
Toimintakulut	-13 100	-13 100	-50 306	37 206	384,0	-8 296
Palvelujen ostot	-2 000	-2 000	-38 192	36 192	1909,6	-1 302
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	-237	237	*****	0
Muut toimintakulut	-11 100	-11 100	-11 877	777	107,0	-6 994
Toimintakate	-13 100	-13 100	-50 306	37 206	384,0	-8 296

10.1.2. Keskusvaalilautakunta

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Vaalit: Kunnallisvaalit ja valtiolliset vaalit	36 994 äänioikeutettua	157 716/ -240 391

Toiminnalliset muutokset

Vuonna 2019 toimitettiin eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit. Eduskuntavaaleissa Lohjan äänestysprosentti oli 68,2 ja europarlamenttivaaleissa 39,2.

Vaaleissa noudatettiin valtuuston vuonna 2018 hyväksymiä muutoksia äänestysalueiden rajoihin. Äänioikeusjärjestelmää käytettiin vuoden 2019 vaaleissa kaikilla vaalipäivän äänestyspaikoilla sekä yleisillä ennakkoäänestyspaikoilla. Vaalitulokset tallennettiin kaikilla äänestysalueilla suoraan tuloslaskentajärjestelmään.

Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

20 Keskusvaalilautakunta							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	225 000	225 000	0	225 000	157 716	67 284	70,1 %
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	225 000	225 000	0	225 000	157 716	67 284	70,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-559 080	-559 080	0	-559 080	-245 503	-313 577	43,9 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-463 980	-463 980	0	-463 980	-199 296	-264 684	43,0 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-86 100	-86 100	0	-86 100	-33 928	-52 172	39,4 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-9 000	-9 000	0	-9 000	-12 279	3 279	136,4 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-334 080	-334 080	0	-334 080	-87 788	-246 293	26,3 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	225 000	225 000	0	225 000	157 716	67 284	70,1 %
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	225 000	225 000	0	225 000	157 716	67 284	70,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-553 980	-553 980	0	-553 980	-240 391	-313 589	43,4 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-463 980	-463 980	0	-463 980	-199 296	-264 684	43,0 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-81 000	-81 000	0	-81 000	-28 816	-52 184	35,6 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-9 000	-9 000	0	-9 000	-12 279	3 279	136,4 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-328 980	-328 980	0	-328 980	-82 676	-246 305	25,1 %
SISÄISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-5 100	-5 100	0	-5 100	-5 112	12	100,2 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	
430 PALVELUJEN OSTOT	-5 100	-5 100	0	-5 100	-5 112	12	100,2 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0	0	
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-5 100	-5 100	0	-5 100	-5 112	12	100,2 %

10.1.3. Tarkastuslautakunta

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Tarkastuslautakunta	11 kokousta controller 0,3 htv	0/ -32 921
Tilintarkastus	65 lakisääteistä tarkastuspäivää	0/ -30 412

Tarkastuslautakunnan sitovat tavoitteet

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida:
 - o ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
 - o talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lakisääteistä tilintarkastusta suoritettiin tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy:n toimesta tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman ja työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen kustannukset olivat 31 528 euroa vuodessa. Laskutettuja lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä kertyi vuoden 2019 aikana 65 päivää, joista 20 päivää kohdistui vuoteen 2018 ja 45 vuoteen 2019. Tilintarkastuksen kustannuksiin sisältyy tilintarkastajan raportointia, neuvontaa ja osallistuminen tarkastuslautakunnan kokouksiin. Tilintarkastaja osallistui tarkastuslautakunnan kokouksiin kolme kertaa.

Tarkastuslautakunta saavutti sille tilikaudelle 2019 asetetut toiminnalliset tavoitteet ja alitti talousarvion. Toteutunut toimintakate tilikaudella oli -68 445 euroa ollen n.16 000 euroa budjetoitua parempi. Säästöjä syntyi palvelujen ostoista (n 15 000 €), henkilöstökuluista (n. 1 000 €).

Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

30 Tarkastuslautakunta							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-84 630	-84 630	0	-84 630	-68 445	-16 185	80,9 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-30 480	-30 480	0	-30 480	-29 402	-1 078	96,5 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-50 800	-50 800	0	-50 800	-35 827	-14 973	70,5 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-250	-250	0	-250	-120	-130	48,1 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-3 100	-3 100	0	-3 100	-3 096	-4	99,9 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-84 630	-84 630	0	-84 630	-68 445	-16 185	80,9 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-79 530	-79 530	0	-79 530	-63 333	-16 197	79,6 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-30 480	-30 480	0	-30 480	-29 402	-1 078	96,5 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-48 800	-48 800	0	-48 800	-33 811	-14 989	69,3 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-250	-250	0	-250	-120	-130	48,1 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-79 530	-79 530	0	-79 530	-63 333	-16 197	79,6 %
SISÄISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	
306 MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-5 100	-5 100	0	-5 100	-5 112	12	100,2 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	
430 PALVELUJEN OSTOT	-2 000	-2 000	0	-2 000	-2 016	16	100,8 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0	0	
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-3 100	-3 100	0	-3 100	-3 096	-4	99,9 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-5 100	-5 100	0	-5 100	-5 112	12	100,2 %

10.1.4. Elinvoima

Elinvoiman toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus (kokoaikaisten ja osa-aikaisten lukumäärä 31.12.2018)	tuotot/kulut € ulkoiset
Konsernihallinnon tulosalue: henkilöstö ja hallinto, talous ja strategia	- 28 henkilöä	843 171 -10 254 307
Palvelutuotannon tulosalue: operatiiviset hallintopalvelut, tilojen palvelut, rakennuttaminen ja kaupunkitekniikka	- 502 henkilöä	13 637 592 -44 640 320
Kaupunkikehityksen tulosalue: elinkeinoitoimi, kaavoitus, kiinteistö- ja kartastopalvelut, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöterveys	- 69 henkilöä	3 246 856 -4 946 330
Kaupunkisisältöjen palvelualue: liikuntakeskus, kirjasto, Hiiden opisto, kaupunginorkesteri, musiikkiopisto, Lohjan teatteri, museo, yleinen kulttuuritoimi, matkailu, markkinointi ja PR	- 111 henkilöä	2 196 844 -12 534 269

Elinvoiman sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen	Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu keskeytettiin eikä valmistelutoimenpiteitä tehty kevään jälkeen.	Henkilöstö: siirtyvän henkilöstön luettelot laadittu Kiinteistöt: vuokrattavien tilojen luettelot luotu Irtaimisto: irtaimistojärjestely selvitetty Sopimukset: siirrettävät sopimukset luetteloitu Talous: Soten vaikutukset Lohjan talouteen arvioitu uudestaan
Digitalisaation edistäminen	Luotu Raindance taloudenohjausjärjestelmään JHS200 tuotekatalogit ja tuotteet. Käynnistetty VM:n hankerahoituksella tiedolla johtamisen tuotteistamishanke. Toteutettu työterveyshuollon tietojärjestelmämuutokset työterveydenhuollon yhtiöittämisen takia. Uusittu vuoden aikana 204 kpl Windows 10 työasema ja päivitetty 970 työasemaa. Uudistettu virustorjuntajärjestelmät. ADFS-tunnistautuminen otettu käyttöön Cloudia kilpailutus järjestelmässä. Otettu käyttöön uusi tietotekniikan ja -turvan koulutusportaali. Tietoverkon ja järjestelmien Solarwinds-valvontajärjestelmän käyttöönotto aloitettu. Sosiaalitoimen ja lastenvalvonnan uuden ajanvarausohjelmiston käyttöönotto aloitettu. Femart-järjestelmän passiivaineisto siirrot saatettu loppuun. Aloitettu telejärjestelmien uudistaminen. Otettu käyttöön HR-lisämoduuleita. Tietosuojaprosessit päivitetty ja otettu käyttöön. Laajennettu CCloudia sopimushallintaan.	Tietojärjestelmien uudistaminen ja lisäominaisuuksien käyttöönoton edistyminen TOS (tiedon ohjaussuunnitelman) vienti toimistojärjestelmiin, projektin eteneminen Tietosuoja ja tietoturvallisuuden kehittämisen edistyminen

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Ekohankkeet ja kiertotalous	Hinku 2.0 ohjelma valmistettu ja viety päätöksentekoon. Valmisteltu Hinku ohjelman mukaisia kehittämishankkeita mm. aurinkovoimala asennukset 4 kohdetta, hävikki-ruokapilotti, kierrätyspilotti, energiatehokkuuskohteet. Liitytty KESKO-hankkeeseen, jossa kehitetään Hinku- ja ekologisuusraportointia kunnissa.	Muodostettu uusi Hinku 2.0 mukainen toimintamalli Käynnistetty pilottiluonteisesti jakamis-, kierto- ja eko/energiashankkeita Hinku 2.0 ohjelman mukaisesti.
Kiinteistöomaisuuden ja tilojen optimointi, harmaiden listojen hyödyntäminen kiinteistöomaisuuden vähentämisessä	Tilakeskusorganisaatio perustettu ja toiminta käynnistetty. Laurentiustalo ja Ojamotalo allianssi-hankkeet toteutuksessa ja aikataulussa. Käynnistetty Järnefelt talon kilpailutus. Toteutettu suunnitellut korjaushankkeet ja jatkettu kohteiden myyntiä harmailta listoilta. Valmisteltu periaatteet rakentamisen materiaalivalinnoissa ja käyttökoh-teissa. Esittely helmikuussa 2020.	Kiinteistöomaisuuden hallinnan ja rakentamisen organisoinnin eteneminen Harmaiden listojen projektin kautta tapahtuva kiinteistömäärän väheneminen
Asuntomessut infrastruktuuri valmis	Asuntomessualueen infrastruktuuri toteutettu, Taimiston hankesuunnitelma hyväksytty ja määrärahavaraus rakentamiselle (vaihe I) v 2020 tehty.	Asuntomessualueen kunnallisteknisen infrastruktuurin toteutuksen eteneminen Taimiston liikuntapuiston rakentamisen valmistelun eteneminen
Kaava-alueiden toteuttaminen	Suunnitellut kaava-alueet toteutettu ja otettu käyttöön	Käynnissä olevien kaava-aluehankkeiden (Taka-Routio ja Gunnarla) valmistuksen eteneminen. Paloniemen, Lempolan ja Karnaisten kaava-alueiden toteuttamisen eteneminen.
Digitalisoinnin edistäminen	Eepos-ohjelmassa otettu lisää toimintoja käyttöön. Hellewi-ohjelma otettu tehokkaasti käyttöön. Digimarkkinoinnin kehittäminen ja koulutus jatkuu. Eventz-tapahtumakalenteri uudistumassa. Laurentius-salin markkinoinnin tehostaminen on lisännyt salin käyttöä ja vuokratuloja.	Uusien hankkeiden määrä ja olevien hankkeiden edistyminen (Eepos, Hellewi)

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Maankäytön tehostaminen erityisesti "tunnin junan" asemanseudun tuntumasta sekä potentiaalisilta työpaikka-alueilta	Toteutunut osittain ehdollisena, odottaa yleiskaavan vahvistumista.	Hankitun raakamaan määrä ja sijainti Luovutettujen kiinteistöjen määrä
Kaavoitusprosessin kehittäminen	Edetään kaavoitusohjelman mukaan. Avoin virka hidastaa kaavojen toteutusta. Nauhataajamaan valmistui viisi asemakaavaa: – L71 Haukilahti – L52 Hiidensalmi – L86 Petäjäpuisto – L50 Paloniemi I (osa) – L87 Maksjoen kauppapuutarha Lieviö-Pauni maaseutualueiden osayleiskaava valmistui. Ns. Tunnin junan osayleiskaavat (3 kpl) ovat valmisteluvaiheessa. Kaksi ranta-asemakaavaa hyväksyttiin. Viisi asemakaavaa tai asemakaavamuutosta eteni ehdotusvaiheeseen ja neljä valmisteluvaiheeseen.	Kaavojen valmistuminen kaavoitusohjelman aikataulun mukaan
Asuntomessujen eteneminen	Tonteista myyty/vuokrattu suuri osa.	Kaavan valmistuminen ajoissa Tonttien luovutuksen valmistelu ja myynnin sujuminen
Rakennusvalvonnan sujuva prosessi	Rakennusrekisterin perusparannusprojekti hyvässä alussa. Lupien vasteajat edelleen lyhentyneet.	Lupakäsittelyn vaatima aika ja asiakaspalaute

Hyvinvoiva Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Sairauspoissaolopäivien sekä työtaturmien määrän vähentyminen	Sairauspoissaolopäivien määrä vuonna 2019 oli 14,07 pv/työntekijä. Vuonna 2018 vastaava luku oli 16,5. Työtaturmien lukumäärä vuonna 2019 oli yhteensä 197 (vuonna 2018 vastaava luku oli 191). Nollakorvattujen tapaturmien määrä oli 92 (vuonna 2018 luku oli 38). Sairauspoissaoloihin pyrittiin puuttamaan koulutuksin sekä käymällä aktiivisesti varhaisen tuen keskusteluja sekä työkontoneuvotteluja. Vuoden 2019 aikana laajennettiin muokatun työn malli koko organisaatioon ja se on osaltaan vaikuttanut sairauspoissaolojen määrään. Työtaturmia on pyritty ehkäisemään viestinnällisin keinoin sekä koulutuksilla.	Sairauspoissaolopäivien väheneminen per työntekijä verrattuna vuoden 2018 tasoon Työtaturmien määrän vähentyminen verrattuna vuoden 2018 lukumäärään
Taimiston liikuntapuiston kehittäminen	Hankesuunnittelu etenee suunnitellusti.	Palvelutuotantolautakunta hyväksynyt 4.12.2019 156§ hankesuunnitelman Vetovoimalautakunta lausunut 18.12.2019 189§ hankesuunnitelmasta Kaupunginhallitus hyväksynyt 13.1.2020 9§ hankesuunnitelman Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 22.1.2020 5§ hankesuunnitelman Toteutus alkanee kaavan hyväksymisen jälkeen
Kirjaston kehittämissuunnitelma etenee	Saukkolan omatoimikirjasto-hankkeen eteneminen edellyttää kirjastotilan sisäilmakorjaustöiden toteuttamista. Kirjaston kehittämishanke tuonut henkilöstösäästöjä.	Omatoimikirjasto Saukkola toteutettu

Asukkaiden Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Päätöksenteon johdonmukaisuus ja selkokieliisyys	Hallintosäännön uudistustyö saatiin loppuun joulukuussa 2019. Muutokset hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 22.1.2020 ja ne tulivat voimaan 1.2.2020.	Saatu asiakaspalaute
Ystävällinen ja laadukas asiakaspalvelu	Toimenpiteet siirretty vuodelle 2020.	Toteutetaan asiakaspalvelukoulutuksia Saatu asiakaspalaute
Kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksien käytän lisääminen ja aktivointi	Kaikukortti-kokeilu onnistui ja kortti tulee käyttöön seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.	Kaiku-kortin käyttöönotto ja käyttäjien määrä

Elinvoiman tuloslaskelma

Elinvoimatoimialan toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

40 Elinvoima							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	66 924 965	66 947 519	75 700	67 023 219	69 033 703	-2 010 484	103,0 %
306 MYYNTITUOTOT	35 899 573	35 899 580	-45 300	35 854 280	35 619 583	234 697	99,3 %
320 MAKSUTUOTOT	2 967 446	2 989 921	118 000	3 107 921	4 107 793	-999 872	132,2 %
330 TUET JA AVUSTUKSET	939 606	939 606	0	939 606	1 485 905	-546 299	158,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	27 118 340	27 118 412	3 000	27 121 412	27 820 421	-699 009	102,6 %
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	352 673	-352 673	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-80 478 057	-80 500 611	-1 439 900	-81 940 511	-81 623 162	-317 349	99,6 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-30 954 472	-31 050 602	331 310	-30 719 292	-30 480 468	-238 824	99,2 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-24 718 505	-24 650 129	-1 746 710	-26 396 839	-29 397 783	3 000 944	111,4 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11 702 564	-11 697 364	-9 500	-11 706 864	-11 468 864	-238 000	98,0 %
470 AVUSTUKSET	-7 427 610	-7 427 610	20 000	-7 407 610	-4 520 150	-2 887 460	61,0 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-5 674 906	-5 674 906	-35 000	-5 709 906	-5 755 897	45 991	100,8 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-13 553 092	-13 553 092	-1 364 200	-14 917 292	-12 236 787	-2 680 505	82,0 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	18 197 865	18 220 419	75 700	18 296 119	19 924 140	-1 628 021	108,9 %
306 MYYNTITUOTOT	9 659 573	9 659 580	-45 300	9 614 280	9 277 053	337 227	96,5 %
320 MAKSUTUOTOT	2 967 446	2 989 921	118 000	3 107 921	3 870 379	-762 458	124,5 %
330 TUET JA AVUSTUKSET	939 606	939 606	0	939 606	1 485 905	-546 299	158,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	4 631 240	4 631 312	3 000	4 634 312	5 290 803	-656 491	114,2 %
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	352 673	-352 673	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-71 755 657	-71 778 211	-1 439 900	-73 218 111	-72 375 226	-842 885	98,8 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-30 954 472	-31 050 602	331 310	-30 719 292	-30 480 468	-238 824	99,2 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-20 529 005	-20 460 629	-1 746 710	-22 207 339	-24 804 072	2 596 733	111,7 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11 392 564	-11 387 364	-9 500	-11 396 864	-11 096 623	-300 241	97,4 %
470 AVUSTUKSET	-7 427 610	-7 427 610	20 000	-7 407 610	-4 520 150	-2 887 460	61,0 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-1 452 006	-1 452 006	-35 000	-1 487 006	-1 473 914	-13 092	99,1 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-53 557 792	-53 557 792	-1 364 200	-54 921 992	-52 098 413	-2 823 579	94,9 %
SISÄISET	#ARVO!	#ARVO!	#ARVO!	#ARVO!	#ARVO!	#ARVO!	Tot-%
Toimintatuotot	48 727 100	48 727 100	0	48 727 100	49 109 563	-382 463	100,8 %
306 MYYNTITUOTOT	26 240 000	26 240 000	0	26 240 000	26 342 530	-102 530	1
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	237 415	-237 415	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	22 487 100	22 487 100	0	22 487 100	22 529 618	-42 518	100,2 %
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-8 722 400	-8 722 400	0	-8 722 400	-9 247 936	525 536	106,0 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	
430 PALVELUJEN OSTOT	-4 189 500	-4 189 500	0	-4 189 500	-4 593 712	404 212	109,6 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-310 000	-310 000	0	-310 000	-372 241	62 241	120,1 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-4 222 900	-4 222 900	0	-4 222 900	-4 281 983	59 083	101,4 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	40 004 700	40 004 700	0	40 004 700	39 861 626	143 074	99,6 %

Konsernihallinnon tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Hallinto ja henkilöstö: virallinen viestintä, kansainvälinen toiminta, keskusjohdon hallintopalvelut henkilöstöpalvelut: virka- ja työsuhtehallinto, työllisyystyöt, henkilöstöpalvelut ja yhteistoiminta (tyky-toiminta, henkilöstöetuudet, yhteistoiminta ja työsuojelu, työterveyshuolto), lakipalvelut	- valtuuston kokouksia 10 - hallituksen kokouksia 24 - palveluksessa oleva henkilöstö 2990 (v. 2018; 3207) - vakituinen henkilöstö 2316 (v. 2018; 2427) - määräaikaista kausivaihtelun mukaan noin 700	843 171/ -4 825 893
Talous ja strategia: taloussuunnittelu, kunnallisverotus, omaisuuden hallinta, kehittämiskeinopalvelut: yhteistoiminta, pelastustoimi, maatalous, kehittäminen	- tytäryhtiöitä 9 - talousarvio toimintakulut noin 345 M€ - lainakanta 3.400/asukas - maa-alueita noin 5.270 ha - pelastustoimen kustannustaso 66 €/asukas	0/ -5 374 357
Konserni tulosalueen johto		0/ -54 057

Toiminnalliset muutokset

Konsernihallinnon tehtävänä on ohjata ja kehittää kaupungin toimintaa sekä mahdollistaa yksiköiden toiminnan kehittäminen. Konsernihallinnon keskeinen tehtävä myös vuonna 2019 oli keskittyä niihin kokonaisuuksiin, jotka merkittäväällä tavalla vaikuttivat kaupungin toimintaan, talouteen ja henkilöstöön.

Konsernihallinto toimi vuonna 2019 tehtyjen toimialan taloudellisten säästöjen ja hyväksytyn talouden tasapainotusohjelman puitteissa. Osa hyväksytyistä säästöistä toteutuu lopullisesti vasta vuonna 2020. Konsernihallinnon henkilöstökulut ylittyivät 126 900 euroa. Konsernihallinnon saamien työllistämistukien osuus oli 179 149 euroa, joka oli 31 386 euroa talousarviota enemmän. Työmarkkinatuen kuntaosuus maksuihin oli varattu 3 118 762 euroa, joka alittui 418 937 eurolla.

Konsernihallinto koostuu kahdesta toiminnosta: hallinto ja henkilöstö sekä talous ja strategia.

Hallinto ja henkilöstötoimintaan sisältyvät hallinnon, henkilöstön, hankintojen sekä työllisyyden kokonaisuudet. Kaiken toiminnan tavoitteena on varmistaa kaupungin toiminnan oikeellisuus, lainmukaisuus ja yhdenvertainen menettely taloudelliset näkökulmat huomioiden. Kehittämistyötä on tehty erityisesti henkilöstön ja hankintojen alueella.

Vuonna 2019 käytiin kahdet vaalit, jotka työllistivät hallintoa merkittävästi. Vaalityöhön tarvittiin ressurssia sekä konsernihallinnosta että muualta kaupungin organisaatiosta. Hallinto varmistaa päätösten oikeellisuuden ja hyvän hallinnon toteutumisen. Kaupunginlakimies vastaa kaupungin oikeudellisista palveluista, mutta myös ostopalveluita käytettiin.

Henkilöstöasioiden osalta vuonna 2019 vietiin loppuun 1.1.2019 tehtyä henkilöstöhallinnon järjestelmämuutosta, jonka myötä on pystytty antamaan mm. kaupunginhallitukselle ajantasaiset raportit henkilöstötunnusluvuista kuukausittain. Lisäksi panostettiin sairauspoissaolojen ehkäisyyn ja otettiin käyttöön muokatun työn malli koko organisaatiossa. Lohja rekry jatkoi sijaisrekrytoinnin kehittämistä ja rekrytoinnin muiden periaatteiden päivitystä.

Työllisyysasioissa jatkettiin aiempaa hyvää kehitystyötä. Syksyllä 2018 aloittanut oppisopimusryhmä jatkoi kaupungin palveluksessa ja jo aiemmin käynnistynyt ns. minitalkkarit toiminta jatkui ja laajeni. Työmarkkinatuen kuntaosuuksissa, ns. sakkomaksuissa, saavutettiin merkittävät säästöt.

Esimiehille pidettiin hankinta- ja sopimuskoulutuksia liittyen erityisesti hankintaprosessiin ja sopimushallintaan sekä omien sopimuksien löytämiseen. Hankintatoimen digitalisointia jatkettiin ottamalla käyttöön ja pilotoimalla Cloudia Analytiikka, Cloudia Toimittajahallinta ja SokoPro-ratkaisut. Ratkaisut parantavat hankintojen raportointia ja analysointia, toimittajahallintaa sekä rakennushankkeiden projektinhallintaa urakkakilpailutuksesta toteutukseen. Hankintayhteistyötä tiivistettiin mm. Novagon, lähialueen kuntien ja yhteishankintayksiköiden (KL-Kuntahankinnat Oy/Hansel Oy ja Sarastia Oy) kanssa sekä vierailuilla Salon ja Espoon hankintayksiköihin. Hankintojen valmistelussa lisättiin markkinavuoropuhelua yritysten kanssa. Infratoimialan yrityksiä Rakennusteollisuus RT:ssä edustava INFRA ry palkitsi Lohjan kaupungin vuoden Parhaana Kuntatilaajana.

Talous ja strategia -toimintoon sisältyvät taloussuunnittelu sekä kehittämistoiminta. Näkökulma näissä on strateginen sekä toimintaa kehittävä ja ohjaava. Taloussuunnittelu tuottaa tietoa kaupunginjohtoryhmälle talouden ohjaamiseen sekä valmistelee ja koordinoi talousarvioprosessia ja tilinpäätösprosessia. Toiminto vastaa myös mm. kaupungin konserni- ja omistajaohjauksesta sekä valmiustoiminnasta.

Lisäksi talous ja strategia –toimintoon kuuluu tilastrategiaprosessi. Tätä varten on nimetty prosessin omistaja, jonka vastuulla on mm. laatia suunnitelma siitä, miten tulevana vuosina menetellään kaupungin eri tilojen kanssa sekä yhteistyössä tilojen käyttäjien sekä päättäjien kanssa viedä asioita eteenpäin.

Vuonna 2019 talous- ja strategiatoiminto oli mukana talouden tasapainotusohjelman laadinnassa ja laati pitkän aikavälin skenaarioita talouden kehityksestä organisaation käyttöön. Lisäksi toiminto osallistui kaupungin tuotteistamiseen loppu syksystä alkaen. Konserniohjaus oli myös yksikön keskeisiä tehtäviä vuoden 2019 aikana ja nimenomaisesti konserniohjausta tiivistettiin sekä kehitettiin paremmaksi yhdessä konserni- ja omaisuusjaoston kanssa. Toiminto oli mukana yhdessä palvelutuotanto –tulosalueen kanssa ns. harmaiden listojen sisältämien rakennuskohteiden myymisessä ja prosessia selkeytettiin vuoden aikana. Lisäksi taloussuunnittelu -yksikkö seurasi ja ohjasi talousarvion valmistelutyötä ja laadintaa. Lohjan kaupungin sisäilmatyötä johdettiin talous- ja strategia toiminnon kautta.

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4100 Konsernihallinto						
Tuotot	3 719 689	0	3 719 689	3 822 567	-102 878	102,8
Kulut	-11 908 213	55 307	-11 852 906	-11 426 178	-426 728	96,4
Netto	-8 188 524	55 307	-8 133 217	-7 603 610	-529 607	93,5
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4100 Konsernihallinto						
Tuotot	739 689	0	739 689	843 171	-103 482	114
Kulut	-10 804 113	55 307	-10 748 806	-10 254 307	-494 499	95,4
Netto	-10 064 424	55 307	-10 009 117	-9 411 136	-597 981	94
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4100 Konsernihallinto						
Tuotot	2 980 000	0	2 980 000	2 979 396	604	100
Kulut	-1 104 100	0	-1 104 100	-1 171 871	67 771	106,1
Netto	1 875 900	0	1 875 900	1 807 525	68 375	96,4

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Kesken/Tehty	Konsernihallinnon toimenpiteet	€
		26 000
Kesken	Asiakkaiden laskutustietojen tarkistaminen	1 000
Kesken	Velvoitetyöllistettävän käyttö rakennusvalvonnassa	20 000
Kesken	Prosesaaminen osin kaupungin omaksi toiminnaksi. Ostopalvelun vähentäminen.	5 000

Konsernihallinnon vuodelle 2019 kohdistetut toimenpiteet ovat vielä kesken. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 494 500 euroa.

Palvelutuotannon tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Operatiiviset hallintopalvelut: hallintoasiantuntijat, hallintopalvelut (esitys- lista- ja pöytäkirja, kirjaamo, monistamo, postitus, arkisto), laskentapalvelut (talous- ja henkilöstöhallinto), tietotekniikkapalvelut, logistiikkapalvelut	- 1 600 opp. koululaiskuljetukset - ostolaskuja 67 016 kpl - tositteita 152 452 kpl - palkkalaskelmia 57 000/v - käyttäjätunnuksia 3 153	611 949 -10 228 097
Tilojen palvelut: tilojen kunnossapitopalvelut (isännöinti, kun- nossapitorakentaminen, sähköpalvelut), ruokapalvelut, siivouspalvelut	Kiinteistö Omat tilat: - 205 150 krs-m² kiinteistöjä - 4 502 krs-m² tilaelementit Vuokratut - 2 705 krs-m² tila - 10 515 krs-m² tilaelementit Ruoka- ja siivous - 2 710 086 kpl ateriasuoritteita - 154 122 krs-m² siivottavaa alaa	4 247 178 -22 426 404
Rakennuttaminen ja kaupunkitekniikka: suunnittelu ja rakennuttaminen, liikenne- väylät (konekeskus, varikko, pysäköinnin- valvonta) ja puistot, vesihuolto	- 352 km ylläpidettävää liikenne- verkostoa - 87 ha ylläpidettävää viheralu- etta - 2192 ha talousmetsää - 2 189 845 m³ myytyä vettä - 4 442 764 m³ puhdistettua jä- tevettä - 1 325 km verkostoa (runkolin- joja) - harkinnan varaiset yksityis- tieavustukset	8 778 465 -11 768 108
Palvelutuotanto tulosalueen johto		0 -217 711

Toiminnalliset muutokset

Palvelutuotantoon kuuluvat seuraavat tulosityksiköt: operatiivisten hallintopalvelut tulosityksikkö (hallinto-, laskenta-, tietotekniikka- ja logistiikkapalvelut), tilojen palvelut tulosityksikkö (tilojen kunnossapito, ruoka- ja siivouspalvelut), rakennuttaminen ja kaupunkitekniikka tulosityksikkö (rakennuttaminen ja suunnittelu, liikenneväylät, viheralueet ja puistot, taseyksikkönä vesilaitos).

Lohjan kaupunginvaltuuston palvelutuotantoa sitovaksi määrärahaksi vahvistama toimintakate oli 9 529 764 euroa ja toimintavuoden toimintakate toteuma oli 10 584 084 euroa, jolloin toimintakate toteutui 1 034 933 euroa parempana. Palvelutuotanto talousarvio toimintatuotot toteutuivat 100,9 %

ja ylittyivät arvioidusta 529 220 euroa, jotka pääosin johtuivat vakuutuskorvauksista, Veijolanpiha palvelutalosaatiön fuusioitumiskorjauksista sekä työllistämistuista. Palvelutuotannon toimintakustannukset toteutuivat 99,7 % ja määräraha alittui -172 427 eurolla.

Suurimpana muutoksen suunniteltuun talousarvioon oli syksyllä kaupunginvaltuuston hyväksymä lisämäärärahan (1 620 000 €) tasevaraus Teutarin kaatopaikan kunnostukseen tuleville vuosille.

Operatiivisten hallintopalveluiden tulosityksikön vahvistettu toimintakate oli -767 228 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli -697 915 euroa. Tulosityksikön määräraha alittui -69 313 euroa. Operatiivisten hallintopalveluiden toimintatuotot toteutuivat 99,2 % ja toimintamenot 98,7 %.

Tilojen palveluiden tulosityksikön vahvistettu toimintakate oli 13 980 438 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli 14 393 469 euroa. Tulosityksikön toimintakate parantui 413 031 euroa. Kokonaisuuksena suurimmat alitukset johtuivat henkilöstömenojen, aineiden ja tarvikkeiden sekä muiden toimintakulujen säästöistä. Vastaavasti palveluiden ostot ylittyivät 366 161 euroa. Tilojen palveluiden tulot ylittyivät -108 620 euroa. Tilojen palveluiden toimintatuotot toteutuivat 100,3 % ja toimintamenot 99,3 %.

Kaupunkitekniikka ja rakentaminen tulosityksikön vahvistettu toimintakate oli -3 560 841 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli -2 881 911 euroa, jolloin toimintakate parani 678 930 euroa. Toimintatuotot ylittyivät 497 512 euroa ja toimintamenot ylittyivät -51 625 euroa. Toimintatuottojen parempi tulos johtuu vakuutuskorvauksista, myyntituotoista sekä pysäköintivirhemaksutuotoista. Kaupunkitekniikka ja rakentaminen toimintatuotot toteutuivat 105,3 % ja toimintamenot 100,4%.

Investointien toteuma - % oli tulojen osalta 309,5 % ja menojen osalta 68,7 %, jolloin investointien nettototeuma oli 65,5 %. Euromääräisesti investointien tuloja toteutui 1 547 580 euroa ja menoja 25 558 775 euroa. Lisämäärärahana siirtyi vuodelta 2018 vuodelle 2019 1 880 000 euroa. Korjausvelan vähentämistä eri sektoreilla (kiinteistöt, tiet, vesi) toteutettiin vuoden aikana käyttösuunnitelman mukaisesti eri investointihankkeilla. Tilapalvelut ja rakennuttaminen ja kaupunkitekniikka toteutivat investointimäärärahan avulla perus- ja sisäilmakorjauksia sekä suunnitelman mukaisia infran korjaus- ja uusinwestointeja.

Palvelutuotanto tulosalueen osalta vuosi käynnistettiin talouden tarkalla seurannalla ja hankkeiden jaksotuksella. Toimenpiteiden tarkoituksena oli varmistaa, että kustannukset jakaantuvat tasaisesti koko vuodelle ja että talousarvio tulisi pysymään annetuissa määrärahavaroituksissa.

Palvelutuotanto toimi vuoden 2019 tehtyjen taloudellisten säästöjen puitteissa. Päätetyt säästöt aiheuttivat kustannuspainetta palvelutuotannon tulosalueen talousarvion toteutumiseen. Huhtikuusta lähtien toimintaa supistettiin, jotta palvelutuotanto pysyisi talousarviossa. Edelliseen vuoteen verrattuna tilanne parani mm. sisäilmakorjauksien osalta. Vuoden aikana ei enää syntynyt niin paljon akuutteja sisäilmakorjaustarpeita. Korjaus- ja investointirakentamisesta pystyttiin vuoden aikana kohdistamaan myös kiinteistöjen peruskorjaukseen.

Hallintopalveluiden toiminnan painopisteenä oli jatkaa keskitetyn hallintopalvelukokonaisuuden kehittämistä elinvoiman ja hyvinvoinnin toimialoille. Pitkän linjan hallinto henkilöstön eläköitymiset aiheuttivat vuoden aikana resurssivajetta, joka näkyi valmistelun laadussa. Eduskunta ja eurovaalit toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Hallintopalveluiden toiminnan kehittämistä hidasti asiantuntijaresurssien väliaikainen vaje sekä hallintojohtajan siirtyminen toisen työnantajan palvelukseen. Syksyn osalta hallintojohtajan tehtävät hoidettiin oto-tehtäväjärjestelyin (oto = oman työn ohella). Syksyn aikana jatkettiin hallintosäännön valmistelua.

Laskentakeskuspalvelut muodostuvat talous- ja henkilöstöpalveluiden operatiivisista tehtävistä. Laskentakeskus tuotti alkuvuoden aikana tilinpäätöksen aineistot. Siuntion kunnalle aloitettiin 1.1.2019 tuottamaan talous- ja henkilöstöpalveluita. Kirjanpito päällikkö siirtyi alkusyksystä eläkkeelle ja kirjanpito päällikkö tehtävät hoidettiin väliaikaisin tehtäväjärjestelyin konsernihallinnon henkilön toimesta. Vuoden alusta otettiin käyttöön uusi henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä sekä kansallinen tulorekisteri, jotka työllistivät palkkahallintoa laajasti. Palkkahallinnon resurssipulaa täydennettiin Sarastia Oy:ltä hankitulla ostopalveluilla.

Logistiikkapalvelut keskittyivät kaupungin joukkoliikenteen, oppilaskuljetuksien ja muun logistiikan ylläpitoon ja kehittämiseen. Tulosalueen määrärahoihin sisältyvät myös seudulliset henkilölogistiikkapalvelut. Yksityisteiden avustusten haku ja käsittely toteutettiin sähköisen järjestelmän avulla. Yksityistieavustuksia jaettiin n. 180 000 euroa. Avoimen joukkoliikennepalveluissa liikennöitsijöiden sopimuksia päättyi vuoden 2019 useita. Päättyviä joukkoliikennevuoroja korvattiin kaupungin omilla ostoilla. Loppuvuoden aikana pidettiin kuntien, joukkoliikennetoimittajien ja ELY-keskuksen kanssa yhteinen seminaari, jossa käytiin läpi joukkoliikenteen lippujärjestelmien muutoksia. Lisäksi aloitettiin laajempi selvittelytyö, miten Lohjan tulisi lähteä kehittämään joukkoliikennematkaisuun syntyneessä markkinatilanteessa.

Vuoden aikana valmisteltiin kaupungin Hinku 2.0 ohjelman päivitys ja tilannekatsaus. Ykkösakselilta saatiin hankeavustusta maaseudun Hinku-tavoitteiden kehittämiseen

Vuoden aikana päivitettiin tai otettiin käyttöön useita eri tietojärjestelmiä sekä uusittiin työasemia sekä palvelinympäristöjä. Tietoverkon osalta päivitettiin runkolaitteistot ja nostettiin liikennöintinopeuksia. Henkilöstöhallinnon osalta tietohallinto rakensi liittymät eri järjestelmiin. Syksyn aikana tietohallinto valmisti tiedolla johtamisen hankehakemuksen valtionvarainministeriöön, jonka perusteella hankeavustusta myönnettiin n. 280 000 euroa tiedolla johtamisen hankkeelle. Cloudia sähköinen sopimushallinta laajennettiin lisämoduuleilla. Terveystietojen puolella toteutettiin työterveys-toimen siirtyminen uuteen työterveysyhtiöön. Talous- ja henkilöstöhallinnon osalta toteutettiin Siuntion kunnalle tietojärjestelmät, niiden käyttöliittymät sekä liittymät eri ulkoisiin toimijoihin mm. pankkeihin. Vuoden aikana jatkettiin vanhojen sähköisten RONDO-aineistojen siirtoa uuteen sähköiseen arkistoon. Vuoden aikana valmistauduttiin tietohallintalain voimaantumiseen, mm. lokien hallintajärjestelmäsuunnittelulla. Nykyinen tietoverkko- ja -suojaportaali vaihdettiin laajempaan itseopiskelutietoturvaan. Tietoturvan osalta päivitetty valvontajärjestelmiä sekä tarkastettu mm. käyttäjäoikeuksia.

Vuoden 2019 aikana tarkistettiin henkilötietojen käsittelyprosessit sekä jatkettiin henkilötietorekistereiden tietosisältöjen läpikäyntiä (kartoitettu 198 rekisteriä, 88 tietojärjestelmää, 33 henkilötietojen käsittelijäryhmää). Henkilökuntaa koulutettiin tietosuojan osalta Granite Partnersin verkkokoulutusympäristössä (3 verkkokurssia) sekä esimiehille suunnatulla EU:n tietosuoja-asetusta käsittelevällä verkkokurssilla. Soten henkilökunnalle järjestettiin lisäksi erillistä tietosuojakoulutusta. Vuoden aikana päivitettiin tietopyyntöprosessit sekä otettiin käyttöön tietosuojaliitteet uusiin sopimuksiin sekä jatkosopimuksiin. Tietopyynnöt ohjattiin keskitetysti kirjaamoon, jossa ne kirjattiin asianhallintajärjestelmään ja osoitettiin ko. yksikön esimiehille toteutettavaksi. Vuonna 2019 soten asiakirjapyyntöjä oli 15 kpl ja lokitietotarkastuksia 13 kpl.

Tilojen palvelut muodostuvat tilojen kunnossapidon sekä ruoka- ja siivouspalveluista. Uusi tilapäällikkö aloitti työnsä kaupungin palveluksessa tammikuussa ja puhtaasti rakentamisen valvontaan kohdistettu henkilöresurssi toukokuussa. Kevään aikana muodostettiin myös tilakeskusrakenne eri toimintoihin. Vuoden aikana jatkettiin Perttilän ja Kartanonpuiston päiväkotien sekä Perttilän ja Oinolan koulujen peruskorjausta. Hankesuunnitelmien osalta saatiin valmiiksi Järnefeltin koulun, Ojamon koulun ja Lohjan Lukion hankesuunnitelmat. Loppuvuoden aikana valtuusto päätti talousarvion käsittelyn yhteydessä, että Lohjan Lukion remonttia siirretään vuodelle. Laurentiustalon ja Ojamon koulun allianssihankkeet käynnistyivät vuoden aikana. Järnefeltin koulun hankesuunnitelma hyväksyttiin elokuussa ja kilpailutus käynnistyi syksyllä. Näiden lisäksi vietiin eteenpäin Tennarin peruskorjauksen ja laajennuksen hankesuunnitelmaa ja tähän tiiviisti liittyvää Taimiston liikuntapuiston hankesuunnitelmaa.

Tilojen palveluissa sekä kaupunkitekniikassa tulosityksiköissä jatkettiin ja laajennettiin minitalkkari yhteistyötä konsernihallinnon kanssa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille.

Ruokapalvelut tuottivat vuoden aikana n. 12 200 annosta päivässä ja n. 800 erityisruokavaliota, joista yksilöllisiä on n. 300. Keskuskeittiö Köökki tuotti n. 11 000 aterialla ja Pentinkulman palvelukeskuksen keittiö n. 1 200 annosta. Palvelu-/jakelukeittiöitä oli käytössä 68 kpl. Syksyn aikana avattiin salaattipöytä mahdollisuus kaikissa kouluissa ja useissa kouluissa toteutettiin yhteistyössä koulun kanssa

mahdollisuus ostaa hävikkiruokaa. Lohjan Seudun työttömien kanssa tehtiin pilottikokeilu, jossa Anttilan koulun ja Lohjan Lukion ylijäämäruoka toimitetaan jaettavaksi eteenpäin. Pilottikokeilu jatkuu edelleen. Siivouspalvelut vastasivat n. 155 800 m² siivottavasta tilasta.

Rakennuttaminen ja kaupunkitekniikkapalveluihin kuuluu sekä kuntatekniikan rakennuttaminen, liikenneväylät, puistot ja viheralueet sekä vesilaitos taseyksikkönä. Kunnallistekniikan osalta on investoitu vuoden aikana mm. Peltoniemen jäteveden saneeraukseen, Vieremä II ja asuntomessualueen kunnallistekniikkaan. Lisäksi vuoden aikana on pyritty panostamaan yleiseen viihtyvyyteen. Porlan osalta jatkettiin suunnitelmien mukaisesti alueen kehittämistä. Pusulan koulun alueelle toteutettiin uusi lähiliikuntapaikka yhteistyössä Lohjan Liikuntakeskuksen kanssa. Kunnallistekniikan (liikenneväylät ja viheralueet) kunnossapitoa on hoidettu entisen Lohjan alueella pääosin omana työnä sekä ostopalveluna. Karjalohjan, Sammatin ja entisen Nummi-Pusulan alueilla kunnossapito on hoidettu alueurakoitsijoiden toimesta.

Katuverkon saneerausta toteutettiin mm. Moision ja Metsolan alueilla. Uusina kaava-alueina otettiin käyttöön Gunnarila III alue. Vuoden aikana valmistui kolme suurta liikennehanketta, Tynninharjun liikenneympyrä, Suurlohjankadun katu-urakka sekä Saukkolan MT110 liikennehankkeita. Syksyn aikana käynnistettiin ns. metsätyöryhmä, jonka tehtävänä on vuoden 2020 linjata kaupungin metsäomaisuuden periaatteita. Väyläviraston kanssa on yhteistoiminnassa suunniteltu toteuttavan Lohjanjärven veneilyverkoston merkitseminen.

Toimintavuoden aikana peruskorjattiin Saukkolan alueella vesihuoltoverkostoa. Painopiste oli nykyisen verkoston saneerauksessa. Vesihuoltolaitoksesta laaditaan erilliset tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liikelaitostoiminnan tunnusluvut tilin-päätösasiakirjaan liitettäväksi. toiminnalliset sitovat tavoitteet.

Tulot, menot ja toimintakate

	Talousarvion					
ulkoiset ja sisäiset	KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4200 Palvelutuotanto						
Tuotot	58 839 459	0	58 839 459	59 721 351	-881 892	101,5
Kulut	-48 010 002	-1 299 693	-49 309 695	-49 137 268	-172 427	99,7
Netto	10 829 457	-1 299 693	9 529 764	10 584 084	-1 054 320	111,1
	Talousarvion					
ulkoiset	KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4200 Palvelutuotanto						
Tuotot	13 092 359	0	13 092 359	13 990 265	-897 906	106,9
Kulut	-43 911 902	-1 299 693	-45 211 595	-44 640 320	-571 275	98,7
Netto	-30 819 543	-1 299 693	-32 119 236	-30 650 055	-1 469 181	95,4
	Talousarvion					
sisäiset	KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4200 Palvelutuotanto						
Tuotot	45 747 100	0	45 747 100	45 731 087	16 013	100
Kulut	-4 098 100	0	-4 098 100	-4 496 948	398 848	109,7
Netto	41 649 000	0	41 649 000	41 234 139	414 861	99

Vesilaitos sisältyy Palvelutuotannon tuloslaskelmaan

4243 Vesilaitos							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	7 657 301	7 657 301	0	7 657 301	7 734 184	-76 883	70,1 %
306 MYYNTITUOTOT	7 625 430	7 625 430	0	7 625 430	7 659 633	-34 203	
320 MAKSUTUOTOT	17 966	17 966	0	17 966	33 175	-15 209	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	21 910	-21 910	70,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	13 905	13 905	0	13 905	19 467	-5 562	
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	150 279	-150 279	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-3 940 568	-3 940 568	41 294	-3 899 274	-4 278 773	379 499	43,9 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-1 012 353	-1 012 353	41 294	-971 059	-1 114 801	143 742	43,0 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-1 424 890	-1 424 890	0	-1 424 890	-1 314 575	-110 315	39,4 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 342 188	-1 342 188	0	-1 342 188	-1 604 226	262 038	136,4 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-161 137	-161 137	0	-161 137	-245 171	84 034	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	3 716 733	3 716 733	41 294	3 758 027	3 605 689	152 338	26,3 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	7 347 301	7 347 301	0	7 347 301	7 366 418	-19 117	70,1 %
306 MYYNTITUOTOT	7 315 430	7 315 430	0	7 315 430	7 291 867	23 563	
320 MAKSUTUOTOT	17 966	17 966	0	17 966	33 175	-15 209	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	21 910	-21 910	70,1 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	13 905	13 905	0	13 905	19 467	-5 562	
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	150 279	-150 279	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-3 659 368	-3 659 368	41 294	-3 618 074	-3 943 043	324 969	43,4 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-1 012 353	-1 012 353	41 294	-971 059	-1 114 801	143 742	43,0 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-1 276 690	-1 276 690	0	-1 276 690	-1 129 571	-147 119	35,6 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 338 788	-1 338 788	0	-1 338 788	-1 569 042	230 254	136,4 %
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-31 537	-31 537	0	-31 537	-129 628	98 091	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	3 687 933	3 687 933	41 294	3 729 227	3 573 655	155 573	25,1 %
SISÄISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	310 000	310 000	0	310 000	367 765	-57 765	
306 MYYNTITUOTOT	310 000	310 000	0	310 000	367 765	-57 765	
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-281 200	-281 200	0	-281 200	-335 730	54 530	100,2 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	
430 PALVELUJEN OSTOT	-148 200	-148 200	0	-148 200	-185 003	36 803	100,2 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 400	-3 400	0	-3 400	-35 184	31 784	
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-129 600	-129 600	0	-129 600	-115 543	-14 057	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	28 800	28 800	0	28 800	32 035	-3 235	100,2 %

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Kesken/Tehty	Operatiivisten hallintopalveluiden toimenpiteet	€
		34 000
kesken	toiminnan tehostaminen	4 000
valmis	Kaupungin omien kuljetuksien toteutus omana työnä	30 000

Operatiiviset hallintopalveluiden toimintakulut alittuivat 155 000 euroa. Osa toimenpiteistä on kesken, mutta kokonaisuutena tasapainotustoimenpiteet toteutuivat.

Kesken/Tehty	Tilojen palvelut, Toimenpide-esitykset	€
		-305 500
kesken	Rakennusautomaation päivityksiä lykätään tulevaisuuteen	15 000
kesken	Akuutit korjausrakentamisen korjaukset omalla organisaatiolla, vähennetään oleellisesti sopimusurakoitsijoita	15 000
kesken	Kierrätyksen tehostaminen	3 000
kesken	Hinku 2.0 toiminta, esim. minimoidaan pesuaineiden käyttöä	1 000
kesken	Puretaan tai viivästetään purkua: Einola, Kuilukatu 3 (4 asuntoa), Hemmolankatu 27 (8 asuntoa), Laguksen-	5 000
kesken	Menojen lisäykset / toimitilojen lisäykset, Lohjan yhteislyseon väistötilat (5451 krs-m ² , 11/2018 alkaen),	-195 000
kesken	Purettavat kiinteistöt jätetään kylmiksi, siirretään purkua tulevaisuuteen	4 800
kesken	Kaukolämmön tehostaminen virtausventtiiliratkaisuilla, case Pusulan päiväkot	-4 000
kesken	LED valoinvestoinnit yleisesti kiinteistöissä ja kaduilla (esimerkki Monkola)	-15 000
valmis	Aurinkoenergiaratkaisujen hyödyntäminen, case Vieremän päiväkot	500
kesken	Valaistuksen automatisointi	2 000
kesken	Ilmanvaihtokoneiden laajapintakompaktisuodattimien hyödyntäminen	-120 000
kesken	Vesikalusteisiin asennetaan lisää virtaamisnopeuden säätimiä	-25 000
kesken	Puuro- , keittopäivien tai edullisten kasvisruokien lisääminen, kalliiden raaka-aineiden vähentäminen	2 500
kesken	Ruokatilaukset hallintaan	10 000
kesken	Palvelukeskuksen ja terveystietokeskuksen ruokalistan yhdenmuokaistaminen	1 500
kesken	Luovutaan kertakäyttötarvikkeista ja esim. käytetään kestävämpiä	500
kesken	Pilottikokeilu ulkopuolisen palveluntuottajan siivottavaksi.	-7 500

Tilojen palveluiden osalta tasapainotustoimenpiteiden keskeneräisyydestä huolimatta, tasapainotuksen euromääräinen tavoite toteutui. Ulkoiset toimintakulut alittuivat 433 000 euroa.

Kesken/Tehty	Rakennuttamisen ja kaupunkitekniikan toimenpiteet	€
		57 000
kesken	Pysäköintitunnusmaksun nostaminen ja vesilaitoksen siirtyminen yhteen vuoroon.	7 000
kesken	Katuvalaistuksen yösammutuksen palauttaminen esim. - 1 h/yö	10 000
kesken	Betonimurskeen hyödyntäminen katurakentamisessa	5 000
valmis	Eläköitymiset	35 000

Rakennuttamisen kaupunkitekniikan tasapainotustoimenpiteistä osa on kesken, mutta ulkoiset toimintakulut alittuivat 90 000 euroa. Euromääräisesti tasapainotus tavoite toteutui.

Kaupunkikehityksen tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € (ulk.)
Elinkeinojen kehittäminen	- palvellaan noin 2 800 yritystä Lohjalla. - Lohjalla yritys- ja verkostotilaisuuksia/tapaamisia noin 25, - paikallisia yritysvierailu/tapaamisia noin 40, - paikallisille lähetettiin uutiskirjeitä 7 kpl, - paikallisille yrittäjille järjestettiin yhteistapaamisia 9 kappaletta. - Lohjan alueen ulkopuolisia yrityskontakteja/tapaamisia noin 30, - Lohjan alueen ulkopuolisille markkinointikirjeitä laadittiin ja lähetettiin, yritysmarkkinointi (mm. uudet kotisivut tehtiin), - Yritysrekisterijärjestelmä integraatioita sekä yritysvierailu Appi rakennettiin.	19 133/ -638 590
Kaavoitus: Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus	- Nauhataajamaan valmistui viisi asemakaavaa: – L71 Haukilahti – L52 Hiidensalmi – L86 Petäjäpuisto – L50 Paloniemi I (osa) – L87 Maksjoen kauppapuutarha Lieviö-Pauni maaseutualueiden osayleiskaava valmistui. Ns. Tunnin junan osayleiskaavat (3 kpl) ovat valmisteluvaiheessa. Kaksi ranta-asemakaavaa hyväksyttiin. Lohjan liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistui. Kolme rakentamistapaohjetta laadittiin. Viisi asemakaavaa tai asemakaavamuutosta eteni ehdotusvaiheeseen ja neljä valmisteluvaiheeseen. - 54 suunnittelutarveratkaisua ja/tai poikkeamislupaa	205 607/ -756 805

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € (ulk.)
Kiinteistö- ja kartastopalvelut: Lakisääteiset kiinteistönmuodostuksen, maapolitiikan, mittauksen sekä kartta- ja paikkatietopalvelun tehtävät.	- 50 kiinteistötoimitusta - 16 tonttijakoa, jossa 46 tonttia - lupa- ja muita karttaotteiden määrä ei ole enää vertailukelpoinen koska Lohjalla on sähköinen myyntipalvelu - 12 pientalotontinmyyntiä (AO+AP) - 11 pientalotontinvuokrausta - 2 työpaikkatontinmyyntiä - 3 työpaikkatontinvuokrausta - 1 kerrostalotontinmyynti - 7 harmaanlistan kohdetta - 30 ha hankittua raakamaata Kiinteistötoimitukset: - Tontin lohkomisia 31 kpl, joissa tontteja 89 kpl - Tila lohkomisia 9 kpl - Yleisen alueen lohkomisia 5 kpl - Rasitetoimituksia 2 kpl - Rajankäyntejä 2 kpl - Yksityistietoimitus 1 kpl, Ängsholmin yksityistie Tonttijaot: - 16 kp, joissa tontteja 46 kpl	1 553 385/ -1 409 218
Rakennusvalvonta: Lakisääteinen tehtävä valvoa rakennustoimintaa sekä huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan sitä koskevia määräyksiä.	- 748 lupapäätöstä - 935 katselmusta	665 073/ -518 645
Ympäristönsuojelu: Lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta mukaiset tehtävät ja ympäristönsuojeluun liittyvien erillislakien (ympäristönsuojelulaki, jätelaki, vesilaki, luonnonsojelulaki) sekä maa-aineslain, vesihuoltolain ja maastoliikennelain mukaisien tehtävien hoito kuten lupa-, rekisteröinti- ja ilmoitusasiat, valvonta, lausunnot, neuvonta, ohjeistus, ympäristön tilan seuranta ja alueen ympäristönsuojelun edistäminen	- 165 valvottavaa ympäristölupa-, rekisteröinti tai pilaantunut maa – kohdetta - n. 900 muuta valvottavaa kohdetta - 360 tarkastusta / valvontakäyntiä - 180 lausuntoa - 87 käsiteltyä yleisöilmoitusta - 40 ympäristölakien mukaista päätöstä - 360 tarkastettavaa selvitystä tai raporttia - 1 tutkintapyyntö poliisille	93 252/ -515 534

Ympäristöterveyspalvelut: Ympäristöterveydenhuollon lakisääteisten tehtävien hoitaminen (elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, eläin-suojelu- ja eläintautivalvonta, eläin-lääkintäpalvelut ja eläinlääkäripäivystys, ohjaus ja neuvonta em. asioihin liittyen, ilmoitusten ja hakemusten käsittely) sekä lausuntojen antaminen oman erityislainsäädännön näkökulmasta.	- valvontakohteita noin 1200, lisäksi alkutuotannon kohteita noin 500 - noin 680 suunnitelmallista tarkastusta - noin 330 ilmoitusperusteista tarkastusta - noin 600 näytettä - noin 7300 eläinlääkärikäyntiä - noin 100 lausuntoa - noin 80 ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista päätöstä - noin 90 todistusta/ilmoituksen käsittelyä	710 406/ -1 025 390
Kaupunkikehitys tulosalueen johto ml konsulttiostot		0/ -82 147

Toiminnalliset muutokset

Kaupunkikehitys tulosalueen toiminta painottui toimintaprosessien ja tietoteknisten toimintojen sujuvoittamiseen normaalin toiminnan ohella. Ylimääräisinä tehtävinä tulosalueella jatkuivat yksityisteeden lakisääteiset toimitustehtävät sekä kaupungin kiinteistöjen ns. harmaiden listojen toteutus kiinteistön myynteinä sekä joulukuussa aloitettu rakennusrekisterin perusparannus.

Kaupunkikehitys toimi vuonna 2019 tehtyjen toimialan taloudellisten säästöehtojen ja resurssien puitteissa. Tulosalueen taloudellista tulosta paransi rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja kiinteistö- ja kartoituspalveluiden tulojen suotuista kehitys. Toimintakate oli 981 288 € budjetoitua parempi, vaikka menopuoli ylittyikin lähinnä määräaikaisten työntekijöiden käytön vuoksi. Määräaikaisten käyttö on lisännyt mm kaavoituksen tuloja. Määräaikaisten työntekijöiden käyttö on ollut välttämättömä tonttia sairaslomien ja riittämättömien vakioresurssien vuoksi. Tulosalueen johdon palkkabudjetti ei ylittynyt, mutta kustannuspaikalle kertyi Elinvoimatoimialan konsulttimenoja. Kaupunkikehityksen tulopuoli on ylittynyt budjetoidusta huomattavasti.

Kaupunkikehitykseen kuuluivat seuraavat toiminnot: rakennusvalvonta, kiinteistö- ja kartastopalvelut, kaavoitus, ympäristönsuojelu ja ympäristöterveyspalvelut.

Elinvoiman toimialaan kuuluvan elinkeinopalveluiden toiminnallinen painopiste oli yrityskontaktointin aktivoimisessa kaupungin sisällä ja kaupungista ulospäin. Yrityssijoittumispalveluita kehitettiin, tiedottamista ja viestintää parannettiin. Yritystietojärjestelmän rakentamista ja kehittämistä jatkettiin.

Maankäytön suunnitelmien, osayleiskaavojen ja asemakaavojen laatiminen on jatkunut kaupunginvaltuuston hyväksymän Lohjan maankäytön rakenne 2013-2037 rakennemallin periaatteilla. Espoo-Salo oikoradan yleissuunnittelun takia kaavoitusohjelmaan piti ottaa myös radan linjaukseen vaikuttavat kaksi oikeusvaikutteisen osayleiskaavan muutosta. Muuten kaavoitus on edennyt erikseen hyväksyttävän kaavoitusohjelman mukaisessa järjestyksessä. Vuonna 2019 valmistui erityisesti asuttomessualueen asemakaavan muutos sekä kaksi alueen toteuttamiseen liittyvää rakentamistapaohjetta.

Kiinteistönmuodostus hoidettiin ns. Lohjan kaupungin rekisterinpitoalueella kaupungin toimesta. Muilla alueilla kiinteistönmuodostus tapahtui maanmittauslaitoksen toimesta. Toimintavuonna Paik-kari-tietojärjestelmään päivitettiin useita uusia aineistoja. Maankäyttösopimusten tuotto oli 456 000 €. Asiantuntijapalveluita käytettiin arvioitua enemmän johtuen kiinteistöjen myyntiin liittyvistä kiinteistöarvioista. Maanhankintaa ei saatu toteutettua suunnitellusti kaupungin alhaisen hintatason vuoksi, lukuun ottamatta katualuelunastuksia. Tonttikaupan tavoitteita ei saavutettu, joskin kysyntä vilkastui edelliseen vuoteen verrattuna.

Ympäristönsuojelun toiminta jatkui entisellään huomioiden kaupungin kehittyminen. Varsinaisia uusia tehtäviä ei toimintavuoden aikana tullut hoidettavaksi, mutta lainsäädännössä toteutui edelleen

muutoksia. Ympäristönsuojelu osallistui useisiin käynnissä oleviin hankkeisiin. Vuoden kuluessa toimintaan vaikuttivat virkanimityksiin ja viransijaisuuksiin liittyvät asiat. Uusi ympäristöpäällikkö aloitti lokakuussa 2019. Vs. ympäristötarkastajan määräaikainen työsuhte päättyi 31.12.2019.

Rakennusvalvonnan hyvä taloudellinen tulos kertoo poikkeuksellisen suuresta työmäärästä. Lupien keskimääräinen käsittelyaika oli kahdeksan päivää siitä, kun hakemus oli täydennetty ja päätös oli mahdollista tehdä. Tulos oli erittäin hyvä, kun otetaan huomioon, että päätöspäivä on kerran viikossa kaksikielisyyden takia.

Rakennusvalvonta järjesti kaksi yleisötilaisuutta. Ensimmäinen tilaisuus oli suunnattu rakennusalaalla toimiville. Toisen tilaisuuden aiheena oli haja-astusalueen jätevesien käsittely herkillä alueilla. Asuntomessut työllistivät paljon rakennusvalvontaa. Rakennusvalvonta ei saanut resurssiapua aluevalvojan työsuhteen alun siirryttyä maaliskuulle 2020. Rakennusrekisterin tietosisällön parannusprojekti alkoi joulukuussa ja se työllisti monin eri tavoin. Tehtävään perustettiin viiden vuoden ajaksi rakennetun ympäristön valvojan virka, johon siirtyi kokenut lupakäsittelijä. Vs lupakäsittelijän virkaan siirtyi henkilö tilapalvelusta. Uuden henkilön kouluttaminen tehtävään kestää keskimäärin kolme vuotta. Kaikkien työtehtävät ja lupakäsittelijöiden aluejaot jouduttiin miettimään uudelleen. Lisätyötä aiheuttivat oikeudenkäynnit. Lisäksi kaksi rakennusta jouduttiin purattamaan hallintopakko menettelyllä.

Ympäristöterveyden toiminta jatkui entisellään seudullisena. Työmäärä on ollut suuri, määrää lisäsi valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän käyttöönotto sekä sen tuomat pitkäaikaiset ongelmat. Henkilöstömäärä säilyi entisellään, mutta terveystarkastajista vaihtui vuoden aikana kaksi. Yksiköllä on ollut määräaikaisena eläinsuojeluvalvoja. Kalustoinvestointina hankittiin Karkkilan eläinlääkäripisteeseen ultraäänilaite. Eläinlääkärivastaanotoilla otettiin kesän 2019 alussa käyttöön net-tiajanvarausjärjestelmä. Lohjan eläinsuojeluyhdistykseltä hankittiin optiovuotena löytöeläinten lakisääteinen palvelu, josta sopimuskorvauksena maksettiin 23 500 euroa.

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4300 Kaupunkikehitys						
Tuotot	2 522 359	97 000	2 619 359	3 584 386	-965 027	136,8
Kulut	-5 337 870	-230 023	-5 567 893	-5 551 632	-16 261	99,7
Netto	-2 815 511	-133 023	-2 948 534	-1 967 246	-981 288	66,7
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4300 Kaupunkikehitys						
Tuotot	2 522 359	97 000	2 619 359	3 246 856	-627 497	124
Kulut	-4 735 370	-230 023	-4 965 393	-4 946 330	-19 063	99,6
Netto	-2 213 011	-133 023	-2 346 034	-1 699 474	-646 560	72,4
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4300 Kaupunkikehitys						
Tuotot	0	0	0	337 530	-337 530	*****
Kulut	-602 500	0	-602 500	-605 302	2 802	100,5
Netto	-602 500	0	-602 500	-267 772	-334 728	44,4

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

s.	Kaupunkikehityksen toimenpiteet	€
		37 000
Valmis	Työtilojen kunnostaminen, kaavoitus samaan tilaan	-10 000
Tehty	Painetusta opaskartasta luopuminen ja aineistojen lisääminen Paikkariin.	6 000
Tehty	Tuntiveloitettavien töiden taksan nostaminen 60 euroon.	5 000
Kesken, aloitettu 2.12.2019	Kiinteistöverokorjaus	-40 000
Tehty	Tupakkalupamaksujen nosto 500 euroon	86 000

Kaupunkisisällön tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	tuotot/kulut € ulkoiset
Liikuntakeskus	- Liikuntasuoritteet: 1 381 990	169 617/ -4 297 584
Kirjasto	- Lainaukset: 734 851 - Asiakaskäynnit: 342 585	102 074/ -2 171 699
Kaupunginorkesteri	- Kuulijat: 28 686 - Konsertit: 120	260 183/ -1 027 061
Hiiden Opisto	- Opiskelijat: 12 035 - Opetustunnit: 20 327	561 924/ -1 401 945
Musiikkiopisto	- Opiskelijat: 922 - Opetustunnit: 25 001	454 149/ -1 623 333
Matkailu, markkinointi & PR	- Tapahtumakävijämäärä: ei tapahtumia - Yöpymisten määrä: 165 000	124 251/ -504 944
Museo	- Kävijät: - Lohjan Museo: 26 668 - Elämyskaivos: 16 089	264 191/ -722 758
Lohjan Teatteri	- Näytökset: 49 - Kävijät: 8593	172 467/ -215 780
Yleinen kulttuuritoimi	- Tapahtumakävijöiden määrä: 25 700	87 665/ -523 576
Tulosalueen johto		0/ -45 587

Toiminnalliset muutokset

Kaupunkisisältöjen tarkoituksena on edistää kaupungin imagon ja vetovoimaisuuden kasvamista sekä Lohjan väestön hyvinvointia ja kaupungin elinvoimaisuutta. Kaupunkisisällöt huolehtivat kaupungin kulttuurin ja liikunnan sekä matkailun, asiakasviestinnän, markkinoinnin ja asiakaspalvelun hoitamisesta ja kehittämisestä. Tulosalue pysyi talousarviossa. Kaupunkisisältöjen toimintatuotot ylittyivät 413 708 eurolla. Ylitystä oli maksutuotoissa, tuissa ja avustuksissa sekä muissa toimintatuotoissa. Sen sijaan myyntituotot alittuivat. Toimintakulut ylittyivät 303 964 eurolla, mutta toimintakate jäi 109 744 euroa alle talousarvion. Toiminnoista talousarviossa pysyivät kirjasto, musiikkiopisto, teatteri, museo sekä yleinen kulttuuri.

Kaupunkisisällöt tulosalueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot: Liikuntakeskus, kirjasto, Hiiden opisto, musiikkiopisto, kaupunginorkesteri, Lohja Teatteri, museo, yleinen kulttuuritoimi ja matkailu, markkinointi ja PR.

Lohjan Liikuntakeskus Oy tuotti yhteistyössä asukkaiden kanssa laadukkaita liikuntapalveluita kaikille kaupunkilaisille edistämällä heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Liikuntapalveluita kehitettiin suunnitelmallisesti, avoimesti ja ennakkoluulottomasti. Käynnissä olevalla strategiakaudella kasvatetaan liikkujien määrää teemalla ”Lohjalla liikkuvat kaikki”. Liikuntasuoritteita oli 1 381 990. Olennaimpia tapahtumia olleet Tennarin liikuntapuisto- ja Neidonkeidas-hankkeiden jatkuminen. Uusia, vuonna 2019 avattuja liikuntapaikkoja olivat Pusulan lähiliikuntapaikka, Sammatin frisbeegolf-rata sekä Lohjanharjun MTB-rata.

Kaupunginkirjastoa kehitettiin palveluverkkopäätöstä noudattaen kolmen palvelutason mukaisesti. Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältynyt 1,5 henkilötyövuoden vähennys toteutettiin, kun eläköitymisten myötä ei täytetty pääkirjaston kirjastoavustajan (0,5 htv) ja Ojamon kirjaston kirjastovirkailijan (1 htv) tehtäviä. Ojamon kirjaston toimintaa supistettiin, kun kirjasto siirtyi väistötiloihin odottamaan muuttoa rakenteilla olevaan Ojamotaloon. Ojamon kirjasto oli suljettuna toukokuussa muuton takia ja Pusulan kirjasto oli suljettuna marraskuussa ilmanvaihtoremontin takia. Sammatin kirjastossa toteutettiin julkisivuremontti kesän ja alkusyksyn aikana, mutta remontilla ei ollut vaikutusta kirjaston aukioloon.

Lukki-kirjastoissa (Lohja, Vihti ja Karkkila) otettiin käyttöön kolme uutta e-aineistopalvelua: e-kirjoja ja e-äänikirjoja sisältävä Biblio, sanoma- ja aikakauslehtiä sisältävä PressReader sekä Rockway, joka tarjoaa verkkokursseja musiikin opiskeluun. Lohjan hallinnoiman Lukki-kirjastojen yhteisen AVI-hankkeen avulla keskityttiin kirjastojen markkinoinnin kehittämiseen ja e-aineistojen käytön lisäämiseen. AVI:n hankerahoituksella jatkettiin Lähikirjastoista olohuoneita –hanketta. Aluehallintovirasto myönsi hankerahoitusta kolmelle uudelle hankkeelle: Nuoret mukaan – nuorista aktiivisia kirjaston käyttäjiä, Satumaista sanataidetta –sanataidepajoja erityisryhmille sekä Tarinoita ja tekniikkaa – kehitysvammaisten työpajat.

Musiikkiopistolla alkoi Ääneni äärelle –hanke Suomen säveltäjät ry:n kanssa. Säveltäjä Matti Heininen opetti/opettaa sävellystä 50 tuntia Suomen Kulttuurirahaston tukemana. Perustettiin syksyllä 2019 taidekerhoja vihtiläisiin kouluihin yhdessä muiden vihtiläisten TPO-oppilaitosten kanssa Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemana. 1.8.2018 voimaantulanutta uutta ja suuria uudistuksia aiheuttanutta opetussuunnitelmaa jalkautettiin yhä enenevässä määrin käytäntöön ja pienillä muutoksilla päivitetty opetussuunnitelma astui voimaan 1.8.2019.

Eepos-oppilashallintojärjestelmään luotiin uusia toimintoja yhdessä ohjelman kehittäjien kanssa palvelemaan uutta opetussuunnitelmaa ja koulutusta jatkettiin koko henkilöstölle. Pop/jazz-opetusta onnistuttiin laajentamaan ja toimintaa kehittämään. Pop-jazz-lauluopetus vakiintui tärkeäksi osaksi opetustarjontaa ja bändiopetuksen määrää pystyttiin hieman lisäämään ja sen näkyvyyttä opiston sisällä ja ulkopuolella laajentamaan. Musiikkiopiston näkyvyyttä onnistuttiin parantamaan mm. tehostetun some-markkinoinnin avulla. Musiikkiopisto alitti talousarvion.

Hiiden Opisto on juhlistanut luennoin, tapahtumin ja julkaisuina 75-vuotista vapaan sivistystyön opetusta Lohjan seudulla lukuvuonna 2019-2020. Lohjan työväenopistohan perustettiin 1944 ja opetus käynnistyi 1945. Vuonna 2019 opiskelijamäärä on kasvanut sadoilla opiskelijoilla, kursseilla kävi

12 035 opiskelijaa, ja opetustunteja järjestettiin 20 327. Kasvua on tullut vst:n opintojen lisäksi erityisesti tilauskoulutuksessa. Opetushallituksen myöntämällä hankerahoituksilla on järjestetty opetusta aikuisten digitaalisten taitojen vahvistamiseen sekä maahanmuuttajien opetuksen kehittämiseen, yhteistyökumppanina Lohjan kaupungin aikuissosiaalityö. Opiston sijoittumista Laurentiustaloon vuoden 2021 alusta on valmisteltu johtoryhmissä ja työpajoissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Orkesteri järjesti yhteensä 120 konserttia Lohjalla ja Uudellamaalla. OKM:n myöntämää alueellisen toiminnan erityisavustusta orkesteri sai 25.000€. Orkesteri esiintyi Andrea Boccellin kanssa Hartwall Areenalla. Orkesterissa aloitettiin kehittämistyöt talouden tasapainottamiseksi.

Matkailu, markkinointi ja PR ei toteuttanut säästösyistä isompia tapahtumia vuonna 2019 kuten Jääkarusellifestivaali ja Aurlahtipäivä. Vuoden 2020 tapahtumia ryhdyttiin kuitenkin jo valmistelemaan syksyn aikana. Tytyrin Elämyskaivoksen ja matkailun yhtiöittämisselvitystä viestiin eteenpäin. Yritys-, tontti-, imago- ja matkailumarkkinointia toteutettiin monikanavaisesti. Keskeisimpiä kampanjoita olivat mm. asuntomessutonttien markkinointikampanjat, kotilohjalta.fi-kampanja sekä laaja postikorttikampanja poismuuttaneille lohjalaisille. Vetovoimatutkimus valmistui ja siinä nousivat nyt selkeästi esiin markkinoinnissa käytetyt kärjet: Lohjanjärvi, kaivos ja luonto. Teimme sisältökehitystä Elämyskaivokseen ja lisäsimme markkinointia mm. suurten mediatalojen kanssa. Tytyrin kävijämäärä ja tulotavoite saatiin selkeästi ylittämään suunnitellusta.

Matkailu toimi projektipartnerina Caito Central Baltic Interreg – EU hankkeessa kehittäen Japanin markkinointia. Tämän lisäksi matkailu teki kv- markkinoinnissa yhteistyötä Visitfinlandin matkailun suuralueiden Helsinki Region sekä saaristo ja rannikko alueen kanssa. Majoitustilastojen mukaan Lohjalla 165 000 yöpymistä ja niistä 16% ulkomaisia edellisen vuoden 10% sijaan. Lohja oli Kunta-markkinoinnin finaalissa vuoden 2018 jääkarusellifestivaalilla.

Lohjan Museo valmisti neljä näyttelyä vuoden 2019 aikana. Kaikkiaan näyttelyitä järjestettiin Lohjan Museon tiloissa 16. Esinekokoelmien siirtoa jatkettiin Kokoelmakeskus Leiraan, joka on Länsi-Uudenmaan museoiden yhteinen kokoelmien säilytyskeskus Raaseporissa. Lohja oli mukana Länsi-Uudenmaan museon koordinoimassa Kokoelmakeskus Leiran kehityshankkeessa, jossa keskustellaan toteutetaan ryhmämatkailukohdetta. Lohjan Museon näyttelyissä, kaikki toimipisteet mukaan laskettuna, kävi yhteensä 26 668 vierailijaa. Tapahtumia museo järjesti yhteensä 22 ja niissä kävi 5 785 henkilöä. Vuoden aikana museo oli mukana kirjaston, Hiiden Opiston ja musiikkiopiston kanssa järjestämässä Lohjan Muisti-hankkeen esitelmäsarjaa. Esitelmiä oli yhteensä neljä.

Tytyri Elämyskaivoksessa järjestettiin kaksi vaihtuvaa näyttelyä ja siellä vieraili vuoden aikana 16 089 henkilöä. Tytyri Elämyskaivoksessa järjestettiin yhteensä 1345 opastettua kierrosta.

Yleinen kulttuuri järjesti kaupungin juhlatapahtumia talouden tasapainotussyistä aiempaa vähemmän. Juhannusjuhlaa ja Uudenvuoden iltatilitusta ei järjestetty vuonna 2019 kaupungin puolesta. Lohjan Kesä järjesti Lohjan Kesä tanssii -tapahtuman, lohjalaisten kuorojen yhteisen tapahtuman, sekä konsertteja. Lohjan Kesä ry:n toiminta siirtyi vuoden 2019 lopussa kolmannen sektorin vetovuodelle. Yleinen kulttuuri koordinoi Kaikukortti -toiminnan käyttöönottoa Lohjalla. Kulttuuripolku jatkoi toimintaa vakiintuneilla yhteistyökumppaneilla. Menneen ajan joulumarkkinat järjesti 25-vuotisen tapahtuman kunniaksi juhlanäyttelyn Linderinsalissa.

Lohjan Teatteri tuotti esityskauden aikana 3 uutta ensi-iltaa. Kevätkauden komedia, ”Vaimoni on toista maata” -komedian täyttöaste oli 93,74 % ja katsojia 2390. Lastennäytelmä Pikku Prinsessa toi teatterille lapsiyleisöä. Lastennäytelmän täyttöaste oli 72 % ja katsojia 2657. Hiomaton Timantti -musikaali myi hyvin. Sen täyttöaste oli 95,8 % ja katsojia 4049.

Yhteistyö alueen muiden teatteriryhmien kanssa jatkui ja Lohjan Teatterissa järjestettiin yhteinen tapahtuma keväällä 2019, jossa oli myös teatterin kirpputorimyyntiä. Teatterissa on vierailut useita erilaisia ryhmiä. Yhteistyötä on tehty alueen taiteilijoiden kanssa. Vaimoni on toista maata näytelmässä lavastaja Jyrki Kakon taidetta, lasten näytelmässä Pikku Prinsessa Anttilan koulun K-luokan taidetta ja musikaalissa Hiomaton Timantti Emma Sikasen ja Milja Antikaisen taidetta. Teatteri on antanut myös kuluneella kaudella useita arki-iltoja harjoitustilaksi Lohjan harrastajanäyttelijät ry:lle Nasakka-improvisaatioryhmän harjoituksiin.

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4400 Kaupunkisisällöt						
Tuotot	1 866 012	-21 300	1 844 712	2 258 070	-413 358	122,4
Kulut	-15 244 526	34 509	-15 210 017	-15 508 085	298 068	102
Netto	-13 378 514	13 209	-13 365 305	-13 250 015	-115 290	99,1
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4400 Kaupunkisisällöt						
Tuotot	1 866 012	-21 300	1 844 712	2 196 520	-351 808	119,1
Kulut	-12 326 826	34 509	-12 292 317	-12 534 269	241 952	102
Netto	-10 460 814	13 209	-10 447 605	-10 337 749	-109 856	98,9
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
4400 Kaupunkisisällöt						
Tuotot	0	0	0	61 550	-61 550	*****
Kulut	-2 917 700	0	-2 917 700	-2 973 816	56 116	101,9
Netto	-2 917 700	0	-2 917 700	-2 912 266	-5 434	99,8

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Kesken/Tehty	Kaupunkisisältöjen toimenpiteet	€
		164 600
Tehty v.2019 osalta	Kirjasto: Tilavuokrien korotukset, provision periminen välitysmyyntituotteista, toiminnan tehostaminen ja henkilöstöjärjestelyt	39 100
summa ylittyy v. 2019 osalta	Orkesteri: Tuottojen nostaminen	20 000
Kesken	Orkesteri: Avustajamäärärahoja vähennetään	5 000
Tehty	Hiiden Opisto: työaikajärjestely	15 000
Kesken, toteutunut v.2019 osalta	Musiikki opisto: taksojen korotukset, maksulliset konsertit, toiminnan tehostaminen, yhteistoiminnan lisääminen markkinoinnin kanssa	19 000
Tehty	Teatteri: tekijänpalkkiosäästö, 2019 ohjaajan kirjoittama lastennäytelmä Pikku Prinsessa	3 000
toteutunut v.2019 osalta	Elämyskaivoksen ja Museon taksojen korotus	4 500
maksutulojen osalta toteutunut v.2019	Yleinen kulttuuritoimi: yrittäjä yhteistyö, ulkopuolisen rahoituksen hakeminen, taksojen korotus, tapahtumien karsinta	22 000
Kesken, toteutunut v.2019 osalta	Matkailu, markkinointi ja PR: Ulkopuolisia, maksavia toimijoita messuille, mainospaikkoja verkkosivuille ja matkailuesitteisiin, matkamuiستomyynnin tehostaminen, sisällöntuotantoa omiin kohteisiin	27 000
Kesken	Matkailu, markkinointi ja PR: Tapahtumainfran puitekilpailutus, koskee koko kaupunkia	10 000

10.1.5. Hyvinvointi

Hyvinvoinnin toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus (koko-aikaisten ja osa-aikaisten lukumäärä 31.12.2019)	tuotot/kulut € ulkoiset
Lasten, nuorten ja perheiden palvelualue: - Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelut - Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelut - Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja erityispalvelut - Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen johto	1 374 henkilöä	8 715 357 -76 748 462
Työikäisten palvelualue: - Terveystieteiden peruspalvelut - Sosiaali- ja erityispalvelut - Työterveyskeskus - Erikoissairaanhoito - Työikäisten palvelualueen johto	256 henkilöä	7 137 902 -110 397 005
Ikääntyneiden palvelualue: - Palveluohjaus ja kotona asumisen tuki - Kuntoutus ja hoiva - Ikääntyneiden palvelualueen johto	565 henkilöä	11 308 640 -39 230 830

Hyvinvoinnin prosessit

Hyvinvointi-toimialan ydinprosessien toteutuksesta on vastannut kolme päätoimista prosessinomistajaa. Näiden henkilöstökulut jakautuvat kolmen palvelualueen kesken.

Hyvinvoinnin sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Tehokas ja tarkoituksenmukainen palveluverkko	Suunnitellut palveluverkkomuutokset on toteutettu hallitusti. Pentinkulman muutossuunnitelmat eivät ole edenneet, muutoin talouden tasapainotusohjelmaan sisältyneiden muutosten suunnittelu ja toteuttaminen ovat edenneet.	Yksikköhinta

Hyvinvoiva Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Monialaista alueellista työtä kehitetään viemällä palveluja lähelle kuntalaisen arkea.	Alueryhmien toiminta on vakiintunut. Aluetyötä tukeva työntekijöiden oppisopimuskoulu-tus on edennyt.	Asukastyytyväisyys
Varmistetaan yhteistyö-prosessit tulevan maa-kunnan kanssa.	Yhteishankintojen valmistelu Espoon ja muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa on edennyt si-ten, että hankintapäätökset on tehty mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnoista. Työttömien terveys- ja eläkeselvittelyistä on saatu hyviä tuloksia.	Osallistuminen valmisteluun (määrä).
Hyvinvoiva Lohja	Muutosten hallittu läpivienti sote-uudistuksessa.	Työterveyshuollon yhtiöittä-miseen liittyvät päätökset on tehty ja siirron valmistelu on toteutettu suunnitelmalli-sesti. Talouden tasapainotukseen liittyviä toimenpiteitä viety eteenpäin aktiivisesti ja ta-louden tasapainotusohjel-man mukaiset palvelura-kenteen muutossuunnitel-mat käynnistetty.
Varmistetaan henkilös-tön osaamista.	Osaamiskartan laatimistyö on edelleen kesken.	Valmiit osaamiskuvaukset.

Asukkaiden Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari
Monitoimijataloja ja pal-velukeskuksia kehitet-ään yhdessä asiakkai-den kanssa.	Monitoimijatalojen toiminta on jatkunut vakiintu-neesti koko vuoden. Kehittäminen jatkuu eri toimi-joiden ja yhteistyötahojen kanssa.	Toteutuneiden palvelujen määrä
Vahvistetaan matalan kynnyksen palveluja	Sosiaalityön jalkautuvat palvelut ovat toteutuneet ja vakiintuneet. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen ma-talan kynnyksen palvelumalli on toteutunut hyvin. Rokotuskampanjat (influenssa- ja punkkirokotuk-set) ovat toteutuneet matalan kynnyksen palveluna laajennetuilla vastaanottoajoilla.	Asiakaspalaute

Hyvinvoinnin tuloslaskelma

Hyvinvointi-toimialan toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

50 Hyvinvointi							
SISÄISET JA ULKOISET YHT.	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	25 595 900	25 650 370	2 594 900	28 245 270	28 962 960	-717 690	102,5 %
306 MYYNTITUOTOT	7 546 550	7 455 720	320 000	7 775 720	7 876 833	-101 113	101,3 %
320 MAKSUTUOTOT	14 050 000	14 051 250	157 000	14 208 250	14 441 330	-233 080	101,6 %
330 TUET JA AVUSTUKSET	2 049 090	2 104 090	2 092 900	4 196 990	4 509 778	-312 788	107,5 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	1 950 260	2 039 310	25 000	2 064 310	2 135 019	-70 709	103,4 %
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-262 544 230	-262 598 700	-3 662 020	-266 260 720	-267 831 008	1 570 288	100,6 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-93 892 480	-94 536 850	-3 435 690	-97 972 540	-96 634 122	-1 338 418	98,6 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-131 141 080	-130 553 250	56 940	-130 496 310	-134 433 934	3 937 624	103,0 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 318 440	-5 333 056	-25 370	-5 358 426	-5 132 407	-226 019	95,8 %
470 AVUSTUKSET	-9 192 540	-9 175 840	-303 300	-9 479 140	-9 334 624	-144 516	98,5 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-22 999 690	-22 999 704	45 400	-22 954 304	-22 295 921	-658 384	97,1 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-236 948 330	-236 948 330	-1 067 120	-238 015 450	-238 868 047	852 597	100,4 %
ULKOISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	24 595 900	24 650 370	2 594 900	27 245 270	27 161 899	83 371	99,7 %
306 MYYNTITUOTOT	6 546 550	6 455 720	320 000	6 775 720	6 774 929	791	100,0 %
320 MAKSUTUOTOT	14 050 000	14 051 250	157 000	14 208 250	13 768 401	439 849	96,9 %
330 TUET JA AVUSTUKSET	2 049 090	2 104 090	2 092 900	4 196 990	4 509 778	-312 788	107,5 %
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	1 950 260	2 039 310	25 000	2 064 310	2 108 790	-44 480	102,2 %
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-221 706 230	-221 760 700	-3 662 020	-225 422 720	-226 376 297	953 577	100,4 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	-93 892 480	-94 536 850	-3 435 690	-97 972 540	-96 633 868	-1 338 672	98,6 %
430 PALVELUJEN OSTOT	-108 484 980	-107 897 150	56 940	-107 840 210	-111 178 695	3 338 485	103,1 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 318 440	-5 333 056	-25 370	-5 358 426	-5 130 107	-228 319	95,7 %
470 AVUSTUKSET	-9 192 540	-9 175 840	-303 300	-9 479 140	-9 330 725	-148 415	98,4 %
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-4 817 790	-4 817 804	45 400	-4 772 404	-4 102 903	-669 501	86,0 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-197 110 330	-197 110 330	-1 067 120	-198 177 450	-199 214 398	1 036 948	100,5 %
SISÄISET	KV 2019	KS	MR-MUUTOS	MUUTETTU TA	TP 2019	Ero	Tot-%
Toimintatuotot	1 000 000	1 000 000	0	1 000 000	1 801 062	-801 062	180,1 %
306 MYYNTITUOTOT	1 000 000	1 000 000	0	1 000 000	1 101 904	-101 904	1
320 MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	672 928	-672 928	
330 TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	
340 MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	26 229	-26 229	
	0	0	0	0	0	0	
370 VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakulut	-40 838 000	-40 838 000	0	-40 838 000	-41 454 711	616 711	101,5 %
400 HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	-255	255	
430 PALVELUJEN OSTOT	-22 656 100	-22 656 100	0	-22 656 100	-23 255 239	599 139	102,6 %
450 AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	-2 300	2 300	
470 AVUSTUKSET	0	0	0	0	-3 899	3 899	
480 MUUT TOIMINTAKULUT	-18 181 900	-18 181 900	0	-18 181 900	-18 193 018	11 118	100,1 %
	0	0	0	0	0	0	
Toimintakate	-39 838 000	-39 838 000	0	-39 838 000	-39 653 649	-184 351	99,5 %

Lasten, nuorten ja perheiden palvelualue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus (suluissa edellisen vuoden tiedo)	tuotot/kulut € ulkoiset
Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä palvelut: Neuvolatoiminta, Varhaiskasvatus ja varhaiserityiskasvatus sekä Esiopetus	lasta Äitiysneuvolat 279 (v. 2018; 326) Lastenneuvolat 2654 (2918) Varhaiskasvatus: - kunnallinen 1 640 (1641) - palveluseteli 328 (354) - yksityisen hoidon tuki 39 (55) Esiopetus (sis. ed.): - kunnallinen 438 (492) - yksityinen 39 (46) Kotihoidon tuki 462 (546) Päivähoidon osallistumisaste: 81 (66)	2 203 576/ -28 609 310
Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelut: Perusopetus, Lukiokoulutus, Oppilas- ja opiskelijahuolto, Iltapäivätoiminta, Alueellinen ja erityisnuorisotyö, Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Perusopetus oppilasta - alakoulut 3 343 (3 460) - yläkoulut 2 023 (1 996) Lukio-opetus 805 (850) Tuntikehys/opp.: 73,6 (73,7) Kurssit/opisk.: 1,8 (1,7) Iltapäivätoiminta 418 (405) Oppilaita/ koulupsykologi: 882 (901) Oppilaita/ Koulukuraattori 771 (788) Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon piirissä olevat oppilaat/opiskelijat: omat 6171 (6359) muut toisen asteen oppilaat 2494 (2219)	4 476 869 -62 938 124

Sisältö:	Laajuus (suluissa edellisen vuoden tiedot)	tuotot/kulut € ulkoiset
Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja erityispalvelut: Perhekeskus, Nuorisokeskus, Kohdennettu nuorisotyö, Nuorisotyöpaja, Lapsiperheiden sosiaalipalvelut	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut -lastensuojeluilmoitukset 1355 (1479) -avohuollon asiakkaat 2251 (2678) -sijaishuollon asiakkaat 1062 (1604) -jälkihuollon asiakkaat 790 (1117) -laitospalvelut 14 505 pv (23 218 pv) - Perhekeskusten käyntimäärät 17 867 (25 969) Ehkäisevä erityisnuorisotyön yksilöohjaus 61 (57) asiakasta, yksilötapaamiset 360 (312) kertaa ja muut kohtaamiset 6688 (1284) kertaa - koulujen teematunnit 2 190 (1284) kontaktia -päihdekasvatus 2077 (2205) Etsivän nuorisotyön (+Ohjaamo) kohtaamiset 5213 (3535) Toimintakeskus Harjula, vuokraukset 2389 (1 737) Nuorisotyöpaja Tuuma 90 (87) nuorta ja 107 933 (104 335) ohjaustuntia	841 474 -15 464 734
Palvelualueen johto (sis. hankkeet): palvelualuejohtaja, 3 palvelupäällikköä, erityisasiantuntija, kehittämisasiantuntija, erityissuunnittelija, 2 tvt-koordinaattoria, järjestelmäasiantuntija, tietohallintoasiantuntija, päiväkodin johtaja (palveluohjaus), asiakkuuspäällikkö	12,5 htv (13 htv) -palvelualueen atk-lisenssimaksut	1 242 952 -1 263 030

Toiminnalliset muutokset

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelualue jakautuu kolmeen palveluyksikköön: Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelut, Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelut sekä Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja erityispalvelut.

Palvelualueen toimintakate oli n. 100,6 milj. euroa (99,1 %), jossa alitusta muutettuun talousarvioon oli n. 0,9 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat n. 1,5 milj. eurolla (1,4 %) ja tulot n. 641 000 eurolla (6,9 %). Toimintakuluista alittuivat kaikki muut paitsi avustukset, jotka ylittyivät n. 220 400 euroa (4,6 %) johtuen Lape-hankkeeseen liittyneistä muiden kuntien maksuosuuksista, joihin on kate saaduissa tuissa ja avustuksissa. Palvelualueen toimintakate pieneni edelliseen vuoteen nähden lähes 3 milj. euroa (2,9%). Aiempana vuonna ylittyneen lastensuojelun kustannukset ylittyivät noin 400 000 euroa johtuen tulotavoitteen alittumisesta n. 300 000 eurolla. Lisäksi talousarviosta puuttui varaus perhehoitajien henkilösivukuluihin. Suhteessa edelliseen vuoteen toimintakate aleni 1,1 milj. euroa palaten jopa 2017 vuoden tasoa alemmaksi. Huomattavaa on, että lastensuojelun asiakaspalvelujen ostot alittuivat n. 600 000 eurolla ollen lähes 1,8 milj. euroa edellisvuotta pienemmät. Tätä selittää osin ostopalvelujen päättyminen Perhehoitoyksikkö Pihlajalta ja toiminnan käynnistäminen omana toimintana.

Vuoden 2019 aikana talousarvioon tehtiin toimintakatteen muutos kaupunginvaltuuston päätöksellä, mikä kasvatti palvelualueen toimintakatetta 735 100 euroa. Toimintakatteen muutosta selittivät seuraavat tekijät:

- talouden tasapainotusohjelman vaikutukset - 278 000 euroa,
- varhaiseläkemenoperusteisen eläkemaksun kohdentamisen korjaus 292 900 euroa

- määrärahasiirto hyvinvointijohtajan päätöksellä lasten, nuorten ja perheiden palvelualueelta työikäisten palvelualueelle pienensi toimintakatetta -750 000 euroa ja
- harkinnanvaraiset avustukset (hankkeiden ja projektien valtionavustukset) kasvattivat sekä toimintakuluja että -tuottoja 2 096 500 euroa.

Palvelualueella on jatkettu alueellisen työtavan kehittämistä, mitä on tukenut muun muassa oppisopimuksena toteutetut tuotekehittäjän erikoisammattitutkinnot. Tavoitteena on kaikkien alueella lasten ja nuorten parissa toimivien tiiviillä yhteistyöllä varmistaa varhaista tukea ja ehkäistä syrjäytymistä. Varhaiseen tuen havainnoimiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn pyrittiin myös käynnissä olleiden projektien ja hankkeiden avulla sekä jalkauttamalla ja vakiinnuttamalla jo aiemmin käynnistettyjä toimintamalleja, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyö ja K0- kiusaamisen vastainen työ. Lapset SIB-Lohja –hankkeen valmistelua on tehty tiiviisti yhdessä koko palvelualueen kanssa.

Kaupungin tuotteistamishanke käynnistyi vuoden 2019 lopulla. Muutoin palvelualue eteni tuotteistamisessa samassa aikataulussa muun kaupungin tuotteistusprosessin kanssa, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta hyödynnettiin joissain määrin Espoossa tehtyä tuotteistamistyötä.

Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelut

Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelut pysyivät talousarviossa: toimintakate oli noin 26,4 milj. euroa (99 %). Toimintatuotot alittuivat hieman (käyttö 97,4 %). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määräytyminen perustuu laissa määrättyjen periaatteiden ja tuloarvojen mukaan, joten tulojen arviointi talousarviovaiheessa on haastavaa. Myös toimintakulut alittuivat (käyttö 98,9 %). Toimintakulut alittivat talousarvion lukuun ottamatta henkilöstökuluja, jotka ylittivät noin 67 000 euroa (0,4 %).

Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelujen toimintakate pieneni edelliseen vuoteen nähden noin 965 000 euroa (3,5 %). Merkittävin selittävä tekijä on lapsimäärän väheneminen sekä käynnistetyt talouden tasapainottamistoimenpiteet. Lohjan lapsimäärä on laskenut kuluneiden vuosien aikana huomattavasti. Lasten määrän väheneminen on näkynyt varsinkin alle kouluikäisten lasten määrässä ja koskettaa palveluissa varsinkin neuvolaa ja varhaiskasvatusta. Neuvolakäyntien määrä on laskenut noin 8 % vuodesta 2018 vuoteen 2019. Varhaiskasvatuksessa tosin loppuvuodesta tapahtui osallistumisasteen nousu ja palveluseteliä käyttävien perheiden määrän pieneneminen aiheuttivat kolmen määräaikaisen lastenhoitajan palkkaamisen varhaiskasvatyksiköihin: Metsätähtiin Nummenkylään, Vieremän päiväkotiin ja Kartanonpuiston päiväkotiin. Varhaiskasvatuksesta ja neuvolatoiminnasta vähennettiin yhteensä 21 tehtävää lapsimäärän vähenemisestä ja toiminnan tehostamisen johdosta. Neuvolatoimintaan palkattiin neuvola- ja kouluterveydenhuollon varahenkilö sijaisjärjestelyiden joustavuuden parantamiseksi, mutta samanaikaisesti jätettiin täyttämättä yksi vapautunut terveydenhoitajan tehtävä.

Vuoden aikana vähennettiin talousarvioon sisältyneiden muutosten lisäksi osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä yksi päiväkodinjohtajan ja yksi terveydenhoitajan tehtävä (säästö yhteensä noin 90 000 euroa). Lisäksi tehostettiin resurssien käyttöä esiopetuksen ja iltapäiväkerhojen osalta, säästö 12 000 euroa. Harkinnanvaraisten aluejohtaja- ja monitoimijatalojohtajakorvausten (sekä varhaiskasvatus että koulut) poistuminen tuotti säästöä yhteensä 26 200 euroa. Yksi ryhmäperhepäivähoitajan tehtävä muutettiin ryhmäavustajan tehtäväksi 1.8.2019 alkaen.

Palveluverkon osalta tapahtui muutoksena, että Mäntynummen päiväkodin käyttö päättyi 1.8.2019 alkaen ja henkilöstö sekä lapset siirtyivät Onnen omenan ja Muijalan päiväkoteihin. Lintulan päiväkodin toinen ryhmä (Kivi-Lintula) siirtyi Moisio päiväkotiin 1.8.2019 alkaen Laurentiustalon ja Ojamon monitoimijatalon suunnittelu jatkuivat allianssimallilla koko vuoden ajan.

Vuosi oli haastava erityisesti varhaiskasvatuksessa johtuen kelpoisen henkilöstön saatavuuden vähydestä, sijaisten saatavuuden ongelmista ja lasten ja perheiden kasvaneesta tuen tarpeesta. Epävarmuutta yksiköihin on tuonut laskevien lapsimäärien lisäksi talouden tasapainotusohjelma. Yksiköissä innostavat sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikan ja laadun kehittäminen. Myös alueiden

moniammatilliseen hyvinvointityöhön kohdentuu odotuksia. Talouden tasapainottamisen johdosta maksullisiin koulutuksiin osallistumista on jouduttu rajaamaan. Hankerahoitusten avulla on pystytty kehittämään varhaiskasvatuksen laatua, tasa-arvoa ja pedagogiikkaa. Esimerkiksi Opetushallituksen Positiivisen diskriminaation edistämisen rahoituksella on mahdollistunut kieli- ja kulttuuriopettajan sekä varhaiskasvatuksen mentorin tehtävät ja arvioinnin kehittäminen. Lasten fyysistä aktiivisuutta on lisätty liikkuva varhaiskasvatus -hankkeessa. Yksiköissä on jatkettu työyhteisövalmennuksia asiakkuuspäällikön tuella. Lisäksi Digiagendan mukaisesti osana TVT- työskentelyä on painotettu osaamisen kehittämistä.

Huolimatta lapsimäärän pienenemisestä näkyy toiminnallisesti varhaiskasvatuksessa osallistumistaskeen nousu elokuusta marraskuuhun 69 prosentista 75 prosenttiin. Palvelusetelillä päivähoitoon sijoittuneiden lasten määrä laski alkuvuoden 380 lapsesta 35 lapsella vuoden loppuun. Alustavasti esiopetusikäluokka on saman suuruinen 2020-2021 kuin edellisenä toimintakautena. Syntyvyys oli vuonna 2018 noin 350 lasta, joista noin 55 % aloittaa yhden vuoden iässä varhaiskasvatuksen. Haasteita lähitulevaisuuteen tuo täysipäiväisen kokoaikaisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palautuminen syksyllä 2020 tilojen riittävyyden ja henkilöstön saatavuuden näkökulmista. Tämä tuo paineita myös talousarvioon varatun palvelusetelimäärärahan riittävyyteen.

Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelut

Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelut pysyivät talousarviossa: toimintakate oli noin 58,5 milj. euroa (98,9 %). Toimintatuotot alittuivat (käyttö 91,4 %), ollen kuitenkin edellisvuotta korkeammat. Myös toimintakulut alittuivat (käyttö 98,3 %). Toimintakulut alittivat talousarvion lukuun ottamatta sisäisiä palvelun ostoja, jotka ylittivät noin 67 000 euroa (0,5 %) ja avustuksia, jotka ylittivät noin 27 000 euroa johtuen jaettavista stipendeistä, joihin oli kate saaduissa tuissa ja avustuksissa.

Kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä peruspalvelujen toimintakate pieneni edelliseen vuoteen nähden noin 835 000 euroa (1,4 %). Talouden tasapainottamistoimenpiteenä syksystä käyttöön otettu uusi tuntikehyksen ryhmäperusteinen laskentakaava näkyi syksyn 2019 alusta henkilöstökulujen laskuna. Lukion tuntikehyksen leikkaus tuotti säästöä 27 500 euroa. Uusia ryhmiä ei perustettu A2 -kieleen 1.8.2019 alkaen, mistä syntyi säästöä noin 10 000 euroa sisältäen sekä materiaalin, opetuksen että kuljetukset.

Perusopetuksen tuntikehystä leikattiin 1.8.2019 alkaen 1,7 %:lla eli 186 vuosiviikkotunnilla. Uusi tuntikehyslaskentamalli otettiin käyttöön ja tuntijakoa muutettiin vastaamaan valtakunnan minimitasoa.

Huolimatta siitä, että henkilöstökulujen osalta yksikkö pysyi talousarviossa, on painetta henkilöstökuluihin aiheuttanut kaikenikäisten oppilaiden kasvanut tuen tarve. Jotta erityiskouluihin sijoituksilta vältettäisiin tai niitä pystyttäisiin siirtämään, on tukea pitänyt lisätä lapsen tai nuoren omaan oppimisympäristöön usein avustavaa resurssia lisäämällä. Opetusresurssia on kohdennettu vuoden aikana tarpeen mukaan siirtämällä resurssi toiseen kouluun. Yhteensä on jätetty täyttämättä neljä luokanopettajan vakinaista ja määräaikaista tehtävää. Lisäksi yksi tehtävä on täytetty määräaikaisena. Yhden tuntiopettajan tehtävä on jätetty täyttämättä ja toisen resurssi kohdennettu psykiatrisen sairaanhoitajan palkkaamiseen. Lisäksi on jätetty täyttämättä yksi vahtimestarin tehtävä. Talouden tasapainottamistoimenpiteistä sijaisten käytön tehostaminen tuotti säästöä 8 400 euroa ja opetustoimen johtamisjärjestelmän tarkastelu 10 000 euroa. Opetukseen liittyviä kuljetuksia vähennettiin noin 10 000 eurolla.

Vuokrakustannuksissa syntyi noin 650 000 euron säästö, koska Lohjan yhteislyseon lukion tilaelementtien vuokria alettiin periä täysimääräisinä vasta 1.9.2019 alkaen. Talousarviossa varaus oli koko vuodelle.

Osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä luovuttiin Vertikal Oy:n suoriteperusteisen budjetoinnin ohjelman Spb käytöstä, säästö 15 400 euroa.

Palveluyksikkö on osallistunut useisiin toimintaa tukeviin hankkeisiin muun muassa #uuttakoulua-, tasa-arvo-, Resetti-, varhennetun kielenopetuksen-, liikunta-, kerhoraha- ja Erasmus+ -hankkeet.

Me.koulu –hanke, jossa kehitettiin erityisesti syrjäytymistä ehkäiseviä toimenpiteitä, päättyi vuoden loppuun. Lisäksi Digiagendan mukaisesti osana TVT- työskentelyä on painotettu osaamisen kehittämistä. Kouluille on hankittu Chromebook- kannettavia tietokoneita työn sujuvoittamiseen sekä uusittu esitustekniikkaa. Robotiikkaosaamista on laajennettu systemaattisesti siten, että on tarjottu robotiikan oppisisältöjä aiempien viidesluokkalaisten lisäksi kolmasluokkalaisille. Lisäksi kiinteistöissä on tehty useita perusparannuksia muun muassa aurinkopaneelien asentaminen ja lukituksen uusiminen, vesikaton uusiminen sekä uudis- ja peruskorjaustöitä.

Kouluissa työilmapiiiri on pääsääntöisesti ollut varsin hyvä ja positiivinen. Uusien kouluyksikköjen valmistuminen tuo intoa ja yhteistyötä. Samanaikaisesti kuitenkin pienten yksiköiden epävarma tulevaisuus sekä talouden tasapainottamisohjelma luovat epävarmuutta. Koulutuksiin osallistumista on talouden tasapainottamisesta johtuen rajattu, joissakin yksiköissä ollut työyhteisövalmennusta asiakkuuspäällikön tuella.

Erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä oli vuonna 2019 554, kasvua edelliseen vuoteen oli noin 17 %. Tehostetun tuen piirissä puolestaan oli 718 oppilasta, kasvua edelliseen vuoteen noin 9 %. Oppilaiden tuen tarpeen kasvu edellyttää oppilashuollon prosessien kehittämistä, mikä onkin hyvässä vauhdissa. Haasteita tuottaa erityisesti henkilöstön saatavuuden haasteet, jotka osaltaan tuottavat suuria alueellisia eroja.

Tulevaisuuden haasteena on yhtä aikaa sekä oppilasmäärän väheneminen että toisaalta erityisen ja tehostetun tuen tarpeessa olevien oppilaiden määrän kasvaminen. Erityisesti pienissä yksiköissä tuntikehyksen niukkuus aiheuttaa ongelmia. Merkittävän muutoksen kouluverkkoon tuo Laurentius-koulun ja Ojamonharjun yhtenäiskoulun valmistuminen. Toiminnallisesti tämä tarkoittaa neljän kouluyksikön muuttoja, materiaalien uusimista ja henkilöstön siirtymistä uusiin yksiköihin.

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja erityispalvelut

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja erityispalveluiden yksikkö pysyi talousarviossa, toimintakate oli n.14,7 milj. euroa (99,7 %) huolimatta syksyllä toteutetusta 750 000 euron määrärahasiirrosta työikäisten palvelualueelle. Toimintatuottojen euromäärä alittui noin 330 000 eurolla ollen noin 780 000 euroa (70,4 %). Myynti- ja maksutuottoja saatiin arvioitua vähemmän, mikä myyntituottojen osalta selittyy sillä, ettei omasta paikkatarpeesta johtuen voitu myydä paikkoja muille kunnille Ojamon perhetukikeskuksesta niissä määrin kuin oli budjetoitu.

Toimintakulut alittuivat noin 370 000 euroa, ollen lähes 15,5 milj. euroa. Toimintakulut alittivat talousarvion lukuun ottamatta avustuksia, joissa ylitystä tuli noin 30 000 euroa.

Lapsiperheiden sosiaalityöhön perustettiin kaksi sosiaaliohjaajan virkaa perhehoitoon Perhehoitoyksikkö Pihlajan irtisanottua perhehoidon järjestämisen vuoden 2019 alusta alkaen sekä yksi johtavan sosiaalityöntekijän virka muutettiin Ojamon perhetukikeskuksen päällikön viraksi. Sosiaalipalveluissa on ollut edelleen jonkin verran vaihtuvuutta erityisesti sosiaaliohjaajissa. Kaikki sosiaalityöntekijöiden vakanssit saatiin vuoden aikana täytettyä. Vuoden aikana piti turvautua jonkin verran sijais- ja vuokratyövoiman käyttöön palvelujen toteuttamisen turvaamiseksi. Myös turvauksen käyttöä (vartija) on jouduttu jonkin verran käyttämään palvelujen tuottamisessa. Yksikön tilanne kuitenkin tasaantui vuoden loppua kohden johtavan sosiaalityöntekijän sekä Ojamon perhetukikeskuksen päällikön rekrytointien jälkeen.

Palveluyksikkö on ollut mukana useissa hankkeissa muun muassa taideprojektissa, etsivän nuorisotyön, nuorisotyöpajatoiminnan, Ohjaamo Lohja, digitaalisen nuorisotyön ja pienryhmätoiminnan – hankkeissa. Lisäksi on tehty muun muassa Ankkuri -toiminnan valmistelua.

LAPE- hanke toteutui suunnitellusti ja päättyi keväällä 2019. Hankkeen siltausta kohti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta on jatkettu maakunnallisessa ja kansallisessa perhekeskusverkostossa.

Nuorisokeskus on saavuttanut toiminnalleen asetetut tavoitteet. Asiakasmäärät ja nuorten kohtaamiset ovat kasvaneet. Kouluyhteistyö on kehittynyt ja tiivistynyt muun muassa K0- toiminnan ja katusovittelun myötä. Uusia toimintatapoja on kehitetty aktiivisesti huomioiden muun muassa jalkautuminen kauppakeskuksiin ja nuorten oleskelupaikkoihin. Ehkäisevä päihdetyö otettiin osaksi kaikkien nuorisotalojen arkea. Nuorisotyöpaja on pystynyt toiminnallaan vaikuttamaan merkittävästi nuorten työttömyyskehityksen kasvun laskemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Ohjaamo Lohja –hankkeen myötä toiminta on monipuolistunut entistä enemmän nuorten tarpeita vastaavaksi. Ohjaamo Lohja –hanke on toteuttanut kaikki ESR -hankkeelle asetetut tavoitteet. Se on saanut valtakunnallisesti tunnustusta erinomaisesta toiminnastaan, Lohjalla suhdeluku nuorten määrän ja Ohjaamon käyntiker-tojen välillä on valtakunnallista parhaimmistoa. Harjulan tiloja on tarjottu maksutta yhdistysten käyttöön ja näin säästetty yhdistyksille maksettavissa avustuksissa noin 13 000 euroa.

Varttivaltuustotoiminta ja nuorisovaltuustotoiminnan tukeminen ovat onnistuneet hyvin.

Alueellisessa nuorisotyössä toteutettiin kesällä 2019 päiväleirikokeilu. Se korvasi perinteiset Rausjärven leirikeskuksen leiriviikot. Kokeilu onnistui hyvin ja tarkoituksena on kesällä 2020 jatkaa päiväleiritöiminnan toteuttamista, mutta lisäksi myös yksi kesäleiriviikko tarjotaan Rausjärvellä suurleirinä nuorille.

Erityisesti lapsiperheiden sosiaalipalveluissa työyhteisön ilmapiiriin vaikutti vuoden aikana toteutuneet muutokset; esimiesorganisaation muutos ja alati kasvavat lastensuojelun lastensuojeluilmoitusten ja yhteydenottojen lisääntyminen sekä työyhteisön toimintakulttuurin haasteet sekä työprosessien ja työnkuvien epäselvyydet. Yksiköissä näkyi kuitenkin kiitettävällä tavalla kehittämismyönteisyyttä ja sitoutumista asiakaslähtöiseen toimintaan

Palvelualueen johto

Palvelualueen johdon osalta toimintakate ylittyi 5 % ollen noin 980 400 euroa. Toimintatuottoja ei talousarvioon oletettu kertyvän; kertymä oli 10 300 euroa. Toimintakulujen osalta ylitys oli noin 46 500 euroa. Suurin ylitys oli palveluiden ostossa n. 100 000 euroa. Palveluiden ostoihin ei oltu erikseen varattu määrärahaa. Palveluiden ostoissa suurin menoerä on ATK-palveluissa, josta on maksettu palvelualueen yhteisiä lisenssimaksuja.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin palvelualuejohtajan virka (säästö 23 000 euroa) ja yksi asiakkuuspäällikön virka, josta lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Toimenpide	Euroa
Palvelualuejohtaja 1.10.2019 alk.	23 000
Päiväkodin johtaja 1.1.2019 alk.	50 000
Teveydenhoitaja 1.1.2019 alk.	40 000
Asiakkuuspäällikkö 1.8.2019 alk. (33 % lanupe, 67 % sotelk)	9 200
Esipetuksen ja iltapäivätoiminnan resurssien yhdistäminen	12 000
Harkinnanvaraisten korvausten poistaminen	26 200
Opetustoiminnan johtamisjärjestelmän tarkastelu Routionmäen yhteisnaiskoulussa	10 000
Sijaistamisten tehostaminen/harkintaa sijaisten käytössä	8 400
Lukion tuntikehysleikkaus 1 % 1.8.2019 alk.	27 500
Spb-lisenssistä luopuminen	15 400
A2-kieleen ei uusia ryhmiä 1.8.2019 alk.	10 000
Opetukseen liittyvien kuljetusten tarkastelu	10 000
Yhdistyksille rahallisten avustusten sijaan maksuttomat käyttövuorot Harjulaan	13 000
Yhteistyön tehostaminen lastensuojelun, Husin ja varhaiskasvatuksen kesken.	kesken
Yhteensä v. 2019	254 700

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5000 Lasten nuorten ja perh.palv.al						
Tuotot	7 260 650	2 092 900	9 353 550	8 775 171	578 379	93,8
Kulut	-109 521 150	-1 357 800	-110 878 950	-109 264 166	-1 614 784	98,5
Netto	-102 260 500	735 100	-101 525 400	-100 488 994	-1 036 406	99
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5000 Lasten nuorten ja perh.palv.al						
Tuotot	7 260 650	2 092 900	9 353 550	8 715 357	638 193	93,2
Kulut	-77 058 650	-1 357 800	-78 416 450	-76 748 466	-1 667 984	97,9
Netto	-69 798 000	735 100	-69 062 900	-68 033 109	-1 029 791	98,5
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5000 Lasten nuorten ja perh.palv.al						
Tuotot	0	0	0	59 814	-59 814	*****
Kulut	-32 462 500	0	-32 462 500	-32 515 700	53 200	100,2
Netto	-32 462 500	0	-32 462 500	-32 455 886	-6 614	100

Työikäisten palvelualue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus (suluissa edellisen vuoden tiedot)	tuotot/kulut € ulkoiset
Terveysthuollon peruspalvelut: Lääkäri- ja hoitajapalvelut, geriatri- set, palvelut, kuntoutuspalvelut, suun tervetysthuolto	Avosairaanhoidotkäynnit: 102 019 (v. 2018: 105 278) Suun tervetysthuollon hammaslääkärikäyn- nit 34 588 (34 393) ja suuhygienistikäynnit 11 990 (10 786)	3 898 727 -20 675 540
Sosiaali- ja erityispaalvelut: Aikuissosiaalityö, toimeentulotuki, sosiaali- ja kriisipäivystys, sosiaali- asiamiespaalvelut, sosiaalinen kun- tutus, vammaispaalvelut, mielenter- veys- ja päihdepaalvelut	Toimeentulotuki-ruokakuntia 470 (500) Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivät 26 940 (25 217) Erityispaalveluiden asiakkaita 1628 (1 800) Eläkeselvitysprosessissa olevat 88 (ei suori- tetietoa v. 2018.)	2 933 637 -23 968 945
Työterveyshuollon paalvelut	Työterveyshoitajan ja –lääkärin vastaanotto käynnit 9 607 (9 660)	1 316 352 -1 241 199
Erikoissairaanhoido	Toimintakate/as.: -1 450,06 e/as (-1 291,44 e/as)	21 061 -66 696 236
Palvelualueen johto	3,5 htv -palvelualueen atk-lisenssimaksut	64 257 -1 044 363

Toiminnalliset muutokset

Työikäisten palvelualue jakautuu kolmeen yksikköön; tervetysthuollon peruspaalvelut, sosiaali- ja erityispaalvelut sekä työterveyskeskus. Lisäksi palvelualueelle kuuluu erillisenä erikoissairaanhoidon ostojen budjetillinen osuus.

Palvelualueen toimintakate oli noin 105,5 milj. euroa (102,9 %), jossa ylitystä talousarvioon oli noin 3 milj. euroa. Toimintakulut 113,6 olivat euroa (103,2 %) ylityksen ollessa 3,5 milj. euroa. Suurimmat ylitykset tulivat asiakaspaalveluiden ostoista erikoissairaanhoidossa ja vammaispaalveluissa yhteensä n. 3,8 milj. euroa. Perustervetysthuollon hoitotarvikkeiden ostot ylittyivät noin 151 000 eurolla ja luottotappiot, joihin ei ollut riittävää määrärahavarausta, noin 112 000 euroa. Lisäksi ylitystä tuli vammaispaalveluiden eläkekuluista 164 000 euroa, koska omaishoitajien sivukulut olivat jääneet budjetoimatta. Toimintatuotot olivat 8,2 milj. euroa (107,1 %) eli noin 550 000 euroa tavoitetta suuremmat: myyntituottoja sekä tukia ja avustuksia kertyi budjetoitua enemmän.

Vuoden 2019 aikana talousarvioon tehtiin toimintakatteen muutos kaupunginvaltuuston päätöksellä, mikä kasvatti palvelualueen toimintakatetta 1 360 770 euroa. Toimintakatteen muutosta selittivät seuraavat tekijät:

- talouden tasapainotusohjelman vaikutukset – 309 230 euroa,
- määrärahasiirto hyvinvointijohtajan päätöksellä lasten, nuorten ja perheiden palvelualueelta työikäisten palvelualueelle kasvatti toimintakatetta 750 000 euroa ja
- lisämääräraha 920 000 euroa kohdentuen tervetysthuollon peruspaalveluihin.

Henkilöstökulut alittuivat noin 40 000 euroa toteuman ollessa 99,7 %. Henkilöstökuluista henkilöstö-sivukulut kuitenkin ylittivät noin 140 000 euroa (103,5 %), mikä johtui omaishoitajien hoitopalkkioiden

sivukulujen puuttumisesta talousarviosta. Henkilöpalkat alittuivat kuitenkin vastaavasti 180 000 euroa (98,3 %).

Palvelujen ostoihin kului 92,3 milj. euroa (104,1%), jossa ylitystä oli noin 3,6 milj. euroa. Suurimmat ylitykset olivat asiakaspalvelujen ostoissa kuntayhtymältä 3,1 milj. euroa, mikä selittyy pääosin erikoissairaanhoidon kustannusten kasvulla. Muutoin palveluiden ostot ylittyivät muun muassa asiakaspalvelujen ostossa muilta kunnilta ja atk-palvelujen osalta. Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden ostoon kului noin 2,65 milj. euroa (106,9 %). Kustannukset ylittyivät hoitotarvikkeiden osalta yli 125 000 euroa. Avustuksiin kului 2,3 milj. euroa (89,3 %). Avustusten noin 280 000 alitus selittyy pääosin sekä ennaltaehkäisen ja täydentävän toimeentulotuen sekä vammaisille myönnettävien avustusten pienemmällä käytöllä. Muut toimintakulut olivat 1,7 milj. euroa (106,7 %). Kustannukset ylittyivät noin 106 000 euroa. Ylitys aiheutui budjetoitua suuremmista luottotappioista.

Tulokertymän ylitys liittyy myyntituottojen ylittymiseen palveluiden myynnissä muille kunnille tai kuntayhtymille noin 330 000 eurolla (7,1 %). Maksutuotot jäivät budjetoitua pienemmiksi erityisesti suun terveydenhuollon ja terveystakeskuskassujen osalta yhteensä noin 30 000 euroa. Avustusten osalta tulojen ylitys 200 000 eurolla (11,9 %) liittyy pakolaiskorvausten ja kuntouttavan työtoiminnan valtionkorvausten budjetoitua suuremmasta määrästä. Muut toimintatuotot ylittyivät 17,7 % eli yhteensä noin 50 000 euroa johtuen pääosin vuonna 2018 toteutetun henkilökohtaisen budjetin valinnanvapauskokeilu –hankkeen maksatuksista.

Merkittävää palvelualueen talouden näkökulmasta oli erikoissairaanhoidon kustannusten ylittyminen noin 2,9 milj. eurolla. Ilman erikoissairaanhoidon työikäisten palvelualueen ylitys ollut noin 146 000 euroa (0,4 %).

Loppuvuodesta käynnistettiin sosiaali- ja terveystalvelujen osalta tuotteistaminen, jossa hyödynnettiin joissain määrin Espoossa tehtyä tuotteistamistyötä.

Työikäisten palvelualue oli mukana Uudenmaan sote- valmistelussa alkukevääseen 2019 saakka. Yhteistyötä jatkettiin Espoon johdolla Läntisen Uudenmaan kuntien kanssa valmistellen yhteisiä hankintoja kuljetustalvelujen, vammaisten asumistalvelujen, mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumistalvelujen osalta. Espoo tuotti matalan kynnyksen sosiaali- ja kriisipäivystystalvelut koko alueelle vuoden alusta alkaen.

Investointimäärärahat hieman alittuivat. Määrärahoja käytettiin yksiköiden välttämättömiin laite- ja kalustohankintoihin.

Terveydenhuollon perustalvelut

Terveydenhuollon perustalvelut ylittivät muutetun talousarvion noin 166 000 eurolla (toteuma 101,0 %). Vuoteen 2018 verrattuna palveluyksikön toimintakate pieneni 460 000 euroa eli 2,7 %.

Toimintatuotot olivat noin 3,9 milj. euroa (102,4%). Myyntituotot ylittyivät noin 265 000 euroa muiden kuntien maksamien tulojen sekä koulutuskorvausten osalta (toteuma 129,3 %). Maksutuotot jäivät tavoitteesta noin 215 000 euroa (92,3 %). Tätä selittää pääosin suun terveydenhuollon henkilöstön pitkät poissaolot sekä talouden tasapainottamistoimenpiteisiin liittynyt lisätöiden lakkautus, joiden vuoksi asiakasmaksutulojen kertymä jäi odotetusta. Terveystasemilla sekä kuntoutustalveluissa päästiin maksutuottotavoitteisiin. Tukia ja avustuksia saatiin 9000 euroa budjetoitua enemmän.

Toimintakulut olivat noin 20,7 milj. euroa (101,1 %) ylityksen ollessa noin 220 000 euroa. Henkilöstökulut noin 10 milj. euroa (100,4 %) ylittyivät noin 37 000 euroa johtuen muun muassa sijaisten kasvaneesta käytöstä. Talvelujen ostot noin 7 milj. euroa (99,7 %) pysyivät muutetussa talousarviossa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät noin 125 000 euroa (105,2 %) hoitotarvikkeiden lisääntyneestä käytöstä johtuen. Hoitotarvikekustannuksissa kasvua edelliseen vuoteen oli noin 116 000 euroa eli noin 5 % eli talouden tasapainotusohjelmassa ollut tavoite ei toteutunut. Kaikissa yksiköissä lean-tyyppinen kehittäminen vakiintui kehittämistyön rutiiniksi, mikä vaikutti suotuisasti kustannuskehitykseen.

Pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittelyjä tehtiin yhteistyössä sosiaalisen kuntoutuksen kanssa. Yhteensä eläkeselvittely käynnistettiin 88 henkilölle, eläkehakemuksia lähti 39 ja myönteisiä eläkepäättöksiä saatiin yhteensä 10 kpl. Eläkeselvittelytyöskentelyä jatketaan vuonna 2020. Toimintaa varten saatiin uusi osa-aikainen, määräaikainen lääkärin vakanssi sekä osa-aikainen terveydenhoitajan vakanssi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) päätöksellä osa Lohjasta tuli puutiaisaivokuumeen riskialueeksi. Valtion kustantamat rokotukset sujuivat hyvin ja asiakaslähtöisesti. Kiirevastaanoton tilojen peruskorjaus Lohjan sairaalan kiinteistössä kaupungin osittaisella rahoituksella valmistui kesällä 2019. Samassa yhteydessä hoitohenkilöstön työkiertoa Keskustan terveysaseman ja kiirevastaanoton kesken muutettiin. Muutos paransi sekä työtyytyväisyyttä että hoitoprosessien jatkuvuutta. Sosiaalityö sekä huumeita käyttäville ja heidän omaisilleen tarkoitettu neuvontapiste Helppi alkoivat tarjota palveluja Keskustan terveysasemalla edistäen näin hyvää sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota.

Terveyspalvelujen avosairaanhoidossa vapautui toinen osastonhoitajan tehtävä, jonka seurauksena käynnistettiin selvitys yksikön tarkoituksenmukaisesta johtamisjärjestelmästä tulevaisuudessa. Muutokseen liittyi myös koko hoitohenkilökunnan työnkuvien selvitys sekä uudelleen roolitus. Talouden tasapainotusohjelmaan liittyen irtisanottiin joitakin ICT-järjestelmiä, joista kertyi säästöä yhteensä 19 800 euroa.

Pusulan, Karjalohjan ja Sammatin terveysasemien lääkäri- ja hoitajapalvelujen toinen sopimusvuosi Mehiläinen Oyj:n kanssa sujui hyvin. Ulkoistukseen liittyviä yhteistyö/johtoryhmätapaamiset ovat toteutuneet säännöllisesti vuoden aikana. Ulkoistettujen terveysasemien palvelu on toteutunut sopimuksen mukaisesti ja palaute on pääosin ollut hyvä. T3 aika (kolmas vapaa aika) on koko vuoden ollut erinomaisella tasolla alle 7,2 päivää. Omilla terveysasemilla T3 aika on ollut keskimäärin 18 päivää, fysioterapiaan 6 päivää ja suun terveydenhuoltoon 108 päivää. Ulkoistetuilla terveysasemilla Roidu-asiakastytytyväisyysmittauksen NPS luku on ollut 86,96. Omilla terveysasemilla luku on ollut keskimäärin 89.

Ikääntyneiden asumispalvelujen ja Länsi-Lohjan (Karjalohja, Sammatti, Nummi ja Pusula) alueen kotihoidon lääkäripalvelujen kilpailutus toteutettiin vuoden aikana. Palveluntuottajaksi valittiin Pihlajalinna Oy. Kilpailutuksen tuottama hintataso oli aiempaa edullisempi ja tuotti talouden tasapainottamisohjelman mukaisen säästötavoitteen 13 000 euroa.

Toimintavuotta hankaloitti sekä henkilöstön poissaolot että erityisesti hammashoitajien heikko saatavuus. Suun terveydenhuollon ylihammaslääkäri vaihtui vuoden aikana. Suun terveydenhuollon päivystysyksikön ja Lohjan sairaalan yhteistyö alkoi osastolla olevien erikoissairaanhoidopotilaiden kiireellisessä ja infektiotokushoidossa. Suun terveydenhuollossa noin 1,5-vuotta kestänyt koko henkilökunnan työhyvinvointiprojekti saatettiin loppuun keväällä 2019.

Osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä lopetettiin alkuvuodesta suun terveydenhuollon lauantavastaanotot ja myöhemmin syksyllä resurssien niukkuudesta johtuen ei-lakisääteinen aikuisten määräaikaistarkastusten kutsujärjestelmä. Muutokset hillitsivät kustannuskehitystä, mutta talouden tasapainotusohjelman mukaisia säästöjä ei saavutettu.

Kuntoutuksen talousarvio oli 2019 vuodelle noin 1,7 milj. euroa. Toteuma alittui noin 210 000 euroa (87,7 %). Talousarviossa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineisiin ja niiden korjauksiin oli varattu yhteensä noin 380 000 euroa, mikä alittui lähes 100 000 eurolla. Merkittävää oli varastonhallinnan ja apuvälineprosessin kehittäminen. Myös ostopalveluna hankittavien terapioiden käyttö väheni edellisestä vuodesta ja näin ollen palvelujen ostot alittuivat suhteessa talousarvioon. Ikääntyneiden palveluiden tehostetun kotikuntoutuksen yhteistyöllä oli tähän suotuisa vaikutus.

Sosiaali- ja erityispalvelut

Työikäisten sosiaali- ja erityispalvelujen toimintakate oli noin 21 milj. euroa (101,1 %). Ylitystä oli noin 226 000 euroa. Palveluyksikön toimintatuotot olivat noin 2,9 milj. euroa (toteutuma 120,1%) ja toimintakulut noin 24 milj. euroa (toteutuma 103,1 %) ja toimintakate 21 039 608 euroa (toteutuma 101,1%).

Aikuissosiaalityön toimintakate oli noin 663 000 euroa (toteutuma 85,7 %), toimentulotuen noin 165 000 euroa (76,1 %), sosiaali- ja kriisipäivystyksen noin 290 000 euroa (111,1%), sosiaalisen kuntoutuksen noin 870 000 euroa (102,8%), vammaispalvelujen noin 16,1 milj. euroa (104,1%) ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen noin 2,9 milj. euroa (90,7%).

Aikuissosiaalityössä, sosiaalisessa kuntoutuksessa, vammaispalvelussa ja mielenterveys- ja päihdepalveluissa toimintatuotot ylittivät talousarviovarauksen muun muassa kasvaneiden kotikuntakorvausten ja maksutuottojen johdosta. Lisäksi saatiin budjetoitua enemmän kuntouttavan työtoiminnan ja pakolaistoiminnan korvauksia. Toimintakulut ylittyivät avustuksia lukuun ottamatta kaikissa menolajeissa. Henkilöstökulujen osalta ylitys johtui talousarviosta puuttuneista omaishoitajien sivukuluista. Sosiaalisessa kuntoutuksessa aiheutui menojen ylitystä lähes 25 000 euroa johtuen kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän kasvusta ja sen vaikutuksesta ostopalvelujen sekä avustusten määrään. Vastaavasti kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän kasvu tuotti säästöä Elinvoima-toimialan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuissa. Vammaispalveluissa palvelujen ostojen ylitys oli hieman yli miljoona euroa, johtuen pitkälti lakisääteisestä kehitysvammahuollon laitoshuollon purusta ja sen aiheuttamasta velvoitteesta järjestää korvaavat asumispalvelut, jotka ovat laitoshoidon kalliimpia palveluja sekä aikaisemmin laitoshuoltoon sisällytynyt päivätoiminta. Vastaavasti vammaispalveluissa syntyi säästöjä henkilökohtaisen avun kustannuksissa noin 22 000 euroa ja kuljetuspalveluissa lähes 160 000 euroa. Kuljetuspalvelujen menokehitykseen vaikutti osittain palvelun huono saatavuus. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen menojen ylitys noin 30 000 euroa johtui osin henkilöstövajauksesta johtuvista ylityskuluista Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä sekä kaupungin oman psykososiaalisen tuen päivystyskuluista.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyi 1.1.2019 valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirien hoidettavaksi. Yksiköllä on osa-aikainen palvelupiste Lohjalla. Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys ja koko-aikainen kriisipäivystys siirtyi 1.1.2019 alkaen Perusturvakuntayhtymä Karviaiselta Espoon kaupungin hallinnoiman Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen hoidettavaksi. Vastaavasta ajankohdasta lakkautettiin kriisipäivystyspalvelujen osto Hyvinkään Mielenterveysseura ry:ltä. Vuoden aikana kaupungin oman psykososiaalisen tuen ryhmän toiminta sovitettiin Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimintaan ja virka-ajan ulkopuolinen päivystysvelvoite poistettiin ryhmältä. Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksellä on osa-aikainen työpiste Lohjan sairaalan tiloissa.

Lohjan kaupunki aloitti yhteistyössä Kulttuurilla kaikille -järjestön kanssa Kaikukortti-hankkeen 1.3.2019. Kaikukortti mahdollistaa vähävaraisille sosiaalipalvelujen asiakkaille maksuttoman kulttuuri- ja liikuntapalvelujen käytön erikseen sovitussa kohteissa. Aloitussvaiheessa Kaikukorttia jaettiin muun muassa aikuissosiaalityön, sosiaalisen kuntoutuksen ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaille sekä lisäksi eri lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluyksiköissä. Toiminta jatkuu vuonna 2020.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen lakisääteiseen Kanta-siirtoon valmistauduttiin järjestämällä sosiaalihuollon ammattihenkilöstölle määrämuotoisen kirjaamisen ja asiakirjahuoltoon liittyvää koulutusta ja valmistelutyötä koko kaupungin tasolla sekä siirtämällä vammaispalvelujen vanhat asiakasasiakirjat vuosilta 2007-2018 Kantaan.

Sosiaali- ja erityispalvelujen toiminnassa pyrittiin kauttaaltaan vahvistamaan omaa palvelutuotantoa, helpottamaan palvelujen saatavuutta sekä jalkauttamalla palveluja että ajanvarauksettomilla vastaanoitoilla. Aikuissosiaalityö osallistui säännöllisesti Nuorten Ohjaamon työskentelyyn. Sekä aikuisosiaalityöllä että päihdeklinikan henkilöstöllä oli osa-aikaista vastaanottoa Keskustan terveysasemalla. Päihdekliniikka aloitti myös matalan kynnyksen ajanvarauksettoman vastaanoton kerran viikossa. Tehostamalla päihdeklinikan avopalveluja pystyttiin vähentämään laitoshuollon tarvetta sekä aloittamaan uusia hoitomuotoja kuten opioidiavusteisen avovieroituksen ja korvaushoidon avoaloituksen.

Sosiaalinen kuntoutus muutti 1.10.2019 alkaen uusiin kokonaiskustannuksiltaan edullisempiin toimintoihin. Sosiaalisen kuntoutuksen ja terveyspalvelujen yhteistyönä aloitettiin pitkäaikaistyöttömien eläkeohjaus- ja selvitystyö. Lohjan kaupungin, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Suomen Punaisen Ristin Helsingin osaston kesken sovittiin ilman huoltajaa maahan tulleiden alaikäisten lasten ja nuorten perheryhmäkodin asiakaspaikkojen tarveperusteisesta vähentämisestä 21 asiakaspaikasta 14 asiakaspaikkaan.

Vammaispalvelut osallistuivat Länsi-Uudenmaan kuntien yhteisten kilpailutusten valmisteluun/ kilpailutukseen kuljetuspalvelujen ja vammaisten ympärivuorokautisen asumisen tuen osalta. Mielen-terveys- ja päihdepalvelut osallistuivat päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen kilpailutukseen, jonka sopimuskausi alkoi 1.1.2020.

Vammaispalveluissa määräaikainen kehitysvammaisten asumisen keventämisprosessi päättyi ennen vuoden loppua kesällä 2019 työntekijän siirryttyä toisen työnantajan palvelukseen. Sosiaalisessa kuntoutuksessa työhönvalmentajan palveluja pystyttiin tarjoamaan henkilöstövajeen vuoksi vain osan vuotta ajalla 23.4.-27.8.2019 ja 9.9.-15.12.2019.

Työterveyskeskus

Työterveyskeskus jatkoi alueellista yhteistyötä suunnitellen työterveyshuollon yhtiöittämistä. Yhtiöittämisen odotettiin etenevän Kevan kesällä 2018 perustamien kahden työterveyshuollon yhtiön myötä. Valmistelu Taimi-yhtiön osalta ei edennyt sellaisella nopeudella ja varmuudella, että Lohjan kaupunki olisi voinut luottaa sen olevan toimiva yhtiö 1.1.2020. Tästä syystä käynnistettiin selvittely muista vaihtoehdoista. Parhaalta vaihtoehdolta vaikutti liittyminen Keski-Uudenmaan työterveysyhtiöön. Valtuusto päätti 13.11.2019 § 110 työterveyshuollon siirtämisestä Keski-Uudenmaan Työterveys ja Uudenmaan Työterveys osakeyhtiöille.

Yksikön toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat toimintavuoden aikana. Yksikön toimintaan vaikutti vuoden lopulla merkittävästi yhtiöittämisen valmistelu. Se eteni hallitusti siten, etteivät muutokset näkyneet kielteisinä asiakkaille. Talousarvioon asetettu tuotto tavoite toteutui verrattuna vuoden 2018 talousarvioon, mutta oli vain 8 000 euroa suurempi kuin tilinpäätöksessä 2017. Yksikön toimintatuotot jäivät tavoitteesta hieman alle 50 000 euroa (toteuma 96,6 %) ja toimintakulut alittuivat hieman yli 150 000 euroa (toteuma 89,0 %). Työterveyskeskuksen tulos oli positiivinen.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon osalta vuoden aikana toteutui useita yhteisiä kehittämishankkeita muun muassa keskitetyn apuvälineyksikön selvitys. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiohanke käynnistyi syyskuussa 2019 yhteistyössä HUS psykiatrian, Perusturvakuntayhtymä Karvaisen ja Lohjan kaupungin (terveyspalvelut ja mielenterveys- ja päihdepalvelut) kesken. Tavoitteena on mielenterveys- ja päihdetyön kehittäminen rajapinnoilla, kustannustehokkaasti järjestetyt oikea-aikaiset ja tehokkaat hoito- ja kuntoutusprosessit asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseksi. Integraatiohankkeen tueksi ja päihdepsykiatrisen osaamisen vahvistamiseksi perustasolla tullaan järjestämään myös päihdepsykiatrista koulutusta vuoden 2020 aikana. Lisäksi vuoden aikana toteutettiin yhteiset valmiusharjoitukset ja käynnistettiin sairaala-alueen valmiussuunnitelman päivitystyö.

Erikoissairaanhoidon vuoden 2019 talousarvioon varatut määrärahat ylittyivät n. 2,9 milj. eurolla. Toteutunut käyttö on 6,9 milj. euroa (11,6 %) enemmän kuin v. 2018. Vuoden 2019 talousarvioon varattiin määrärahaa runsaat 2 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018, mutta näin suureen käyttöön ei osattu varautua. HUS laskutti jäsenkunnilta vuonna 2019 palveluiden käytöstä kaikkiaan 99,9 milj. euroa eli 6,0 % yli alkuperäisen talousarvionsa. Lohjan lisälaskutus oli vuoden aikana yhteensä lähes 4 milj. euroa.

Palautusta Lohjan kaupunki sai kalliin hoidon tasauksesta yht. 2,6 miljoonaa euroa, josta ennakkoa Lohja oli maksanut noin 1,3 miljoonaa euroa. Ensihoidon kustannukset alittuivat noin 205 000 euroa budjetoidusta.

Palvelualueen johto

Palvelualueen johdon osalta toimintakate alittui noin 140 000 euroa eli 12,5 % ollen noin 980 000 euroa. Toimintatuottoja kertyi noin 25 000 budjetoitua enemmän johtuen valinnanvapaushankkeen maksatuksista (toteuma 160,7 %). Toimintakulujen osalta alitus oli noin 116 000 euroa (toteuma 90,0 %).

Maakunta- ja soteuudistuksen kariuduttua selvitystyössä olleet työntekijät palasivat vakituiseen työhönsä. Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin palvelualuejohtajan virka (säästö 60 000 euroa) ja yksi asiakkuuspäällikön virka, josta työikäisten palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Toimenpide	Euroa
Palvelualuejohtaja 1.7.2019 alk.	60 000
Asiakkuuspäällikkö 1.8.2019 alk. (33 % lanupe, 33 % työik. Ja 34 % ikäant.)	9 200
Laurinkatu 34 vuokratiloista luovutaan	5 400
Määräaikainen vakanssi vuodelle 2019 sosiaalihjaaja ei sosiaalityöntekijä	11 210
Asumispalvelujen ostojen selvitysprojetin määräaikaisen työntekijän työsuhdetta ei jatketa, 1.9.2019 alk	12 000
Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun käytön säännöllinen seuranta ja ohjeiden vastaiseen käyttöön puuttuminen	6 000
Päihdehuollon laitospäästösjaksoissa KELAn hyväksymien hoitopaikkojen ensisijaisuus	12 000
Suun th vuokratyövoiman käytön lopettaminen	40 000
Tarveaineprosessin sujuvoittaminen	1 000
Kuntoutuksen(kaikkien toimintojen) prosessien tehostaminen lean mallin mukaisesti, minkä seurauksena työn tehostuminen.	10 000
Avosairaanhoidon laboratorio - ja kuvantamistutkimusten käytön tarkastelu ja ohjaus tiukempiin kriteereihin	5 000
Vieritestilaitteiden käytön prosessin kriittinen arviointi	3 000
Avosairaanhoidon leasing-autosta luopuminen	3 000
Terveysasemien hoitotarvike- ja lääkevalikoiman karsiminen aloitettu	1 000
Oikomishoidon resurssin vähentäminen	10 000
Sähköisistä tukipalveluista luopuminen suun terveydenhuollossa	19 800
Lisätöiden voimakas rajaaminen suun th	160 000
Osasta kuntouttavan työtoiminnan ruokarahoista luovutaan	33 700
Avotyöstä palkkatyöhön siirtyminen, tarjotaan työvalmentajaa pidemmälle ajalle	1 500
Psykiatrisen hoidon ja kehitysvammapsykiatrian yhteistyön tiivistäminen	16 190
Mahistalo siirtyy kaupungin omaan yksikköön	10 000
Erikoissairaanhoidon käytön vähentäminen: lähetekäytäntöjen kriittinen tarkastelu	5 000
Erikoissairaanhoidon käytön vähentäminen: omien aukioloaikojen pidentäminen kiirevastaanotto (avosh)	2 000
Yhteensä v. 2019	437 000

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5400 Työikäisten palvelualue						
Tuotot	7 489 820	200 000	7 689 820	8 234 033	-544 213	107,1
Kulut	-108 541 250	-1 560 770	-110 102 020	-113 626 283	3 524 263	103,2
Netto	-101 051 430	-1 360 770	-102 412 200	-105 392 250	2 980 050	102,9
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5400 Työikäisten palvelualue						
Tuotot	6 489 820	200 000	6 689 820	7 137 902	-448 082	106,7
Kulut	-105 604 150	-1 560 770	-107 164 920	-110 397 005	3 232 085	103
Netto	-99 114 330	-1 360 770	-100 475 100	-103 259 103	2 784 003	102,8
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5400 Työikäisten palvelualue						
Tuotot	1 000 000	0	1 000 000	1 096 131	-96 131	109,6
Kulut	-2 937 100	0	-2 937 100	-3 229 278	292 178	109,9
Netto	-1 937 100	0	-1 937 100	-2 133 147	196 047	110,1

Ikääntyneiden palvelualue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus (suluissa edellisen vuoden tiedot)	tuotot/kulut € ulkoiset
Palveluohjaus ja kotona asumisen tuki: Palveluohjaus, ostopalvelut, kotiutustiimi, omaishoidontuki, henkilöstöresurssiyksikkö, veteraanipalvelut, kotihoito, kotihoidon tukipalvelut, päivätoiminta, tuettu asuminen	75 vuotta täyttäneitä (31.12.2018): 4416 (v. 2017: 4301) 31.12.2019 tietoja ei ole vielä saatavissa Omaishoidon tuen asiakkaita: 218 (215) Ostopalvelupaikkoja: 180 (180) Säännöllisen kotihoidon asiakkaita: 579 (550) muutettu raportointitapaa (aiemmin 30.11 tilanteen mukainen, nyt keskimäärin/kk)	5 151 973 -22 121 410
Kuntoutus ja hoiva: asumispalvelut, vanhainkoti ja osastot	Osasto-, vanhainkoti- ja palveluasumisen paikkoja yhteensä 410 (421)	6 801 783 -21 341 819
Palvelualueen johto	4,5 htv - palvelualueen atk-lisenssimaksut	0 -1 800 122

Toiminnalliset muutokset

Ikääntyneiden palvelualue koostui kahdesta palveluyksiköstä: palveluohjaus ja kotona asumisen tuki sekä kuntoutus ja hoiva.

Palvelualueen toimintakate oli noin 33 milj. euroa (96,9 %), jossa alitusta muutettuun talousarvioon oli noin 1,1 milj. euroa. Suhteessa vuoteen 2018 toimintakate pieneni lähes 2,2 milj. euroa eli noin 6

% Toimintakulut olivat noin 45 milj. euroa (99,3 %) alituksen ollessa noin 300 000 euroa. Toimintatuotot olivat noin 12 milj. euroa (106,7 %) eli noin 750 000 euroa tavoitetta suuremmat.

Vuoden 2019 aikana talousarvioon tehtiin toimintakatteen muutos kaupunginvaltuuston päätöksellä, mikä kasvatti palvelualueen toimintakatetta 441 450 euroa. Toimintakatteen muutosta selittivät seuraavat tekijät:

- talouden tasapainotusohjelman vaikutukset -577 828 euroa,
- varhaiseläkemenoperusteisen eläkemaksun kohdentamisen korjaus -80 700 euroa,
- lisämääräraha 1,1 milj. euroa.

Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion noin 620 000 euroa toteuman ollessa 97,5 %. Palvelujen ostoihin kului noin 14 milj. euroa (103,4 %), jossa ylitystä oli noin 465 000 euroa. Suurimmat ylitykset olivat sosiaali- ja terveyspalvelujen ostoissa, jotka kasvoivat veteraanipalvelujen osalta valtiokonttorin lisättyä veteraaneille korvattavia palveluja. Lisäksi asiakaspalvelujen ostot ja kotikuntakorvaukset olivat budjetoitua suuremmat. Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden ostoon kului noin 670 000 euroa (98,9 %). Kustannusten alitusta selittää talouden tasapainotustoimenpiteet. Avustuksiin kului noin 2 milj. euroa (96,0 %). Avustusten noin 85 000 alitus selittyy pääosin sekä omaishoidon tuen palkkioiden että palvelusetelin hieman budjetoitua pienemmällä käytöllä. Muut toimintakulut olivat 3,7 milj. euroa (98,2 %). Kustannukset alittuivat noin 67 000 euroa sekä laitteiden että autojen vuokratulujen osalta.

Tulokertymän ylitys liittyy myyntituottojen ylittymiseen palveluiden myynnissä muille kunnille tai kuntayhtymille noin 45 000 eurolla (3,1 %) erityisesti vuodeosastotoiminnan osalta. Maksutuotot ylittyivät noin 390 000 sekä asumispalvelujen että kotihoidon asiakasmaksujen osalta. Avustusten osalta tulojen ylitys noin 350 000 eurolla (77,0 %) liittyy valtiokonttorin veteraaneille kohdennettujen avustusten budjetoitua suuremmasta määrästä. Muut toimintatuotot alittuivat hieman alle 30 000 eurolla (toteuma 98,4 %) johtuen pääosin asumispalvelujen asuntojen vuokrauksessa olleesta vaihtelusta.

Ikääntyneiden palvelualue oli mukana Uudenmaan sote- valmistelussa alkukevääseen 2019 saakka. Yhteistyötä jatkettiin Espoon johdolla Läntisen Uudenmaan kuntien kanssa valmistellen yhteisiä hankintoja muun muassa ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen osalta.

Lohjan kaupunki valittiin Ikäinstituutin kolmivuotiseen Voimaa vanhuuteen – ohjelmaan mukaan. Ikäinstituutin koordinoima Voimaa vanhuuteen -mentorointiohjelma tarjoaa hyviä käytäntöjä liikunta-neuvonnasta, ryhmäliikunnasta ja ulkoilusta. Terveysliikunta kohdennetaan kotona vielä itsenäisesti asuville, mutta toimintakyvyltään jossain määrin heikentyneille iäkkäille (75+), jotka liikkuvat terveytensä näkökulmasta liian vähän. Ohjelman puitteissa järjestettiin yhteistyössä Lohjan Liikuntakeskuksen ja alueen yhdistysten kanssa tapahtumia ikääntyneille, ulkoiluystäväkoulutuksia, vie vanhus ulos- tapahtumia ja vertaisohjattua kuntosalitoimintaa.

Kevään aikana saatiin päätökseen valmistelutyö Hyvää ikää Lohjalla - Suunnitelma ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemiseksi 2019-2022. Suunnitelma linjaa painopisteet, että Lohjalla voi ikääntyneenä elää hyvää elämää.

Palvelualueen työilmapiiri koettiin pääsääntöisesti hyvänä. Erityisesti kesäaikaan sijoittuneet henkilöstön saatavuuden haasteet sekä talouden tasapainotusohjelman aiheuttamat paineet kuormittivat toimintayksiköitä.

Loppuvuodesta käynnistettiin sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta tuotteistaminen, jossa hyödynnettiin joissain määrin Espoossa tehtyä tuotteistamistyötä.

Investointimäärärahojen käyttö toteutui suunnitelman mukaan. Määrärahoja käytettiin yksiköiden välttämättömiin laite- ja kalustohankintoihin.

Palveluohjaus ja kotona asumisen tuki

Palveluohjauksen ja kotona asumisen tuen toimintakate oli noin 16,7 milj. euroa (93,6 %). Toimintatuottoja tuli noin 5,2 milj. euroa (119,5 %) yhteensä noin 850 000 euroa budjetoitua enemmän. Toimintatuottojen ylitystä selittää asiakasmaksutuottojen kasvu sekä valtiokonttorin maksamat veteraanipalvelujen korvaukset. Talouden tasapainotusohjelmaan sisältynyt tukipalvelumaksujen nostaminen vaikutti tulokertymän kasvuun noin 20 000 euroa. Toimintakulut olivat lähes 22 milj. euroa (98,7 %). Kulut alittuivat palvelujen ostoa lukuun ottamatta muiden menolajien osalta. Palvelujen ostot ylittyivät noin 350 000 euroa sosiaali- ja terveystalouden ostoissa, jotka kasvoivat veteraanipalvelujen osalta valtiokonttorin lisättyä veteraaneille korvattavia palveluja. Lisäksi asiakaspalvelujen ostojen ja kotikuntakorvausten kustannukset olivat budjetoitua suuremmat. Hälytysrahojen käyttö kasvoi vuoden aikana johtuen henkilöstön saatavuuden ongelmista.

Tehostettu kotikuntoutus vakiinnutettiin vuoden alusta kokeilujakson jälkeen osaksi kotiutustiimiä. Toiminnan vakiinnuttamisen ja henkilöstövahvuuden lisääntymisen myötä toiminta laajentui koko Lohjan alueelle. Tehostetun kotikuntoutuksen tavoitteena on ollut nopeuttaa asiakkaiden/potilaiden kotiutumista ja mahdollistaa kuntoutuminen tutussa kotiympäristössä.

Talousarvion mukaisesti kotihoidon lisäresurssit kohdennettiin siten, että Routio-Keskustan kotihoitoon alueelle lisättiin yksi lähihoitajan toimi ja kotihoitoon kohdennettua ostopalvelumäärärahaa hyödynnettiin kilpailutetuilta palveluntuottajilta maltillisesti ruuhkatilanteissa tai tarkoituksenmukaisuusperiaatteella. Kotihoidon asiakaskäyntien määrä nousi vuodesta 2018 yli 10 000 käynnillä.

Varahenkilöstön toimintaa kohdennettiin uudelleen aiemmin toimineen supertiimin osalta. Kotihoidon työnjaon osalta testattiin viikonlopputyötä valmistautuen toiminnan vakiinnuttamiseen. Kotihoidon henkilöstön työyhteisövalmennuksen suunnittelu käynnistettiin asiakkuuspäällikön tuella.

Kotihoidossa lisättiin Evondos -lääkeautomaatteja kuudella laitteella siten, että vuoden aikana oli käytössä 25 laitetta. Laitteiden käyttöä seurattiin tehostetusti maaliskuussa. Seuranta osoitti laitteiden käytön tuovan taloudellisia vaikutuksia siten, että se auttaa kohdentamaan työntekijäresurssia tarkoituksenmukaisemmin. Laskennallista säästöä on saatavissa noin 12 500 euroa. Asiakasmäärän kuitenkin koko ajan kasvaessa ei varsinaista säästöä synny, vaan palvelu hidastaa lisäresurssin lisäämisen tarvetta. Etähoivaa ei pystytty lisäämään kuvapuhelinpalvelun laatuun ja toimivuuteen liittyvien haasteiden vuoksi.

Päivätoiminnan tarjontaa lisättiin kuluneen vuoden aikana lisäämällä muun muassa Nummelle Niilonpirttiin yksi uusi ryhmä sekä kirjattiin myöntämisperusteisiin palvelun määräaikaisuus, jotta odottajien määrää saatiin vähennettyä ja kohdennettua palvelu sitä eniten tarvitseville. Päivätoiminnan hoitopäivien määrä kasvoi noin 4 % eli 276 hoitopäivällä (v. 2018 7078 hoitopäivää, 2019 7354 hoitopäivää). Toimintaa supistettiin talouden tasapainotusohjelman mukaisesti kesällä.

Palveluohjauksessa kehitettiin asiakkaiden sijoitusprosessia (SAS). Kuluneen vuoden aikana hoivapaikkaliikenne on saatu toimivaksi ja odotusajat eri sosiaalipalveluihin lain mukaisiksi. Vuoden aikana yksityisissä hoivakodeissa on ollut riittävästi tarjolla sekä tavallista että tehostettua palveluasumista myös lyhytaikaisesti. Yksityisten hoivakotien valvontaa toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisesti. Tuettua asumista lisättiin yhdellä asunnolla. Kuluneen vuoden aikana valmistauduttiin uuteen tehostetun palveluasumisen hankintamenettelyyn Espoon ja muiden Läntisen Uudenmaan kuntien kanssa toteutetun kilpailutuksen myötä ja palvelusetelin käyttöönottoon koneellisen lääkkeiden annosjakelun palvelussa.

Omaishoidon asiakasmäärä pysyi edellisen vuoden tasolla. Marraskuussa käynnistettiin omaishoitajilta saadun palautteen perusteella omaishoidon lakisääteisten vapaiden käyttökokeilu. Keväällä 2019 toteutettiin perhehoidon valmennus kahdelle henkilölle. Toinen heistä ryhtyi kiertäväksi perhehoitajaksi ja toinen käynnisti perhekodin. Uusille perhehoitajiksi kiinnostuneille järjestettiin syksyllä 2019 kaksi infotilaisuutta ja tavoitteena on jatkaa edelleen perhehoidon laajentamista.

Espoon järjestämisvastuulle vuoden alussa siirtyneen sosiaali- ja kriisipäivystyksen virka-aikaisesta ikääntyneiden palvelualueen sosiaali- ja kriisipäivystyksen koordinoinnista vastasi Ikähelpi. Uu-

deksi kunnan tehtäväksi järjestettävä nostoaputehtävä koordinoitiin hoitumaan kotihoidon turvapalveluja tuottavan Stella Kotipalvelut Oy:n kautta. Perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyötä vahvistettiin kouluttamalla uusia avainhenkilöitä.

Veteraanilainsäädäntö muuttui 1.11.2019 alkaen siten, että asumispalveluissa asuvat tammenlevätunnuksen omaavat veteraanit saavat ruoan, puhtauden ja hoivan maksutta. Lääkkeet ja vuokran he maksavat edelleen itse (ei koneellista lääkkeiden annosjakelumaksua). Laki ei koske erityisveteraaneja.

Kuntoutus ja hoiva

Kuntoutuksen ja hoivan toimintakate oli noin 14,5 milj. euroa (100,5 %). Toimintatuottoja tuli noin 6,8 milj. euroa (98,7 %) yhteensä vajaa 90 000 euroa budjetoitua vähemmän. Toimintatuottojen alitusta selittää asiakasmaksutuottojen väheneminen osastopaikkojen vähenemisen myötä. Muille kunnille palvelujen myynti kasvoi kuitenkin yli 440 000 euroa eli 60 % vuoteen 2018 verrattuna. Toimintakulut olivat yli 21 milj. euroa (99,9 %). Kulut ylittyivät hieman palvelujen ostoa lukuun ottamatta muiden menolajien osalta. Palvelujen ostot alittuivat noin 110 000 euroa sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostojen, ateriapalvelujen ja matkustus – ja kuljetuspalvelukustannusten osalta. Henkilöstökuluissa ylitystä tuli noin 80 000 euroa, johtuen sijaisten käytön kustannuksista. Lisäksi aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät noin 4000 euroa ja muut toimintakulut noin 7000 euroa. Hälytysrahojen käyttö kasvoi vuoden aikana johtuen henkilöstön saatavuuden ongelmista.

Palvelurakennemuutos jatkui, kun Petäjäkoti aloitti toimintansa tavallisen palveluasumisen yksikönä 1.1.2019 alkaen. Muutos tavallisen palveluasumisen yksiköksi on ollut tarkoituksenmukainen ja vahvistanut monimuotoisen asumisen mahdollisuuksia. Osana talouden tasapainotusohjelmaa käynnistettiin suunnittelu Kaisankallion, Tupalan ja Kotolan muuttamisesta tavallisen palveluasumisen yksiköiksi.

Asumispalveluihin kohdentui talouden tasapainottamistoimenpiteinä useita viranhaltijoiden päätettävissä olleita toimenpiteitä. Toimenpiteet näkyivät toimintakatteen pienenemisenä suhteessa edelliseen vuoteen noin miljoonalla eurolla. Saman aikaisesti kuitenkin vahvistettiin asumispalveluyksiköiden arkea aktivoivaa toimintaa käynnistämällä palvelukeskusmallin kehittäminen, jossa tiivistetään yhteistyötä alueen muiden toimijoiden, kuten yhdistysten kanssa sekä organisoimalla työtä uudelleen.

Osana rakennemuutosta osastolta 2 vähennettiin 6 potilaspaikkaa ja osastolta 3 vähennettiin 5 potilaspaikkaa 18.2.2019. Edellä kuvatuista muutoksista huolimatta osastopaikkojen myynti muille kunnille oli koko vuoden ajan korkeaa lukuun ottamatta loppusyksyä. Osastopaikkojen käyttöaste oli lähes koko vuoden erittäin korkealla tasolla keskimäärin 94 % (vaihteluväli 89 – 98). Keskimääräinen hoitojakson pituus kehittyi hyvään suuntaan ollen 22 vrk, mikä kertoo osaltaan asiakasohjauksen nopeutumisesta muun muassa pitkäaikaipaikkaa odottavien kohdalla.

Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen jatkui omana toimintana ja osana Lohjan sairaanhoitoalueen kehittämistä. Osaston 3 ja kotihoidon on mahdollista järjestää saattohoidossa olevalle potilaalle palliatiivinen sedaatio helpottamaan elämän loppuvaihetta. Kotihoidon kanssa perustettiin palliatiivisen hoidon (palho)-yksikkö, joka vastaanottaa läheteet ja ohjaa potilaat kotihoidon lääkärille. Yhteistyö Lohjan seurakunnan ja Apuomenan kanssa jatkui saattohoidon vapaaehtoistyön kehittämiseksi.

Osastokuntoutusta kehitettiin systemaattisesti yhteistyössä kuntoutuksen kanssa lean-menetelmin. Kehittämishankkeen aikana lyhennettiin kuntoutuksen aloittamista siten, että fysioterapeutit aloittavat osastoilla tapahtuvan kuntoutuksen aiempaa nopeammin ilman lääkärin lähetettä.

Talouden tasapainotusohjelman mukaisesti käynnistettiin Pentinkulman tehostetun palveluasumisen tarveselvityksen laatiminen.

Yhteistyö Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa oli tiivistä. Kultakartano ja Kultakoti osallistuivat Laurean vetämänä Hyvinvoiva hoiva -hankkeeseen, jossa kehitettiin työhyvinvointia. Henkilöstön ergonomian kehittäminen jatkui kouluttamalla asumispalveluyksiköiden ja osastojen ergonomiavaa-
taavia ergonomiakortti-koulutuksella, joka hankittiin Lauralta. Lisäksi aiheesta valmistui opinnäyte-
töitä.

HUS Mobiliyksikkö pilotoi hygieniavastuuhenkilön tehtävänkuvan osastojen 2-5 ja arviointiosastojen kanssa. Tämän perusteella vakiintui hygieniavastuuhenkilön tehtäväkuva, joka otettiin kaikilla osastoilla käyttöön lisäämään potilas- ja työturvallisuutta.

Palvelualueen johto

Palvelualueen johdon osalta toimintakate ylittyi alle 5 000 euroa ollen noin 1,8 milj. euroa. Toimintatuottoja ei kertynyt lainkaan. Toimintakulut ylittyivät palvelujen ostoissa atk- palvelujen osalta. Muut menolajit alittivat muutetun talousarvion (toteuma 100,2 %).

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin yksi asiakkuuspäällikön virka, josta ikääntyneiden palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Talouden tasapainotusohjelman toteutuminen vuoden 2019 osalta

Toimenpide	Euroa
Asiakkuuspäällikkö 1.8.2019 alk. (33 % lanupe, 33 % työik. Ja 34 % ikäänt.)	9 200
Vuokran nosto (Pentinkulma, Tupala ja Kotola, Kaisankallio, Iltarusko, vuonna 2021 mukana ei Pentinkulma)	25 000
Asiakkaiden/asukkaiden ateriamaksun/muiden tukipalvelumaksujen nostaminen	20 000
Ikääntyneiden lääkäripalvelujen (koskee asumispalveluyksiköitä ja kotihoitoa Karjalohjan, Sammatin, Nummen ja Pusulan alueilla) hankinta matalammalla palvelutasolla (aiemmin Doctagon)	13 000
Kotikäyntejä/muita matkoja hoidetaan kaupungin yhteiskäytössä olevilla autoilla	500
NHG benchmarking -sopimus irtisanottu	15 000
Hoitotarvikkeiden säästäväinen ja järkevä käyttö (yhteiset varastot)	5 000
Vuokratestiilien (asiakas) poistaminen (Kaisankallio, Tupala ja Kotola)	9 000
Vuokratestiilien (työvaate) poistaminen (Iltarusko, Kaisankallio, Tupala ja Kotola)	13 000
Asukkaiden syntymäpäiväkakkujen poistaminen	2 000
Sanomalehtien lopettaminen ympärivuorokautisissa yksiköissä + arvi (pl. Männikkö)	6 130
Sijaistarpeen vähentäminen ja työajan tehostamalla yhteistä työvuorosunnittelua	10 000
Lankapuhelinliittymien irtisanominen	5 000
Miratel huoltosopimuksen irtisanominen	20 000
Kahviautomaattien poistaminen geriatrian keskuksesta ja palvelukeskuksesta	2 250
Perhehoitoa omaishoidon lakisääteisten vapaapäivien osalta lisätään	6 000
Niilonpirtti pesee omat asukaspyykit, kuljetus säästyy	4 800
Maksullisten koulutusten vähentäminen, oman ja verkostojen osaamisen hyödyntäminen	10 000
Pusulan kotihoitoon toimiston yhdistäminen Nummelle	5 000
Palvelukuljetusten hyödyntäminen ja tehostaminen (Enkora)	1 000
Asumispalvelujen kotilomien laskutus 5 ensimmäiseltä pvä, ei tehdä keskeytystä	15 000
Päivähoidon lisääminen ympärivuorokautisen hoivan yksiköihin	2 000
Kaisankallion yhden huoneen muuttaminen pariskuntahuoneeksi	5 000
Apuhaku - palvelun irtisanominen (kausi päättyy 3.8.2019)	1 500
Yöhoitajamitoituksen vähentäminen (2 vakanssia), Kultakodit (2 vakanssia), Tupala ja Kotola (2 vakanssia)	310 000
3 sairaanhoitaja vakanssin muuttaminen lähihoitajan vakansseiksi/ Iltarusko ja Niilonpirtti	11 600
Päivätoiminnan osittainen supistaminen kesäaikana	6 000
Yhteensä v. 2019	532 980

Tuotot, kulut ja toimintakate

ulkoiset ja sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5700 Ikääntyneiden palvelualue						
Tuotot	10 899 900	302 000	11 201 900	11 953 756	-751 856	106,7
Kulut	-44 536 300	-743 450	-45 279 750	-44 940 563	-339 187	99,3
Netto	-33 636 400	-441 450	-34 077 850	-32 986 807	-1 091 043	96,8
ulkoiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5700 Ikääntyneiden palvelualue						
Tuotot	10 899 900	302 000	11 201 900	11 308 640	-106 740	101
Kulut	-39 097 900	-743 450	-39 841 350	-39 230 830	-610 520	98,5
Netto	-28 198 000	-441 450	-28 639 450	-27 922 190	-717 260	97,5
sisäiset	Talousarvion KS 2019	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %
5700 Ikääntyneiden palvelualue						
Tuotot	0	0	0	645 116	-645 116	*****
Kulut	-5 438 400	0	-5 438 400	-5 709 733	271 333	105
Netto	-5 438 400	0	-5 438 400	-5 064 617	-373 783	93,1

10.2. Lohjan kaupunki, tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät)

Tuloslaskelman toimielimien yhteenlaskettu toimintakate alitti muutetun talousarvion 2,0 milj. eurolla, mutta ylitti alkuperäisen talousarvion 0,6 milj. eurolla. Valtuuston päättämään muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittivät 2,6 milj. euroa, josta myynti- ja maksutuottojen osuus oli yhteensä noin 1,1 milj. euroa ja avustusten ja tukien sekä muiden tuottojen osuus oli 1,5 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Suurimmat tuottojen ylitykset syntyivät elinvoiman kaupunkikehitys –toimialueella sekä hyvinvointitoimialan ikääntyneiden -palvelualueella.

Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion kuluarvion noin 1,9 milj. eurolla, jolloin toteumapro-sentiksi muodostui 98,6. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylitys oli 1,2 milj. euroa.

Palvelujen ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion 8,5 milj. euroa ja verrattuna muutettuun talousarvioon palveluiden ostot ylittivät 6,8 milj. euroa. Merkittävimmät palvelujen ostojen ylitykset kohdis-tuivat työikäisten- palvelualueelle. Materiaalien hankintoihin käytettiin 0,5 milj. euroa muutettua ta-lousarviota vähemmän. Avustuksissa alitettiin talousarvio noin 3,0 milj. euroa sekä muissa kuluissa 0,5 milj. euroa. Liikuntakeskuksen toiminta-avustuksen kirjaamiskäytännön muutos selittää kuitenkin suurelta osin avustusten vähäisen käytön. Toisaalta myös palveluiden ostot ovat nousseet samassa suhteessa koska liikuntakeskukselle annettava konserniavustus on kirjattu palveluiden ostoiksi.

Lautakunnittain tarkasteltuna toimintakatteesta muodostuvan määrärahan ylitti sosiaali- ja terveys-lautakunta. Toimintakatteesta muodostuvan määrärahan alittivat keskusvaalilautakunta, tarkastus-lautakunta, yleinen luottamushenkilöhallinto, palvelutuotantolautakunta, vetovoimalautakunta sekä lasten- nuorten- ja perheiden lautakunta.

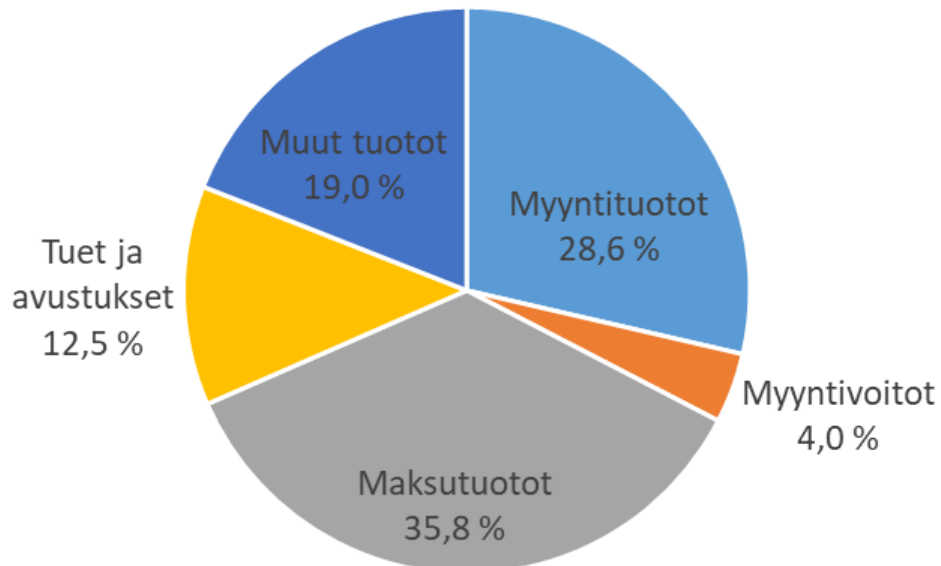
Verotulot alittivat alkuperäisen talousarvion 10,3 milj. eurolla. Valtionosuuksia kertyi 0,8milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Nettorahoituskulut jäivät 0,2 milj. euroa talousarviossa enna-koitua pienemmiksi. Vaikka kaupungin lainojen muutos oli vuoden aikana 16,3 milj. euroa, olivat korkokulut 0,9 milj. euroa talousarviossa arvioitua suuremmat sekä korkotuotot 0,8 milj. euroa enna-koitua suuremmat.

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteeksi muodostui 16,1 milj. euroa. Myönnettyjen lisämäärä-rahojen ja tuloarvioiden tarkistusten jälkeen vuosikate laski 13,7 milj. euroon. Muutettuun talousarvioon verrattuna vuosikate muodostui oletettua 7,3 milj. euroa huonommaksi yhteensä 6,4 milj. eu-roon. 15,9 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui 9,5 milj. euroa alijäämäiseksi.

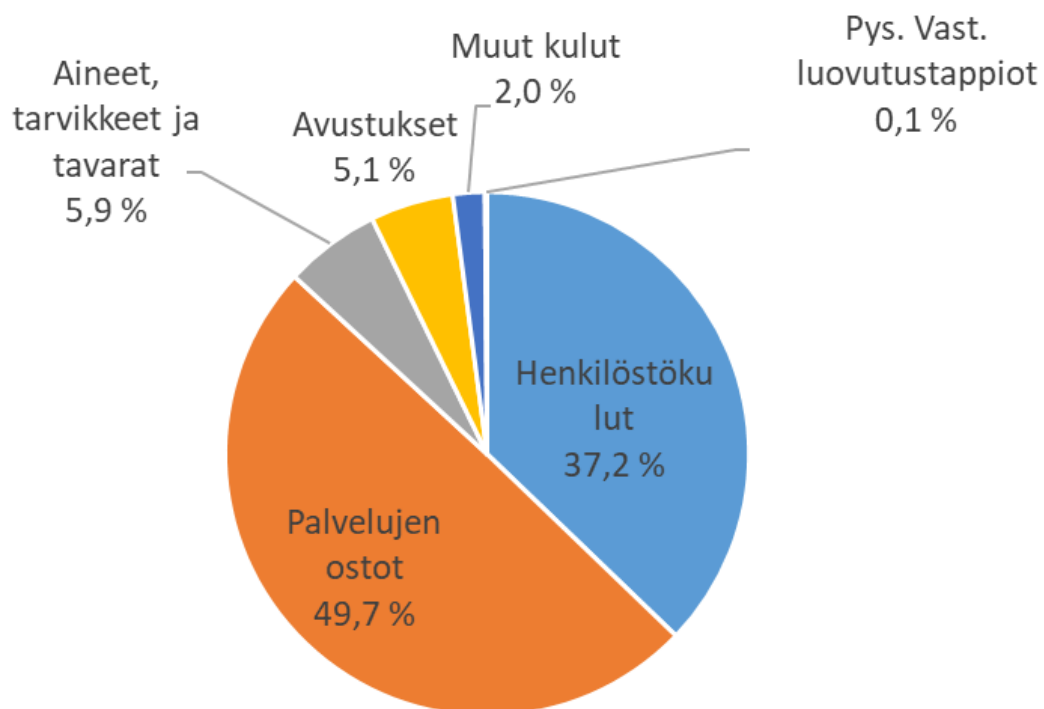
10.2.1. Lohjan kaupunki tuloslaskelma 2019

	KV:n hyväksymä talousarvio	Käyttö- suunnitelma	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama talousarvio muutosten jälk	Tot-% Tot./Ta muutosten jälkeen	Poikkeama KV:n hyv. talous- arvioon	Tot-% Tot./KV:n hyväksymä ta
TOIMINTATUOTOT									
MYYNITUOTOT	43 446 123	43 355 300	274 700	43 630 000	43 496 416	-133 584	99,69%	50 293	100,12%
MAKSUTUOTOT	17 017 446	17 041 171	275 000	17 316 171	18 549 123	1 232 952	107,12%	1 531 677	109,0%
TUET JA AVUSTUKSET	3 213 696	3 268 696	2 092 900	5 361 596	6 167 019	805 423	115,02%	2 953 323	191,9%
MUUT TOIMINTATUOTOT	31 068 600	31 157 722	28 000	31 185 722	31 925 866	740 144	102,37%	857 266	102,76%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	94 745 865	94 822 889	2 670 600	97 493 489	100 138 425	2 644 936	102,71%	5 392 560	105,69%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN									
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	352 673	352 673		352 673	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN YHTEENSÄ	0	0	0	0	352 673	352 673		352 673	
TOIMINTAKULUT									
HENKILÖSTÖKULUT	-126 322 748	-127 063 248	-3 104 380	-130 167 628	-128 309 319	1 858 309	98,57%	-1 986 571	101,57%
PALKAT JA PALKKIOT	-99 917 666	-100 555 676	-2 573 409	-103 129 085	-102 105 130	1 023 955	99,01%	-2 187 464	102,19%
HENKILÖSIVUKULUT	-26 405 082	-26 507 572	-530 971	-27 038 543	-26 204 189	834 354	96,91%	200 893	99,24%
ELÄKEKULUT	-22 234 332	-22 310 252	-443 975	-22 754 227	-22 507 273	246 954	98,91%	-272 941	101,23%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 170 750	-4 197 320	-86 996	-4 284 316	-3 696 916	587 400	86,29%	473 834	88,64%
PALVELUJEN OSTOT	-156 480 247	-155 824 041	-1 689 770	-157 513 811	-164 327 418	-6 813 607	104,33%	-7 847 171	105,01%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17 076 116	-17 085 532	-34 870	-17 120 402	-16 625 704	494 698	97,11%	450 412	97,36%
AVUSTUKSET	-16 775 388	-16 758 688	-283 300	-17 041 988	-14 088 633	2 953 355	82,67%	2 686 755	83,98%
MUUT TOIMINTAKULUT	-28 821 541	-28 821 555	10 400	-28 811 155	-28 338 521	472 635	98,36%	483 021	98,32%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-345 476 040	-345 553 064	-5 101 920	-350 654 984	-351 689 595	-1 034 611	100,3%	-6 213 555	101,8%
TOIMINTAKATE									
	-250 730 175	-250 730 175	-2 431 320	-253 161 495	-251 198 498	1 962 997	99,22%	-468 323	100,19%
VEROTULOT	200 350 000	200 350 000	0	200 350 000	190 087 808	-10 262 192	94,88%	-10 262 192	94,88%
VALTIONOSUUKSET	66 900 000	66 900 000	0	66 900 000	67 720 097	820 097	101,23%	820 097	101,23%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT									
KORKOTUOTOT	142 000	142 000	0	142 000	919 123	777 123	647,27%	777 123	647,27%
MUUT RAHOITUSTUOTOT	932 000	932 000	0	932 000	1 528 429	596 429	163,99%	596 429	163,99%
KORKOKULUT	-1 500 000	-1 500 000	0	-1 500 000	-2 435 606	-935 606	162,37%	-935 606	162,37%
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	0	-219 534	-219 534		-219 534	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-426 000	-426 000	0	-426 000	-207 587	218 413	48,73%	218 413	48,73%
VUOSIKATE	16 093 825	16 093 825	-2 431 320	13 662 505	6 401 820	-7 260 685	46,86%	-9 692 005	39,78%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET									
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-16 913 490	-16 913 490	0	-16 913 490	-15 918 508	994 982	94,12%	994 982	94,12%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-16 913 490	-16 913 490	0	-16 913 490	-15 918 508	994 982	94,12%	994 982	94,12%
TILIKAUDEN TULOS									
POISTOERON MUUTOS	-819 665	-819 665	-2 431 320	-3 250 985	-9 516 689	-6 265 704	292,73%	-8 697 024	1 161,05%
	0	0	0	0	67 158	67 158		67 158	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-819 665	-819 665	-2 431 320	-3 250 985	-9 449 530	-6 198 545	290,67%	-8 629 865	1 152,85%

Ulkoisten toimintatuottojen %-osuudet 2019

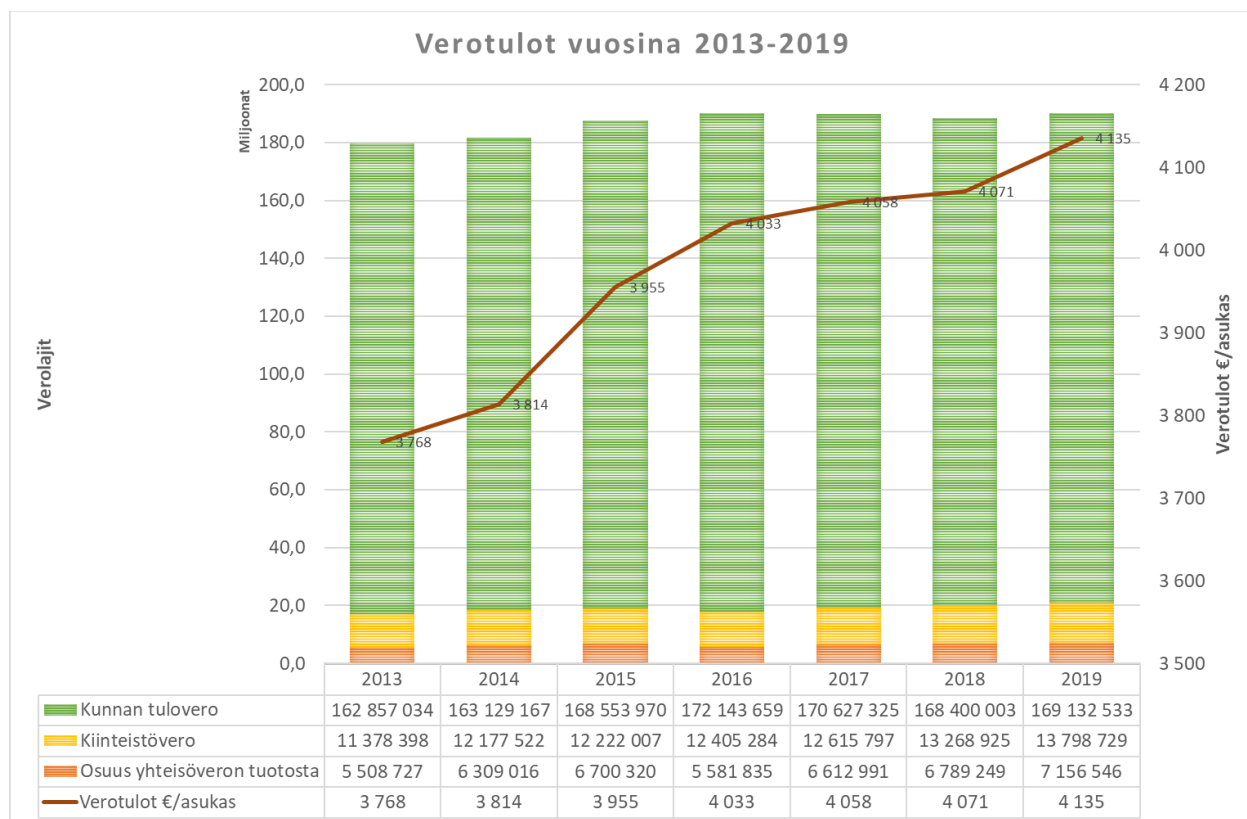
Ulkoisten toimintakulujen %-osuudet 2019

Seuraavissa taulukoissa on erikseen esitetty verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen euroina:

VEROTULOJEN ERITTELY

VEROTULOT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 1-12/2019	Poikkeama	Tot-%
5000 Kunnan tulovero	-179 250 000	0	-179 250 000	-169 132 533	10 117 467	94%
5100 Kiinteistöverot	-13 510 000	0	-13 510 000	-13 798 729	-288 729	102%
5200 Yhteisöverot	-7 590 000	0	-7 590 000	-7 156 546	433 454	94%
	-200 350 000	0	-200 350 000	-190 087 808	10 262 192	95%

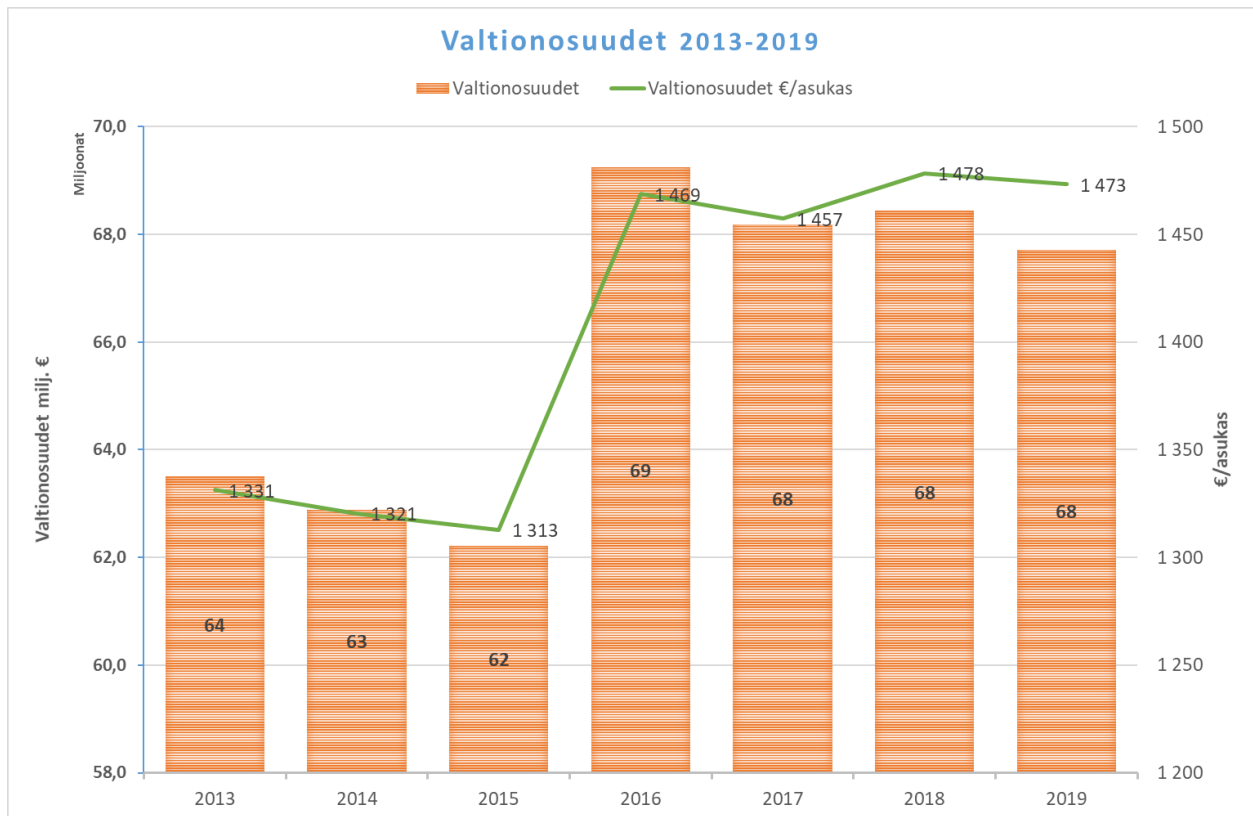
Ansiotulot - Vähennykset 2013 – 2022, tiedot veroennusteesta joulukuu 2019

Vero- vuosi	Tulovero- prosentti	Ansiotulot - vähennykset (1000 €)	Muutos %
2013	19,50	847 201	1,7
2014	20,00	862 039	1,8
2015	20,50	870 714	1,0
2016	20,50	880 126	1,1
2017	20,50	873 781	-0,7
2018	20,50	888 185	1,6
2019*	20,50	911 479	2,6
2020*	20,50	938 900	3,0
2021*	20,50	965 158	2,8
2022*	20,50	989 895	2,6

* ennuste

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY 2019

VALTIONOSUUKSET	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 1-12/2019	Poikkeama	Tot-%
5501 Peruspalvelujen valtionosuudet	-66 900 000	0	-66 900 000	-70 255 985	-3 355 985	105%
5802 Opetus- ja kulttuuritoimi	0	0	0	2 535 882	2 535 882	***
	-66 900 000	0	-66 900 000	-67 720 103	-820 103	101%

10.2.2. Käyttötalouden toteutuminen 2019

	TA 2019 alkup.	LMR	TA 2019	TP 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
10 Luottamushenkilöhallinto							
Tuotot	0	0	0	15 841	-15 841	*****	10 000
Kulut	-1 810 043	0	-1 810 043	-1 727 234	-82 809	95,4	-1 639 945
Netto	-1 810 043	0	-1 810 043	-1 711 394	-98 649	94,5	-1 629 945
20 Keskusvaalilautakunta							
Tuotot	225 000	0	225 000	157 716	67 284	70,1	79 270
Kulut	-559 080	0	-559 080	-245 503	-313 577	43,9	-140 283
Netto	-334 080	0	-334 080	-87 787	-246 293	26,3	-61 013
30 Tarkastuslautakunta							
Tuotot	0	0	0	0	0	0,0	0
Kulut	-84 630	0	-84 630	-68 445	-16 185	80,9	-71 623
Netto	-84 630	0	-84 630	-68 445	-16 185	80,9	-71 623
40 Elinvoima							
Tuotot	66 947 519	75 700	67 023 219	69 386 375	-2 363 156	103,5	68 778 580
Kulut	-80 500 611	-1 439 900	-81 940 511	-81 623 162	-317 349	99,6	-80 625 171
Netto	-13 553 092	-1 364 200	-14 917 292	-12 236 787	-2 680 505	82,0	-11 846 591
50 Hyvinvointi							
Tuotot	25 650 370	2 594 900	28 245 270	28 962 960	-717 690	102,5	29 519 708
Kulut	-262 598 700	-3 662 020	-266 260 720	-267 831 012	1 570 292	100,6	-267 734 087
Netto	-236 948 330	-1 067 120	-238 015 450	-238 868 051	852 601	100,4	-238 214 379
90 Rahoitus							
Tuotot	2 000 000	0	2 000 000	1 968 205	31 795	98,4	1 157 993
Kulut	0	0	0	-194 243	194 243	*****	-573 726
Netto	2 000 000	0	2 000 000	1 773 962	226 038	88,7	584 266
RAPORTTI YHTEENSÄ							
Tuotot	94 822 889	2 670 600	97 493 489	100 491 097	-2 997 608	103,1	99 545 551
Kulut	-345 553 064	-5 101 920	-350 654 984	-351 689 599	1 034 615	100,3	-350 784 836
Netto	-250 730 175	-2 431 320	-253 161 495	-251 198 502	-1 962 993	99,2	-251 239 284

10.3. Investointi ja rahoitusosan toteutuminen

Alkuperäisen talousarvion mukaiset investointimäärärahat olivat 35,3 milj. euroa ja myönnettyjen ylitysten sekä edelliseltä vuodelta kaupunginhallituksen päätöksellä siirrettyjen määrärahojen kanssa yhteensä 37,2 milj. euroa. Määrärahoja siirrettiin ja lisättiin kaupunginvaltuuston päätöksellä muun muassa irtaimistohankintoihin. Valtuusto teki vuoden 2018 talousarvion toteutumattomista määrärahoista päätöksen Laurentiustalon, Ojamon koulun, Lohjan Yhteislyseon lukion, tietohallinnon sekä muiden erittelemättömien pienten tilahankkeiden osalta. Vuoden aikana investointeihin käytettiin 25,6 milj. euroa. Aikataulultaan viivästyneitä tai toistaiseksi toteutumatta jääneitä isompia hankkeita jäi toteutumatta yhteensä 12,7 milj. eurolla.

Investointeihin kohdistuneita rahoitusosuuksia kirjattiin 0,2 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntitulot olivat 3,1 milj. euroa, jotka ylittivät talousarvion 0,6 milj. eurolla ja yhteenlaskettuna investointitulot ylittivät 0,9 milj. euroa talousarvion. Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli alkuperäisessä talousarviossa 18,7 milj. euroa alijäämäinen. Talousarvion muutosten jälkeen alijäämäksi ennustettiin 2. kolmannesvuosiraportissa 25,2 milj. euroa. Talousarvio muutoksia huonomman vuosikatteen, mutta ennustetta paremman investointien toteutumisen myötä toiminnan ja investointien rahavirta muodostui 16,3 milj. euroa alijäämäiseksi.

Kun toiminnan tulo-rahoitusta investointeihin oli 5,9 milj. euroa, rahoitettiin investoinneista 74,8 % lainoituksella. Alkuperäisessä talousarviossa lainamäärän arvioitiin kasvavan 18,7 milj. euroa ja 2. kolmannesvuosiraportin ennusteessa 25,2 milj. euroa. Toteutunut rahoitustarve 16,3 milj. euroa, joka katettiin 16,4 milj. euron lainamäärän kasvulla. Saamisten 1,0 milj. euron muutoksen jälkeen rahoituksen rahavirta muodostui 15,4 milj. euroa negatiiviseksi. Kaupungin kassavarat vähenivät vuoden kuluessa 0,9 milj. euroa.

10.3.1. Investointiosan toteutuminen 2019

10 Korvausinvestoinnit

110	KI / Maa- ja vesialueet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9100	Maa- ja vesialueet	-500 000	0	-500 000	-373 500	126 500	74,7%
	Menot	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 049 603	-49 603	104,96%
	Tulot	500 000	0	500 000	676 103	176 103	135,22%
	Pysyvien vastaavien myynnit	500 000	0	500 000	676 103	176 103	135,22%
110	KI / Maa- ja vesialueet yhteensä		0	-500 000	-373 500	126 500	74,7%
	Menot	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 049 603	-49 603	104,96%
	Tulot	500 000	0	500 000	676 103	176 103	135,22%
	Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	
	Pysyvien vastaavien myynnit	500 000	0	500 000	676 103	176 103	135,22%
111	KI / Rakennukset	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9510	Muut perusturvan hankkeet		0	-500 000	-288 675	211 325	57,73%
	Menot	-500 000	0	-500 000	-288 675	211 325	57,73%
	Tulot	0	0	0	0	0	
9520	Routionmäki	0	0	0	0	0	
	Menot	0	0	0	0	0	
	Tulot	0	0	0	0	0	
9522	Nummen yhtenäiskoulu	-900 000	0	-900 000	-702 710	197 290	78,08%
	Menot	-900 000	0	-900 000	-827 710	72 290	91,97%
	Tulot	0	0	0	125 000	125 000	
	Rahoitusosuudet	0	0	0	125 000	125 000	

111	KI / Rakennukset	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9523	Källhagenin koulu	0	0	0	0	0	
Menot		0	0	0	0	0	
Tulot		0	0	0	0	0	
9524	Laurentius-talo, Laban	-10 000 000	-250 000	-10 250 000	-4 863 069	5 386 931	47,44%
Menot		-10 000 000	-250 000	-10 250 000	-4 863 069	5 386 931	47,44%
Tulot		0	0	0	0	0	
9525	Ojamon koulu	-5 000 000	-40 000	-5 040 000	-2 574 550	2 465 450	51,08%
Menot		-5 000 000	-40 000	-5 040 000	-2 574 550	2 465 450	51,08%
Tulot		0	0	0	0	0	
9526	Rauha/Järnefeltin koulu	-1 000 000	0	-1 000 000	-170 198	829 802	17,02%
Menot		-1 000 000	0	-1 000 000	-170 198	829 802	17,02%
Tulot		0	0	0	0	0	
9527	Anttilan koulu	0	0	0	0	0	
Menot		0	0	0	0	0	
Tulot		0	0	0	0	0	
9528	Lohjan lukio	-1 500 000	0	-1 500 000	-863 112	636 888	57,54%
Menot		-1 500 000	0	-1 500 000	-863 112	636 888	57,54%
Tulot		0	0	0	0	0	
9529	Muut koulut ja päiväkodit	-1 000 000	-1 360 000	-2 360 000	-1 368 017	991 983	57,97%
Menot		-1 000 000	-1 360 000	-2 360 000	-1 368 017	991 983	57,97%
Tulot		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
9540	Kulttuuri ja vapaa-aika	-200 000	0	-200 000	-192 961	7 039	96,48%
Menot		-200 000	0	-200 000	-192 961	7 039	96,48%
Tulot		0	0	0	0	0	
9550	Muut tilahankkeet, elinvoima		-30 000	-530 000	166 426	696 426	-31,4%
Menot		-500 000	-30 000	-530 000	-419 008	110 992	79,06%
Tulot		0	0	0	585 434	585 434	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	585 434	585 434	
111	KI / Rakennukset	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9559	Korjausvelkaa lyh.investoinnit		0	-500 000	-570 186	-70 186	114,04%
Menot		-500 000	0	-500 000	-570 186	-70 186	114,04%
Tulot		0	0	0	0	0	
9599	Muut tilahankkeet, hyvinvointi		0	-500 000	-289 112	210 888	57,82%
Menot		-500 000	0	-500 000	-289 112	210 888	57,82%
Tulot		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
111	KI / Rakennukset yhteensä		-1 680 000	-23 280 000	-11 716 164	11 563 836	50,33%
Menot		-21 600 000	-1 680 000	-23 280 000	-12 426 598	10 853 402	53,38%
Tulot		0	0	0	710 434	710 434	
Rahoitusosuudet		0	0	0	125 000	125 000	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	585 434	585 434	

113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.		Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9600	Ympäristötöyt	-500 000	0	-500 000	-448 758	51 242	89,75%
Menot		-500 000	0	-500 000	-448 758	51 242	89,75%
Tulot		0	0	0	0	0	
9602	Liikunta-alueet	-500 000	0	-500 000	-268 523	231 477	53,7%
Menot		-500 000	0	-500 000	-292 523	207 477	58,5%
Tulot		0	0	0	24 000	24 000	
Rahoitusosuudet		0	0	0	24 000	24 000	
9604	Tynninharjun eritasoliittymä		0	-1 000 000	-966 954	33 046	96,7%
Menot		-1 000 000	0	-1 000 000	-966 954	33 046	96,7%
Tulot		0	0	0	0	0	
Rahoitusosuudet		0	0	0	0	0	
9649	Muut kaavatiet	-4 300 000	0	-4 300 000	-4 453 992	-153 992	103,58%
Menot		-4 300 000	0	-4 300 000	-4 508 410	-208 410	104,85%
Tulot		0	0	0	54 417	54 417	
Rahoitusosuudet		0	0	0	54 417	54 417	
9650	Tytyrin vesilaitos	0	0	0	0	0	
Menot		0	0	0	0	0	
Tulot		0	0	0	0	0	
9651	Peltoniemen jätevedenpudistamo		0	-700 000	-855 910	-155 910	122,27%
Menot		-700 000	0	-700 000	-855 910	-155 910	122,27%
Tulot		0	0	0	0	0	
9699	Muut vesihuoltohankkeet	-2 700 000	0	-2 700 000	-2 520 135	179 865	93,34%
Menot		-2 700 000	0	-2 700 000	-2 520 135	179 865	93,34%
Tulot		0	0	0	0	0	
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä		0	-9 700 000	-9 514 272	185 728	98,09%
Menot		-9 700 000	0	-9 700 000	-9 592 690	107 310	98,89%
Tulot		0	0	0	78 417	78 417	
Rahoitusosuudet		0	0	0	78 417	78 417	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
116	KI / Koneet ja kalusto	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9200	Tietohallinto	-500 000	-200 000	-700 000	-315 982	384 018	45,14%
Menot		-500 000	-200 000	-700 000	-315 982	384 018	45,14%
Tulot		0	0	0	0	0	
9210	Hyvinvoinnin irtain omaisuus		0	-500 000	-383 996	116 004	76,8%
Menot		-500 000	0	-500 000	-383 996	116 004	76,8%
Tulot		0	0	0	0	0	
9250	Konekeskus	-100 000	0	-100 000	-56 101	43 899	56,1%
Menot		-100 000	0	-100 000	-56 101	43 899	56,1%
Tulot		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
9252	Ruokapalvelut	-200 000	0	-200 000	-41 375	158 625	20,69%
Menot		-200 000	0	-200 000	-41 375	158 625	20,69%
Tulot		0	0	0	0	0	
9254	Kiinteistöpalvelut	-100 000	0	-100 000	0	100 000	0,0%
Menot		-100 000	0	-100 000	0	100 000	0,0%
Tulot		0	0	0	0	0	

116	KI / Koneet ja kalusto	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9280	Kaupunkisisältöjen irtain	-100 000	0	-100 000	-78 713	21 287	78,71%
Menot		-100 000	0	-100 000	-78 713	21 287	78,71%
Tulot		0	0	0	0	0	
116	KI / Koneet ja kalusto yhteensä		-200 000	-1 700 000	-876 167	823 833	51,54%
Menot		-1 500 000	-200 000	-1 700 000	-876 167	823 833	51,54%
Tulot		0	0	0	0	0	
Rahoitusosuudet		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
120	KI / Osakkeet ja osuudet		Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9150	Osakkeet ja osuudet	0	0	0	-432 340	-432 340	
Menot		0	0	0	-514 966	-514 966	
Tulot		0	0	0	82 626	82 626	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	82 626	82 626	
120	KI / Osakkeet ja osuudet yhteensä		0	0	-432 340	-432 340	
Menot		0	0	0	-514 966	-514 966	
Tulot		0	0	0	82 626	82 626	
Rahoitusosuudet		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	82 626	82 626	
10 Korvausinvestoinnit yhteensä			-1 880 000	-35 180 000	-22 912 444	12 267 556	65,13%
Menot			-1 880 000	-35 680 000	-24 460 024	11 219 976	68,55%
Tulot			0	500 000	1 547 580	1 047 580	309,52%
Rahoitusosuudet			0	0	203 417	203 417	
Pysyvien vastaavien myynnit			0	500 000	1 344 163	844 163	268,83%
20 Laajennusinvestoinnit							
213	LI / Kiinteät rakent. ja lait.	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma 1-12 / 2019	Poikkeama	Tot-%
9605	Asuntomessualueen kunnallistek		0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Menot		-1 500 000	0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Tulot		0	0	0	0	0	
213	LI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä		0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Menot		-1 500 000	0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Tulot		0	0	0	0	0	
Rahoitusosuudet		0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit		0	0	0	0	0	
20 Laajennusinvestoinnit yhteensä			0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Menot			0	-1 500 000	-1 098 751	401 249	73,25%
Tulot			0	0	0	0	
Rahoitusosuudet			0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit			0	0	0	0	
		Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	TA 2019	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
RAPORTTI YHTEENSÄ		-34 800 000	-1 880 000	-36 680 000	-24 011 195	12 668 805	65,46%
Menot		-35 300 000	-1 880 000	-37 180 000	-25 558 775	11 621 225	68,74%
Tulot		500 000	0	500 000	1 547 580	1 047 580	309,52%
Rahoitusosuudet		0	0	0	203 417	203 417	
Pysyvien vastaavien myynnit		500 000	0	500 000	1 344 163	844 163	268,83%

10.3.2. Rahoituslaskelman toteutuminen

444 LOHJA

RAHOITUSLASKELMA - TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2019

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	16 093 825	-2 431 320	13 662 505	6 401 820	-7 260 685	46,86%
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-2 000 000	0	-2 000 000	-470 493	1 529 507	23,52%
	14 093 825	-2 431 320	11 662 505	5 931 327	-5 731 178	50,86%
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-35 300 000	-1 880 000	-37 180 000	-25 558 775	11 621 225	68,74%
RAHOITUSOSUUKSET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	0	0	203 417	203 417	
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	2 500 000	0	2 500 000	3 118 049	618 049	124,72%
	-32 800 000	-1 880 000	-34 680 000	-22 237 309	12 442 691	64,12%
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-18 706 175	-4 311 320	-23 017 495	-16 305 982	6 711 513	70,84%
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0	0	0	66 101	66 101	
	0	0	0	66 101	66 101	
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN LISÄYS	30 000 000	6 500 000	36 500 000	36 500 000	6 500 000	121,67%
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-11 300 000	0	-11 300 000	-12 022 002	-722 002	106,39%
LYHYTAJAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	0	0	-5 597 452	-5 597 452	
	18 700 000	6 500 000	25 200 000	18 880 546	180 546	100,97%
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN	0	0	0	170 867	170 867	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	0	0	0	0	0	
SAAMISTEN MUUTOS	0	0	0	1 327 249	1 327 249	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	0	0	-2 511 493	-2 511 493	
	0	0	0	-1 013 377	-1 013 377	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	18 700 000	6 500 000	25 200 000	17 933 270	-766 730	95,9%
RAHAVAROJEN MUUTOS	-6 175	2 188 680	-4 317 495	1 627 288	5 944 783	-37,69%
RAHAVARAT 31. 12.	7 066 531					
1. 1.	5 439 243			1 627 288		

10.3.3. Useammalle tilikaudelle jakaantuvat Investointiosan hankekohtaiset kustannukset

Investointiosan hankekohtaiset kustannukset, niiden hankkeiden osalta, joiden kustannukset jakaantuvat useammalle tilikaudelle											
Hanke	Kustannusarvio	Päätös	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2019	Talousarvio muutokset 2019	Talousarvio muutosten jälkeen 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama 2019	Kustannusarviosta käytetty 31.12.2019	projekti-numero	Arvioitu kesto, yms. huomiot
Nummen koulukeskus	7 570 000	kv 13.4.2016 § 30	7 425 645	900 000	0	900 000	702 710	197 290	8 128 355	9522	toteuma 702 710 sisältää rahoitusosuutta 125 000 euroa
Laurentiustalo	15-23 milj.€	kv 15.3.2017 § 39	1 221 709	10 000 000	250 000	10 250 000	4 863 069	5 386 931	6 084 778	9524	
Tynninharjun eritasoliittymä	ELY 33% 3,3 milj.€, Lohjan kaupunki 67% 6,7 milj.€	kv 9.11.2016 § 93	5 040 122	1 000 000	0	1 000 000	966 954	33 046	6 007 076	9604	
Rauhalan ja Järnefeltin koulu	5 500 000	kv 14.2.2018 § 20	192 488	1 000 000	0	1 000 000	170 198	829 802	362 686	9526	2019-2020
Ojamon monitoimijatalo	12 150 000	kv 14.2.2018 § 21	160 425	5 000 000	40 000	5 040 000	2 574 550	2 465 450	2 734 975	9525	2018-2020

B = bruttomääräraha/-tuloarvio

[illegible]

	Sito- vuus	Alkup. ta- lousarvio	TA:n muu- tokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peltoniemen jätevedenpuhdis- tamo	B	700 000	0	700 000	855 910	-155 910					
Muut vesihuoltohankkeet	B	2 700 000	0	2 700 000	2 520 135	179 865					
Asuntomessut	B	1 500 000	0	1 500 000	1 098 751	401 249					
Asuntomessualueen kunnallis- tekniikka	B	1 500 000	0	1 500 000	1 098 751	401 249					
Hyvinvointi											
Irtain omaisuus	B	500 000	0	500 000	383 996	116 004					
Tilahankkeet	B	500 000	0	500 000	288 675	211 325					
Muut työikäisten ja ikäänt.hank- keet	B	500 000	0	500 000	288 675	211 325					
Nummen yhtenäiskoulu	B	900 000	0	900 000	827 710	72 290	0	0	0	125 000	-125 000
Lauretiuns-talo/Laban	B	10 000 000	250 000	10 250 000	4 863 069	5 386 931					
Ojamon koulu	B	5 000 000	40 000	5 040 000	2 574 550	2 465 450					
Rauhala/Järnefeldin koulu	B	1 000 000		1 000 000	170 198	829 802					
Lohjan yhteislyseon lukio	B	1 500 000		1 500 000	863 112	636 888					
Muut koulut ja päiväkodit	B	1 000 000	1 360 000	2 360 000	1 368 017	991 983					
Muut tilahankkeet, hyvinvointi	B	500 000	0	500 000	289 112	210 888					
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten väh/lis	B						0	0	0	66 101	-66 101
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	11 300 000	0	11 300 000	12 022 002	-722 002					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						30 000 000	0	30 000 000	36 500 000	-6 500 000
Lyhytaik. lainojen muutos	B	0	0	0	8 113 860	-8 113 860	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset											
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	6 175	0	6 175	1 013 377	-1 007 202	0	0	0	0	0
Yhteensä		301 061 350	4 311 320	305 372 670	301 777 919	3 594 751	298 824 000	0	298 824 000	298 189 592	634 408
Käyttötalousosan tulot		92 822 889	2 670 600	95 493 489	98 170 220	-2 676 731	92 822 889	2 670 600	95 493 489	98 170 220	-2 676 731
Yhteensä		393 884 239	6 981 920	400 866 159	399 948 139	918 020	391 646 889	2 670 600	394 317 489	396 359 812	-2 042 323

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

11. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

11.1. Lohjan kaupungin tuloslaskelma

	31.12.2019	31.12.2018
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	16 051 982,19	15 368 823,16
Maksutuotot	17 638 780,20	17 359 316,59
Tuet ja avustukset	6 167 019,03	6 606 895,82
Muut tuotot	9 370 018,71	8 288 800,15
Yhteensä	49 227 800,13	47 623 835,72
Valmistus omaan käyttöön	352 672,65	207 971,00
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	102 104 875,53	104 708 086,98
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	22 507 272,81	22 952 505,47
Muut henk.sivukulut	3 696 916,06	3 940 074,66
Palvelujen ostot	136 355 907,54	129 245 012,48
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 250 801,98	16 689 308,91
Avustukset	14 084 734,02	15 003 005,85
Muut kulut	5 778 462,81	6 533 096,65
Yhteensä	300 778 970,75	299 071 091,00
TOIMINTAKATE	-251 198 497,97	-251 239 284,28
Verotulot	190 087 807,77	188 458 177,04
Valtionosuudet	67 720 096,81	68 441 300,00
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
Korkotuotot	189 320,58	212 315,56
Muut rahoitustuotot	1 528 429,26	1 480 022,89
Korkokulut	1 705 803,10	1 181 369,89
Muut rahoituskulut	219 533,72	234 738,40
Yhteensä	-207 586,98	276 230,16
VUOSIKATE	6 401 819,63	5 936 422,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	15 918 508,20	15 801 315,00
TILIKAUDEN TULOS	-9 516 688,57	-9 864 892,08
Poistoeron lisäys/vähennys	67 158,39	67 158,39
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-9 449 530,18	-9 797 733,69

11.2. Lohjan kaupungin rahoituslaskelma

	31.12.2019	31.12.2018
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	6 401 819,63	5 936 422,92
Tulorahoituksen korjauserät	-470 492,78	-851 969,14
Yhteensä	5 931 326,85	5 084 453,78
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	25 558 775,08	30 760 748,58
Rahoitusosuudet investointimenoihin	203 417,25	2 283 841,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 118 048,70	1 565 274,81
Yhteensä	22 237 309,13	26 911 632,77
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 305 982,28	-21 827 178,99
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen lisäys	0,00	50 989,00
Antolainojen vähennys	66 100,98	65 539,34
Yhteensä	66 100,98	14 550,34
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 500 000,00	28 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	12 022 001,89	10 485 978,92
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 597 451,77	-3 993 518,80
Yhteensä	18 880 546,34	13 520 502,28
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	170 866,90	192 628,67
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	1 327 248,64	1 026 504,62
Korottomien velkojen muutos	-2 511 492,61	4 566 170,66
Yhteensä	-1 013 377,07	5 785 303,95
Rahoituksen rahavirta	17 933 270,25	19 320 356,57
Yhteensä	1 627 287,97	-2 506 822,42
KASSAVAROJEN MUUTOS	1 627 287,97	-2 506 822,42
Kassavarat 31.12.	7 066 530,96	5 439 242,99
Kassavarat 1.1.	5 439 242,99	7 946 065,41

11.3. Lohjan kaupungin tase

V A S T A A V A A	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	267 384,82	592 578,97
Muut pitkävaikutteiset menot	1 135 338,71	1 503 957,16
	1 402 723,53	2 096 536,13
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	41 991 630,46	41 584 659,37
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus	126 981,88	126 981,88
Rakennukset	153 627 349,76	158 251 788,51
Kiinteät rakenteet ja laitteet	76 721 874,74	67 223 568,96
Koneet ja kalusto	4 977 097,62	6 598 404,02
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	12 345 524,77	7 011 429,43
	289 790 459,23	280 796 832,17
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	30 803 965,29	30 309 848,09
Muut lainasaamiset	3 057 108,09	3 123 209,07
Muut saamiset	249 645,00	249 645,00
	34 110 718,38	33 682 702,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	694 559,63	770 988,96
	694 559,63	770 988,96
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 107 306,12	4 543 505,70
Lainasaamiset	703 482,79	41 632,96
Muut saamiset	3 485 395,15	2 231 026,46
Siirtosaamiset	1 630 094,64	4 437 362,22
	9 926 278,70	11 253 527,34
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	585 501,45	591 991,83
Rahat ja pankkisaamiset	6 481 029,51	4 847 251,16
Vastaavaa yhteensä	342 991 270,43	334 039 829,75

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

	31.12.2019	31.12.2018
Peruspääoma	127 910 088,46	127 910 088,46
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	235 172,62	10 032 906,31
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 449 530,18	-9 797 733,69
Oma pääoma yhteensä	118 822 712,78	128 272 242,96

POISTOERO JA VAPAAEHTOiset VARAUKSET

Poistoero	1 386 707,04	1 453 865,43
------------------	---------------------	---------------------

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevastuutaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	1 840 871,48	390 261,27
	1 840 871,48	390 261,27

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Lahjoitusrahastojen pääomat	1 414 241,10	1 320 478,15
Muut toimeksiantojen pääomat	9 916,41	9 241,79
	1 424 157,51	1 329 719,94

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	141 209 080,74	116 793 049,60
Lainat julkisyhteisöiltä	430 406,67	0,00
Muut velat, liittymismaksut	8 651 664,44	8 180 211,76
	150 291 151,85	124 973 261,36

Lyhytaikainen

Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat, kuntatodistuks	13 000 000,00	23 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 600 377,29	11 905 956,46
Lainat julkisyhteisöiltä	82 575,64	75 000,00
Lainat konserniyhtiöiltä	7 112 825,19	4 726 685,39
Saadut ennakot	141 402,39	83 035,39
Ostovelat	12 193 563,66	11 096 633,21
Muut velat	2 658 098,42	3 565 368,50
Siirtovelat	19 436 827,18	22 667 799,84
	69 225 669,77	77 620 478,79

Vastattavaa yhteensä

342 991 270,43	334 039 829,75
-----------------------	-----------------------

11.4. Konsernituloslaskelma

	31.12.2019	31.12.2018
Toimintatuotot	177 541 538,26	167 376 052,65
Toimintakulut	429 890 830,09	420 847 981,35
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	34 833,38	14 903,39
Toimintakate	-252 314 458,45	-253 457 025,31
Verotulot	190 087 807,77	188 458 177,04
Valtionosuudet	79 533 020,77	79 524 456,26
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	119 234,53	132 989,92
Muut rahoitustuotot	1 116 285,25	811 782,89
Korkokulut	2 458 121,73	1 987 337,34
Muut rahoituskulut	659 888,99	708 157,68
Vuosikate	15 423 879,15	12 774 885,78
Suunnitelman mukaiset poistot	24 277 592,12	25 172 632,67
Omistuksen eliminointierot negatiivinen	16 718,20	38 250,64
Arvonalentumiset	-11 430,48	11 430,48
Poistot ja arvonalentumiset	24 282 879,84	25 222 313,79
Satunnaiset erät		0,00
Tilikauden tulos	-8 859 000,69	-12 447 428,01
Tilinpäätössiirrot	-40 014,90	-20 298,71
Tilikauden verot	-429 107,87	-222 957,62
Laskennalliset verot	-4 920,08	-2 466,96
Vähemmistöosuudet	-21 748,18	24 624,04
Tilikauden yli/alijäämä	-9 354 791,72	-12 668 527,26

11.5. Konsernin rahoituslaskelma

	31.12.2019	31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	15 423 879,15	12 774 885,78
Satunnaiset erät		0,00
Tilikauden verot	-429 107,87	-222 957,62
Tulorahoituksen korjauserät	-978 812,99	-1 917 081,97
Toiminnan rahavirta yhteensä	14 015 958,29	10 634 846,19
Investointien rahavirta		
Investointimenot	48 943 818,36	39 903 405,73
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 011 069,11	2 384 723,52
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	11 729 628,61	3 644 819,63
Investointien rahavirta	-34 203 120,64	-33 873 862,58
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 187 162,35	-23 239 016,39
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		0,00
Antolainasaamisten vähennykset	554,95	33 217,17
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	47 259 187,47	30 969 518,98
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	17 401 196,01	14 582 739,32
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 982 592,37	-2 498 985,99
Oman pääoman muutokset		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja PO:n muutokset	150 576,58	191 303,40
Vaihto-omaisuuden muutos	196 595,08	-254 276,59
Saamisten muutokset	-836 694,08	798 089,26
Korottomien velkojen muutokset	-2 329 450,47	6 018 586,75
Rahoituksen rahavirta	22 056 981,15	20 674 713,66
Rahavarojen muutos	1 869 818,80	-2 564 302,73
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	21 009 526,82	19 139 708,02
Rahavarat 1.1.	19 139 708,02	21 704 010,75
	1 869 818,80	-2 564 302,73

11.6. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	358 724,03	715 730,66
Muut pitkävaikutteiset menot	4 812 685,52	5 106 890,61
Ennakkomaksut	-2 373,93	1 976,95
	5 169 035,62	5 824 598,22
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	47 018 813,28	46 684 771,84
Rakennukset	230 979 510,80	236 301 525,47
Kiinteät rakenteet ja laitteet	83 284 207,74	74 296 086,95
Koneet ja kalusto	11 774 554,56	13 405 471,74
Muut aineelliset hyödykkeet	192 709,82	187 866,72
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	22 192 562,57	12 741 578,30
	395 442 358,77	383 617 301,02
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	2 577 086,63	2 195 159,99
Osakkeet ja osuudet	3 041 903,50	2 847 883,60
Muut lainasaamiset	52 664,28	53 219,22
Muut saamiset	66 901,78	66 901,78
	5 738 556,19	5 163 164,59
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 080 978,09	1 335 121,12
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 916 321,40	2 112 916,48
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	79 573,73	74 164,35
Lyhytaikaiset saamiset	19 456 198,06	18 624 913,36
	19 535 771,79	18 699 077,71
Rahoitusarvopaperit	5 447 655,87	5 433 901,93
Rahat ja pankkisaamiset	15 561 870,95	13 705 806,09
VASTAAVAA YHTEENSÄ	449 892 548,68	435 891 887,16

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	127 917 202,80	127 910 088,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	135 391,28
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Muut omat rahastot	1 577 135,56	1 591 590,07
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	6 226 902,49	18 749 061,45
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 354 791,72	-12 668 527,26
	126 493 431,01	135 844 585,88
VÄHEMMISTÖOSUUDET	314 490,54	316 389,95
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	35 874,47	41 417,73
Muut pakolliset varaukset	4 005 635,04	3 113 689,01
	4 041 509,51	3 155 106,74
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 847 365,53	1 930 937,69
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	212 821 281,78	181 717 534,40
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 414 484,52	10 811 858,75
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	34 656 932,47	40 885 280,69
Saadut ennakot	811 975,41	744 473,95
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	57 491 077,91	60 485 719,11
	317 195 752,09	294 644 866,90
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	449 892 548,68	435 891 887,16

11.7. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno- ja vähennettyinä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti (poistosuunnitelma tarkistettu KV 11.12.2013 § 179). Tarkistettuna poistosuunnitelman poistoaikojen sovelletaan 1.1.2013 jälkeen hankittuihin pysyvien vastaavien hyödykkeisiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja -osuudet on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerättävä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman ja taseen tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Konsernipankkitili

Kaupungin konsernipankkitilisopimukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt muun yhteisön negatiivinen tilin saldo on esitelty vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät muiden yhteisöjen alatilien saldoja 6 430 705,35 euroa, joka jakaantuu lainoihin muilta luotonantajilta 7 112 825,19 euroa ja lainasaamisiin 682 119,84 euroa.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimusten korkohyvitykset kirjataan tuloslaskelmaan korkomenojen mukaisesti. Muutoin koronvaihtosopimuksilla ei ole tuloslaskelmavaikutusta, vaan ne esitetään liitetietokohdassa Muut vastuusitoumukset/koronvaihtosopimukset.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Kuntalain perusteella kaupungilla on velvollisuus laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Kuntayhtymät yhdistetään konsernitilinpäätökseen peruspääomaosuuden suhteessa.

Vuoden aikana oli yksi fuusio

- Lohjan kaupunki ja Lohjan palvelutalosaatiö 1.5.2019

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen sisäisiä kiinteistöveroja ei ole eliminoitu. Liittymismaksujen osalta eliminointia ei ole tehty, lukuunottamatta Muihin saamisiin kirjatut liittymismaksut sekä uudet lämpöyhtiön ja taloyhtiöiden väliset liittymismaksut. Muilta osin konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Olennot petyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on eliminoitu. Pysyvien vastaavien osalta maa-alueisiin sisäisiä katteita muodostuu Lohjan Vuokra-asuntojen, L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän, Eteva kuntayhtymän ja kaupungin välisistä hankinnoista. Rakennusten sisäisiä katteita muodostuu Lohjan Liikuntakeskuksen, L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän, Lohjan Vuokra-asunnot Oy:n ja kaupungin osalta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaeseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet, muiden kuin konserniyhteisöjen omistusta vastaava määrä tilikauden tuloksesta on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien ylitai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty osakkuusyhteisöjen osalta seuraavia yhtiöitä Kiinteistö Oy Kukkasmäki ja As Oy Karjalohjan Kauppapuisto. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Muut osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

11.8. Tuloslaskelman liitetiedot

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	Konserni 2019 1 000 €	Konserni 2018 1 000 €	Lohja 2019 1 000 €	Lohja 2018 1 000 €
Toimintatuotot				
Elinvoima				
Konsernihallinto	843,2	853,8	843,2	853,8
Palvelutuotanto	30 490,4	29 209,6	13 637,6	13 128,0
Kaupunkikehitys	4 287,9	4 303,8	3 246,9	2 901,9
Kaupunkisisältö	3 803,6	3 587,1	2 196,5	1 941,1
Hyvinvointi				
Lasten, nuorten ja perh.palvelut	27 398,5	16 666,7	8 715,4	9 459,8
Työikäisten palvelualue	109 269,1	99 341,3	7 137,9	7 206,3
Ikääntyneiden palvelualue	11 308,6	10 885,7	11 308,6	10 885,7
Luott.henk.hallinto/keskusv.ltk	173,5	89,3	173,5	89,3
Yhdistymisavustus	0,0	0,0	0,0	0,0
Myyntivoitot	1 984,7	2 438,8	1 968,2	1 158,0
Yhteensä	189 559,5	167 376,1	49 227,8	47 623,9
Verotulojen erittely				
Kunnan tulovero	-	-	169 132,5	168 400,0
Kiinteistövero	-	-	13 798,7	13 268,9
Yhteisövero	-	-	7 156,5	6 789,2
Verotulot yhteensä	-	-	190 087,7	188 458,1
Valtionosuuksien erittely				
Yksikköhintarah. perustuva valtionosuus	11 812,9	11 083,1	0,0	0,0
Kunnan peruspalv. valt.osuus	66 063,7	65 794,4	66 063,7	65 794,4
Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	4 192,3	4 347,1	4 192,3	4 347,1
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtiosuudet	-2 535,9	-1 700,1	-2 535,9	-1 700,1
Valtionosuudet yhteensä	79 533,0	79 524,5	67 720,1	68 441,4
Satunnaiset tuotot				
HUS konsernin satunnaiset tuotot	0,0	0,0		
Palvelujen ostojen erittely				
Asiakaspalvelujen ostot			100 842,2	95 084,5
Muiden palvelujen ostot			35 513,7	34 160,5
Kunnan palvelujen ostot yhteensä			136 355,9	129 245,0
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet				
Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua, valtuuston hyväksymää, poistosuunnitelmaa. Yhdistyneen kunnan poistosuunnitelma vahvistettu KV 11.12.13 § 179				
Tarkennettua poistosuunnitelmaa sovelletaan 1.1.13 jälkeen hankittuihin pysyvien vastaavien hyödykkeisiin.				
Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella.				
Aineettomat hyödykkeet ja muut pitkävaikutteiset menot (E18 -hanke 20 v.)	3, 5 ja 20 v.	tasapoisto		
Rakennukset ja rakennelmat	20-40 vuotta	tasapoisto		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15-30 vuotta	tasapoisto		
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta	tasapoisto		
Muut aineelliset hyödykkeet	käytön mukainen poisto			
Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa on kirjattu vuosikuluiksi.				

	Konserni	Konserni	Lohja	Lohja
	2019	2018	2019	2018
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta				
Vuosina 2017-2021				
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot			18 512 305	17 542 235
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno			28 203 565	36 150 876
Ero (€)			-9 691 260	-18 608 641
Ero %			-34	-51
Tilikauden omistuksen eliminointierot (1000 €)				
Eliminointituotto	22,0	40,7		
Eliminointikulu	-16,7	-79		
Yhteensä netto	5,3	-38,3		
Eläkejärjestelmän eläkevastuut 1.1.	41,4	49,4	0,0	8,0
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	-5,5	-8,0	0,0	-8,0
Eläkevastuut 31.12.	35,9	41,4	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset				
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus				
Hiidensalmi 1.1.	344,1	600,5	344,1	600,5
- vähennykset tilikaudella	-145,2	-256,4	-145,2	-256,4
Hiidensalmi 31.12	198,9	344,1	198,9	344,1
Harjun vanha kaatopaikka 1.1.	46,2	49,4	46,2	49,4
- lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
- vähennykset tilikaudella	0,0	-3,2	0,0	-3,2
Harjun vanha kaatopaikka 31.12	46,2	46,2	46,2	46,2
Teutarin ent. kaatopaikka 1.1.	0,0		0,0	
- lisäykset tilikaudella	1 620,0		1 620,0	
- vähennykset tilikaudella	-24,2		-24,2	
Teutarin ent. kaatopaikka 31.12.	1 595,8		1 595,8	
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus 31.12.	1 840,9	390,3	1 840,9	390,3
HUS, pakolliset varaukset 1.1.	2 123,4	2 174,2	-	-
Lisäykset tilikaudella	0,0	53,4	-	-
Vähennykset tilikaudella	-398,4	-104,2	-	-
HUS, pakolliset varaukset 31.12	1 725,0	2 123,4	-	-
Muut pakolliset varaukset 1.1.	600,0	320,0		
Muut pakolliset varaukset, lisäys	399,7	280,0		
Muut pakolliset varaukset, vähennys	-600,0			
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	3 965,6	3 113,7	1 840,9	390,3
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden myyntivoitot	32,4	153,8	32,4	250,5
Maa-alueiden myyntivoitot	1 935,8	658,2	1 935,8	898,5
Muut myyntivoitot	0,0	25,4	0,0	9,0
Rakennusten myyntivoitot	0,0	1 601,4	0,0	0,0
Yhteensä	1 968,2	2 438,8	1 968,2	1 158,0
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	50,6	571,7	50,6	571,7
Maa-alueiden myyntitappiot	143,7	2,0	143,7	2,0
Muut myyntitappiot	0,0	1,3	0,0	0,0
Yhteensä	194,3	575,0	194,3	573,7
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuotot				
Osinkotuotot muista yhteisöistä	381,2	57,5	819,3	754,8
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,0	0,0	484,1	484,1
Yhteensä	381,2	57,5	1 303,4	1 238,9

11.9. Taseen liitetiedot

	Konserni 2019 1 000 €	Konserni 2018 1 000 €	Lohja 2019 1 000 €	Lohja 2018 1 000 €
TASEEN LIITETIEDOT				
Arvonkorotukset				
Maa- ja vesialueet *)				
arvo 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
*) Lohjan kaupungin maa-alueiden arvonkorotuksiin sisältyy vuoden 1997 aloittavassa taseessa tehty arvonkorotus kuntayhtymältä korvauksetta siirtyneeseen maa-alueeseen. Arvonkorotus on 126.981,88 euroa.				
Maa- ja vesialueet erittely				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 714,7	1 680,1	313,0	279,5
Muut maa- ja vesialueet	45 177,2	44 877,7	41 678,6	41 305,1
Arvonkorotukset	127,0	127,0	127,0	127,0
Maa- ja vesialueet yhteensä	47 018,9	46 684,8	42 118,6	41 711,6
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myntisaamiset	-	-	128,0	134,7
Konsernipankkitilisaatava	-	-	682,1	25,7
<i>Saamiset kuntayht, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Myntisaamiset	-	-	52,0	55,1
Siirtosaamiset	-	-	0,0	3 116,4
<i>Saamiset osakkuusyhteisöiltä</i>				
Myntisaamiset	-	-	0	0
Siirtosaamiset, siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
HUS muut	1 066,0	3 485,6	0,0	1 756,9
Työterveyshuollon Kelan korvaus	797,6	762,0	591,2	570,0
HUS ylijäämän palautus	0,0	0,0	0,0	1 359,5
Muut siirtosaamiset	1 369,6	1 229,6	1 038,9	751,0
Yhteensä	3 233,2	5 477,2	1 630,1	4 437,4
Lohjan kaupungin olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset				
	Tasearvo 1.1.2019	Tasearvo 31.12.2019	Kuntayhtymä 31.12.2019	Ero €
Kuntayhtymä				
HUS	15 711 410	15 711 410	16 137 040	-425 630
L-U ammattikoulutusyhtymä	5 513 387	5 513 387	6 097 864	-584 477
ETEVA	766 786	766 786	1 189 088	-422 302

Lohjan kaupungin rahoitusarvopaperit					
Yhtiö	Hankinta-arvo 1.1.2019 €	Markkina- arvo 31.12.19	Kirjanp.arvo 1.1.2019 €	Arvon muutos/lisäys	Kirjanp. arvo 31.12.19 €
Kuntarahoitus Oyj	199 007		199 007		199 007
DNA /Lohjan Puhelin Oy	383 700		383 700	2 760	386 460
St Laurence Golf	9 250		9 250	-9 250	0
Lounais-Suomen Osuusteurastamo	34		34		34
Lohjan Seudun Op	0		0	0	0
Yhteensä	591 991	0	591 991	-6 490	585 501

	Konserni 2019 1 000 €	Konserni 2018 1 000 €	Lohja 2019 1 000 €	Lohja 2018 1 000 €
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot				
Oma pääoma				
Peruspääoma 1.1.	127 917,2	127 910,1	127 910,1	127 910,1
Peruspääoma 31.12	127 917,2	127 910,1	127 910,1	127 910,1
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	0,0	135,4	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
Muut omat rahastot 1.1.	1 570,6	1 570,9	0,0	0,0
Siirrot rahastoon tilikaudella	20,9	20,7	0,0	0,0
Siirrot rahastosta tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	-14,5	0,0	0,0	0,0
Muut omat rahastot 31.12.	1 577,0	1 591,6	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	6 073,4	18 774,4	235,2	10 032,8
Edellisten tilikausien oikaisut	-18,4	-25,4	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	149,8	0,0	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	6 204,8	18 749,0	235,2	10 032,8
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 332,7	-12 788,5	-9 449,5	-9 797,7
Oma pääoma yhteensä	126 493,3	135 724,6	118 822,8	128 272,2
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	141 939,1	116 397,6	92 066,4	71 675,4
Lainat julkisyhteisöiltä	7 972,9	7 968,9	0,0	0,0
Yhteensä	149 912,0	124 366,5	92 066,4	71 675,4
Pakolliset varaukset				
Ympäristövastuuvaraus 31.12	1 840,9	390,3	1 840,9	390,3
Potilasvahinkovastuu 31.12.	1 579,6	1 979,9	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	545,2	743,5	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	3 965,7	3 113,7	1 840,9	390,3
Velkojen erittely				
Lyhytaikaiset velat				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	-	-	277,8	501,0
Konsernipankkitilivelka	-	-	7 112,8	4 726,7
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	-	-	897,1	2 269,6
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteys-yhteisöille				
Ostovelat	-	-	0,0	0,0

	Konserni 2019 1 000 €	Konserni 2018 1 000 €	Lohja 2019 1 000 €	Lohja 2018 1 000 €
Siirtovelat				
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Palkkajaksotukset sis. lomapalkkajaksotuksen	25 663,5	26 842,1	13 891,8	16 283,8
Korkojaksotukset	204,5	204,5	55,3	60,8
Muut HUSin siirtovelat	1 139,1	1 491,8	-	-
Verohallinto	0,0	1 903,4	0,0	1 903,4
KVTEL, eläkemaksut	2 232,6	2 397,3	1 958,7	2 316,4
VEL, opettajien eläkemaksut	272,9	213,7	272,9	213,7
Muut siirtovelat	2 452,2	2 682,3	3 258,1	1 889,7
Yhteensä	31 964,8	35 735,1	19 436,8	22 667,8
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot				
Vuokravastuut				
Leasingvastuiden yhteismäärä	6 618,7	10 276,3	4 129,7	8 036,3
Seur. tilik. erääntyvät tilaelementit	1 576,8	1 790,8	1 576,8	1 790,8
Myöhemmin erääntyvät, tilaelementit	2 195,5	5 672,2	2 195,5	5 672,2
Seur. tilik. erääntyvät muut	1 280,8	1 219,2	227,4	316,6
Myöhemmin erääntyvät, muut	1 565,6	1 594,1	130,0	256,7
Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta				
Muut vuokravastuut	18 959,0	30 419,5	1 478,6	0,0
Seur. tilik. erääntyvät	0,0	3 857,1		
Myöhemmin erääntyvät	18 959,0	26 562,4	1 478,6	
Lohjan osalta vain irtisanomisaajan vuokrat				
Lohjan sitoutunut vuoteen 2051 - 2054 asti vuokraamaan Lohjan Vuokra-asunnot Oy:ltä vanhusten asuinyksiköjä, joista aiheutuvaa vuokravastuuta yli 34 milj. euroa ei ole tässä huomioitu				
HUS:lta on sitouduttu vuokraamaan sairaalasta hammashuollon tiloja vuoteen 2028 asti, joista aiheutuvaa vuokravastuuta on n. 0,5 milj. sekä tiloja mielenterveys- ja päihdepalveluille 30.6.2021 asti, josta aiheutuva vuokravastuuta on n. 0,06 milj. euroa, Näitä ei ole huomioitu				
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta				
Konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta				
annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	39 112,5	35 413,6	38 539,3	34 840,4
tytäryhtiöt	39 012,5	35 313,6	38 439,3	34 740,4
osakkuus- ja muut omistusyhteisyyshyönteisöt	100,0	100,0	100,0	100,0
Jäljellä oleva pääoma	29 324,7	27 108,9	29 013,1	26 763,6
tytäryhtiöt	29 224,7	27 008,9	28 913,1	26 663,6
osakkuus- ja muut omistusyhteisyyshyönteisöt	100,0	100,0	100,0	100,0
Muut vastuusitoumukset				
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	12 264,9	12 239,9	12 264,9	12 239,9
Jäljellä oleva pääoma	3 807,9	4 714,5	3 807,9	4 714,4
Oman velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset				
Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta sekä julkisyhteisöiltä	28 590,4	30 400,4	0,0	0,0
Velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset	69 445,0	70 395,8	0,0	0,0
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12			278 715,6	267 092,1
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takausk.rahastosta 31.12			183,4	171,6
Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet				
Lohjan kaupunki on vuokrannut kaupunginhallituksen jäsen Hannele Maittilalta liikehuoneiston Koisjärven päiväkodin toimintaa varten. Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi, vuonna 2019 tiloista maksettiin vuokraa 18 435,84 euroa.				
Lohjan kaupungin tytäryhteisöillä ole ollut merkittäviä kauppiaita intressitahojen kanssa vuonna 2018.				

	Konserni	Konserni	Lohja	Lohja
	2019	2018	2019	2018
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Johdannaissopimukset/koronvaihtosopimukset				
Nordea, nro 1211286/1605845				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 1,722 %.				
Sopimuksen voimassaoloaika 16.4.2015-24.1.2023				
lainan pääoma			10 000 000,00	10 000 000,00
markkina-arvo			-673 765,00	-747 736,00
Nordea, nro 1547536/2123210				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla nousevaan korkoon 0,5-4,37 %				
Sopimuksen voimassaoloaika 23.9.2015-27.4.2045				
lainan pääoma			10 000 000,00	10 000 000,00
markkina-arvo			-8 223 316,00	-5 781 605,00
Kuntarahoitus Oyj, nro 67402				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 2,68 %.				
Sopimuksen voimassaoloaika 25.5.2011-25.5.2021				
lainan pääoma			1 500 000,00	2 500 000,00
markkina-arvo			-35 903,13	-94 005,32
Kuntarahoitus Oyj, nro 32540				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 0,201 %.				
Sopimuksen voimassaoloaika 3.7.2015-3.10.2024				
lainan pääoma			6 000 000,00	7 200 000,00
markkina-arvo			-74 959,82	-42 217,14
Kuntarahoitus Oyj, nro 34896				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 1,743 %				
Sopimuksen voimassaoloaika 27.11.2018-25.5.2030				
lainan pääoma			11 200 002,00	12 266 669,00
markkina-arvo			-1 116 514,15	-927 631,74
Koronvaihtosopimukset, jotka astuvat voimaan myöhemmin				
Kuntarahoitus Oyj, nro 52451				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa.				
Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan				
koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.				
Sopimuksen voimassaoloaika 1.5.2021-1.5.2041				
lainan pääoma			20 000 000,00	20 000 000,00
markkina-arvo			-3 492 489,25	-88 323,71
Konserniyhtiöiden koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimukset ovat tehty suojaamistarkoituksessa.				
Sopimukset vuosille 2018-2022				
lainan pääoma	1 112 426,14	1 184 741,00		
markkina-arvo	-57 320,58	-72 270,80		

Työterveyshuollon laskennallinen eriyttäminen			
TULOSLASKELMA			
	31.12.2019	31.12.2018	
Liikevaihto	215 925,68	238 023,61	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-3 067,62	-3 498,30	
Palvelujen ostot	-87 312,64	-90 891,53	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-83 471,16	-80 608,81	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-14 659,85	-14 401,39	
Muut henkilösivukulut	-2 921,33	-2 970,61	
Liiketoiminnan muut kulut	-12 309,06	-14 214,46	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 184,03	31 438,51	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoitustuotot	499,49	373,32	
Muut rahoituskulut	-526,69	-388,70	
Ylijäämä (alijäämä)	12 156,83	31 423,13	
Tilikauden ylijäämä	12 156,83	31 423,13	
Työterveyshuollon toimintalukuja			
Työterveyshuollon piirissä on noin 470 yritystä ja yrittäjää, joilla valtaosalla on vain lakisääteinen sopimus Kela I on lakisääteistä työterveyshuoltoa, jonka tuottamiseen kaupungilla on lakivelvoite ja Kela II on työnantajille vapaaehtoista sairaanhoitoa.			
Kela I			
työpaikka- ja tilakäynnit	2019	2018	
Lääkärit	6 tuntia	15 tuntia	
Työterveyshoitajat	204 tuntia	197 tuntia	
Työfysioterapeutti	23 tuntia	20 tuntia	
Työterveyspsykologi	18 tuntia	7 tuntia	
terveystarkastukset			
Lääkärit	270 kpl	267 kpl	
Työterveyshoitajat	500 kpl	459 kpl	
Kela II			
sairaanhoitokäynnit			
Lääkärit	381 kpl	488 kpl	
Työterveyshoitajat	250 kpl	336 kpl	

11.10. Lohjan vesi- ja viemärilaitos

Lohjan vesi- ja viemärilaitoksen toimintakertomus

Lohjan vesi- ja viemärilaitos on toiminut 1.1.2016 alkaen kaupunginvaltuuston päätöksellä 28.10.2015 § 136 taseyksikkönä. Liikelaitosselvitystyön perusteella kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 8.6.2016 § 66, että vesi- ja viemärilaitos säilyy taseyksikkönä. Taseyksikkö sijoittuu kaupungin organisaatiossa elinvoiman toimialalle, palvelutuotannon tulosalueelle, rakentaminen ja kaupunkitekniikka tuloseyksikköön.

Talous:

Talouden tietoja on verrattu valtuuston vahvistamaan talousarvioon. Vesi- ja viemärilaitoksen tuotot toteutuivat 101 %:n suuruisena. Talousarvioon nähden tuloylitystä muodostui 76.882,51 €. Lisäksi tuloihin on kirjautunut budjetoimattomana Valmistus omaan käyttöön 150.279 €. Vesi- ja viemärilaitoksen kulut toteutuivat 109,7 %:n suuruisena. Kuluylitys talousarvioon nähden oli 379.499,16 €. Palvelujen ostot alittuivat 110.315,09 €, aineet ja tarvikkeet ylittyivät 262.038,08 €, palkat sivukuluineen ylittyi 143.741,75 € ja Muut toimintakulut ylittyi 84.034,42 €. Kaikki taseyksikköön kohdentuvat sisäiset erät sisältyvät tilinpäätökseen menoina. Toimintakate toteutui 152 337,65 € heikompana. Rahoitustuottoja (perintätuotot) muodostui rahoituskuluja (perintäkulut) 280,18 € enemmän. Taseyksikköön on kirjattu pääoman korko rahoituskuluna 729.802,50 €. Poistojen toteutuma 2.486.365,27 €. Suunnitellut investoinnit toteutettiin. Investointien toteutuma-prosentti suhteessa hankerahoihin oli 106,1 %.

Toiminalliset muutokset:

Toimintavuoden aikana uutta ylläpidettävää vesihuoltoverkostoa rakennettiin 2,0 km (Messualueen ja Gunnarlan kaava-alueen kunnallistekniikka). Uutta hulevesilinjaa rakennettiin 2,0 km (Gunnarlan kaava-alue ja messualue). Verkostoa saneerattiin 3,5 km (Vieremä ja Saukkola).

Tunnusluvut:

Laki vesihuoltolain muuttamisesta edellyttää, että vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään tunnuslukuja vesihuollon hintatasosta, tehokkuudesta, laadusta ja kannattavuudesta.

	valtakunnan ka	Lohja
Talousveden laatu	99 %	99 %
Laskuttamattoman talousveden osuus	18 %	21 %
Vesijohtoverkon uusiutumisaika(vuotta)	927	175
Puhdistetun jäteveden laatu	92 %	93 %
Laskuttamaton jätevesi	43,7 %	54 %
Jätevesiverkoston uusiutumisaika (vuotta)	450	171

Vesihuollon hintataso € / m³(sis alv)	valtakunnan ka	Lohja
veden käyttömaksu	1,52	1,66
jätevesi	2,77	2,58
Hulevesi	1,94	-
Omakotitalon vertailuhinta €/m ³	6,21	5,02

Tehokkuus

Pumputun ja laskutetun vesimäärän erotuksena muodostuva laskuttamattoman veden määrä tunnuslukuna: 21 % (vuonna 2018 25,9 %).

Valtakunnallinen luku laskuttamattoman talousveden osuudesta tunnuslukujärjestelmään osallistuneiden laitosten osalta vuonna 2018 on ollut n. 18%.

Toimenpideraja Vesilaitosyhdistyksen arvion mukaan on 10 – 25%. Toimintavuonna laskuttamattoman veden määrä on korkea. Verkoston saneeraukseen osoitetut määrärahat ovat riittämättömät verkoston tehokkaaksi korjaamiseksi

Vuosi 2019 oli todella sateinen ja vetinen, mikä näkyi jätevedenpuhdistamoilla tulevan veden määrän kasvuna. Runsaat sateet ovat lisänneet vuotovesien määrää viemäriverkostossa. Erityisesti Peltoniemen jätevedenpuhdistamolla tulevan jäteveden määrä on ollut pahimmillaan moninkertainen normaalitilanteeseen verrattuna.

Myydyn veden ja puhdistetun jäteveden erotuksena muodostuva laskuttamattomien jätevesien tunnusluku 54 % on valtakunnan keskiarvoa (43,7 %) korkeampi. Valtakunnan luku vuodelta 2018

Muut tunnusluvut:

myyty vesi	2 189 845 m ³
pumpattu vesi	2 765 192 m ³
puhdistettu jätevesi	4 442 764 m ³
vesijohtoverkon pituus	627 km
jätevesiverkon pituus	607 km
Sadevesiverkon pituus	220 km
Liittymisaste	80 %
Toimintakulut/myyty m ³ (sis.poistot)	3,09 €
Toimintakate/myyty m ³ (sis.poistot)	2,78 €

Hulevesi:

Huleveden viemärointi on laskennallisesti eriytetty taseyksikön toiminnasta. Suoraan sadevesiverkoston kunnossapitokulukohteelle kirjatut menot ovat olleet 13.244,64 €. Huleveden johtamisesta ei peritä erillistä käyttömaksua. Hulevesiviemärointi palvelee myös katuverkoston hulevesiä. Hulevesiverkoston tasearvo 31.12.2019 on ollut 3,2 miljoonaa Euroa. Huleveden osalta esitetään laskennallinen tase.

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TULOSLASKELMA	31.12.2019	31.12.2018
Liikevaihto	7 692 807,08	7 616 374,82
Valmistus omaan käyttöön	150 279,00	120 767,00
Liiketoiminnan muut tuotot	19 466,54	81 538,73
Tuet ja avustukset	21 909,89	14 745,23
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 604 226,08	-1 615 130,70
Varastojen lisäys/vähennys		
Palvelujen ostot	-1 314 574,91	-1 570 490,66
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-2 918 800,99	-3 185 621,36
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-891 419,34	-851 950,07
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-191 422,89	-178 856,39
Muut henkilösivukulut	-31 958,52	-32 675,16
Henkilöstökulut yhteensä	-1 114 800,75	-1 063 481,62
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 486 365,27	-2 452 573,12
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 486 365,27	-2 452 573,12
Liiketoiminnan muut kulut	-245 171,42	-300 171,49
Liikelylijäämä	1 119 324,08	831 578,19
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 119,46	5 455,15
Muut rahoitustuotot	24 296,58	25 921,54
Kunnalle maksetut korkokulut	-729 802,50	-729 802,50
Muut rahoituskulut	-28 135,86	-25 515,34
Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus	-729 522,32	-723 941,15
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	389 801,76	107 637,04
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä ennen varauksia	389 801,76	107 637,04
Poistoeron lisäys/vähennys	4 235,50	4 235,50
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys		
Tilikauden ylijäämä	394 037,26	111 872,54
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,80	2,88
Kunnan sijoittaman pom:n tuotto, %	3,65	2,76
Voitto, %	5,07	1,41

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TASE 31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	24 073,33	30 645,33
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	100 079,89	100 079,89
Rakennukset	1 955 860,42	2 112 917,18
Kiinteät laitteet ja rakenteet		
- vesijohtoverkosto ja jätevesiverkosto	27 300 235,42	27 019 365,16
- vesi- ja jätevesipumppaamot	6 741 242,43	5 401 810,12
- muut kiinteät rakenteet ja laitteet	557 037,07	698 432,50
- sadevesiverkosto	3 197 822,73	3 173 686,47
- koneet ja kalusto		0,00
- keskeneräiset	458 502,11	678 535,11
Muut saamiset, liittymismaksut	40 450,00	40 450,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	412 589,07	727 103,43
Lainasaamiset	226,61	
Muut saamiset	88 524,01	0,00
Muut siirtosaamiset		3 021,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	40 876 643,09	39 986 046,38
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	26 064 375,21	26 064 375,21
Rahastot		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	394 037,26	111 872,54
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 906 521,32	2 794 648,78
POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	49 180,88	53 416,38
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	22 758,64
Lainat julkisyhteisöiltä		
Liittymismaksuvelka	9 021 742,57	8 487 248,89
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset lainat rahoitus- ja vak.	22 758,64	45 517,24
Lainat muilta luotonantajilta		
Ostovelat	363 112,27	677 360,47
Korottomat velat kunnalta	1 237 076,78	1 305 727,43
Muut velat/Liittymismaksut ja muut	377 429,20	217 040,66
Siirtovelat	440 408,96	206 080,14
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	40 876 643,09	39 986 046,38

TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	71,96	72,59
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	148,21	142,13
Kertynyt ylijäämä	3 300 558,58	2 906 521,32
Lainakanta 31.12	22 758,64	68 275,88
Lainasaamiset 31.12	40 450,00	40 450,00
Velat+vastuut käyttötuloista, %	149,11	143,03

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS**31.12.2019****31.12.2018****RAHOITUSLASKELMA****Tulorahoitus**

Liikeliijäämä/alijäämä

1 119 324,08

831 578,19

Poistot ja arvonalentumiset

2 486 365,27

2 452 573,12

Rahoitustuotot ja -kulut

-729 522,32

-723 941,15

Satunnaiset erät

Tulovero

Tulorahoituksen korjauserät

Toiminnan rahavirta

2 876 167,03

2 560 210,16

Investointien rahavirta

Käyttöomaisuusinvestoinnit

-3 605 746,91

-3 458 610,65

Rahoitusosuudet investointimenoihin

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot

Investointien rahavirta

-3 605 746,91

-3 458 610,65

Toiminnan ja investointien rahavirta**-729 579,88****-898 400,49****Rahoituksen rahavirta**

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäys kunnalle

Antolainasaamisten vähennys kunnalta

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys

-45 517,24

-45 517,24

Lyhytaikaisten lainojen muutos

Oman pääoman muutokset

Liittymismaksujen muutos

Sisäisten liittymismaksujen muutos

Sisäiset tuotot

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos

Saamisten muutos kunnalta

3 021,19

-2 834,26

Saamisten muutokset muilta

225 763,74

-362 982,90

Korottomien velkojen muutos kunnalta

474 043,77

1 247 876,50

Korottomien velkojen muutos muilta

72 268,42

61 858,39

Rahoituksen rahavirta**729 579,88****898 400,49****Rahavarojen muutos****0,00****0,00****TUNNUSLUVUT**

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

-591 772,38

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

-709 437,83

-591 772,38 v.2016

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

-898 400,49

-709 437,83 v.2017

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

-729 579,88

-898 400,49 v.2018

Investointien tulorahoitus, %

79,72

74,02

Lainanhoitokate

4,65

4,24

Kassan riittävyys, pv

11.11. Käyttöomaisuus

LOHJA

PYSYVIEN VASTAAVIEN AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Keskeneräiset
Poistamaton hankintameno 1.1.	592 578,97	1 503 957,16	2 096 536,13	41 584 659,37	158 251 788,51	67 223 568,96	6 598 404,02	273 658 420,86	7 011 429,43
Lisäykset tilikauden aikana	23 713,07	0,00	23 713,07	1 049 602,97	2 978 609,96	9 453 889,70	852 453,74	14 334 556,37	10 852 752,46
Rahoitusosuudet tilikaudella					192 213,06	178 417,25		370 630,31	0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	676 102,63	585 434,17	0,00	0,00	1 261 536,80	0,00
Siirrot erien välillä						5 518 657,12			-5 518 657,12
Tilikauden poisto	348 907,22	368 618,45	717 525,67		7 431 398,60	5 295 823,79	2 473 760,14	15 200 982,53	
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Hankintameno 31.12	267 384,82	1 135 338,71	1 402 723,53	41 958 159,71	153 021 352,64	76 721 874,74	4 977 097,62	276 678 484,71	12 345 524,77
fuusion kautta tulleet lisäykset				33 470,75	605 997,12			639 467,87	
Arvonkorotukset				126 981,88				126 981,88	
Kirjanpitoarvo 31.12.	267 384,82	1 135 338,71	1 402 723,53	42 118 612,34	153 627 349,76	76 721 874,74	4 977 097,62	277 444 934,46	12 345 524,77

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymäosuudet	Osakkuus ja muut omistus-yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 644 696,39	22 099 292,00	598 334,50	980 391,58	2 819 927,72	552 926,35	33 695 568,54
Lisäykset	20 149,56		383 468,00	111 338,00		0,00	514 955,56
Vähennykset			43 193,22	39 432,76	66 100,98	0,00	148 726,96
Siirrot erien välillä	0,00		-127 037,76	127 037,76	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12.	6 664 845,95	22 099 292,00	811 571,52	1 179 334,58	2 753 826,74	552 926,35	34 061 797,14
Arvonlennukset ja niiden palautukset	12 866,38						12 866,38
fuusion kautta tulleet lisäykset	61 776,94						61 776,94
Etukäteen maks varainsiirtovero	10,68						10,68
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 713 767,19	22 099 292,00	811 571,52	1 179 334,58	2 753 826,74	552 926,35	34 110 718,38

11.12. Omistukset muissa yhtiöissä

Kuntakonsernin yhtiöt 31.12.2019

		Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voi- tosta/tappi- osta
Tytäryhteisöt						
Lohjan Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100,00 %	100,00 %	-7 486,6	54 115,6	-1 569,7
As. Oy Veijolanpiha (Palvelutalosaatiön tytär 100 %.)	Lohja	100,00 %	100,00 %	107,9	450,1	22,8
Kiinteistö Oy Ventelän Sammutus	Lohja	77,50 %	77,50 %	36,9	164,5	-58,0
Lohjan Liikuntahallit Oy	Lohja	96,85 %	96,85 %	531,7	248,2	101,3
Lohjan Liikuntakeskus Oy	Lohja	83,43 %	83,43 %	824,4	809,5	-2,6
Kiint. Oy Lohjan Kuplahallit (Liikuntakeskuksen.tytär 70 %)	Lohja	0,00 %	58,40 %	58,5	7,4	-47,3
Lohjan Energiahuolto Oy Loher	Lohja	100,00 %	100,00 %	8 604,7	5 184,7	632,5
Lohjan Kiinteistöt Oy	Lohja	100,00 %	100,00 %	10,0	1 377,2	0,0
Kuntayhtymät						
HUS	Hki	4,12 %	4,12 %	16 175,8	30 340,6	-234,2
Kårkulla kommunal samkommun	Parainen	0,04 %	0,04 %	5,1	12,2	0,0
L-U Ammattikoulutuskuntayhtymä	Lohja	46,43 %	46,43 %	16 536,5	2 865,6	201,7
ETEVA	Mäntsälä	7,38 %	7,38 %	1 238,1	3 688,5	114,8
Uudenmaan päihdehuollon ky	Hyvinkää	9,48 %	9,48 %	196,4	45,0	7,8
Uudenmaan liitto	Hki	3,97 %	3,97 %	66,0	1 221,8	0,0
Osakkuusyhteisöt						
Roution Huolto Oy	Lohja	9,22 %	38,69 %	43,3	2,4	2,1
Lohjan Biolämpölaitos	Lohja	0,00 %	49,00 %	927,5	5 438,6	0,0
Novago Yrityskehitys Oy	Lohja	48,40 %	48,40 %	96,3	65,1	15,6
Kiinteistö Oy Nummi-Pusulan Jokirannan liikekeskus	Lohja	42,82 %	42,82 %	625,9	1,1	0,0
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
As Oy Karjalohjan Kauppapuisto	Lohja	23,78 %				
Kiinteistö Oy Kukasmäki	Lohja	20,40 %				

11.13. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista

Päiväkirja
Pääkirjat
Tasekirja
Tilinpäätöserittelyt
Käyttöomaisuuskirjanpito

sähköisessä muodossa Rondo
sähköisessä muodossa Rondo
sidottuna kirjana
sidottuna kirjana
paperitilosteena/sähköisenä tiedostona

Tositelajit

BUD, BUDL
ALKUSA
MUISRD, MUISRV, MUISTI
MUISIS, MUSSRS
M17,M54,M82, PEGK,M45K, EEPOS,PRIMUS, RONDO
M45SIS, M45S
OMAKSU
VIITEL
PANKKI
PALKAT
OSTORD, OSTOP
ENKORA
SOSTYO
AROMI
POPULUS

talousarvio ja talousarviomuutokset
avaavan taseen saldot
muistiotositteet
sisäiset muistiotositteet
myyntilaskutukset
vesilaskutus sisäiset ja siirtyvät erät
ostoreskontran pal.aineisto
myyntiresk. viitesuoritukset
kassa- ja pankkitilit
palkat
ostoreskontra
cpu-kassat
sosiaalityö
ruokahuolto
matkalaskut

Lohja 14.4.2020

KAUPUNGINHALLITUS

P. Luoma
Jukka Aho
Riitta
P. Luoma
Don T...
Pari K...

Antti
C. J.
Raimo Järvi
P. Luoma
Urho Kotko
Ry. Suurpää
Touko Hyytiäinen

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lohjalla 12, 5 2020

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Tove Lindström-Koli
Tove Lindström-Koli
JHT, HT

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2019

Lohjan kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Lohjan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2019. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteutukseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen. Lohjan kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma ajalle 2020 - 2022 ei ollut kuntalain tarkoittamalla tavalla tasapainossa. Kaupungin laatima erillinen talousohjelma kunnan talouden tasapainottamiseksi tulee sisällyttää taloussuunnitelmaan, koska kuntalain 110 § 3 mom. mukaan kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä laissa mainittuna ajanjaksona katetaan. Muilta osin kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Haluamme kiinnittää huomiota toimintakertomuksessa esitettyihin arvioihin korona-epidemian vaikutuksista kaupungin toimintaan ja talouteen.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Lohjalla 12.5.2020

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tove Lindström-Koli'.

Tove Lindström-Koli
JHT, HT

LOHJAN KAUPUNKI / LOJO STAD
Karstuntie 4 / PL 71 / 08101 Lohja
Karstuvägen 4 / PB 71 / 0810 Lojo

WWW.LOHJA.FI